

Årsredovisning 2013

Vänersborgs kommun

Årsredovisning

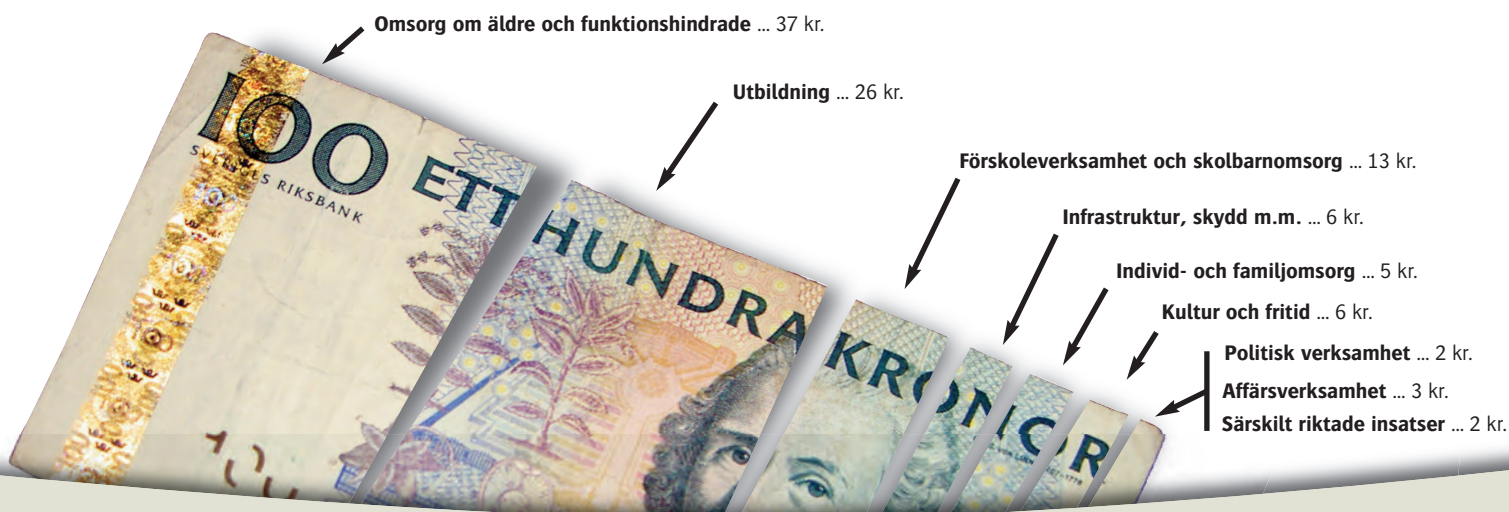
2013

Vänersborgs kommun

Till vad går pengarna i Vänersborgs kommun?

Av varje hundralapp kommunen får, går den till följande verksamheter:

Varifrån kommer pengarna?

Nyckeltal	2009	2010	2011	2012	2013
Antal invånare	36 871	36 857	36 962	36 968	37 369
Skattesats (Kr)	22:64	22:64	22:64	22:21	22:21
Antal anställda, kommunen	3 182	3 149	3 120	3 070	2 918
Årets resultat, kommunen (Mkr)	48	49	35	39	29
Årets resultat, koncernen (Mkr)	54	50	39	45	36
Årets investeringar, kommunen (Mkr)	352	128	135	106	140
Årets investeringar, koncernen (Mkr)	363	194	191	223	215

Bildtexter till omslagets framsida: Se sidan xx.

PROJEKTLEDNING: EKONOMIKONTORET, VÄNERSBORGS KOMMUN
ANSVARIG UTGIVARE: VÄNERSBORGS KOMMUN
GRAFISK FORM - PRODUKTION: HANS KLAR - HATECH - DIGITAL GRAFISK PRODUKTION
TRYCK: WWW.HATECH.SE | MAJ ÅR 2014
TYPSNITT: BOSIS | RUBRIKER, INDIGO | BRÖDTEXT

Innehållsförteckning

1 Snabbfakta, organisation och politik

Hundralappen – Snabbfakta	2
Kommunens organisation	4
<i>Koncernens organisation och mandatfördelningen i kommunfullmäktige presenteras.</i>	
Kommunstyrelsens ordförande 2013	5
<i>Kommunstyrelsens ordförande Gunnar Lidell kommenterar året som gått.</i>	

2 Förvaltningsberättelse

Övergripande målavstämning	6
<i>I detta avsnitt stäms Vänersborgs övergripande mål av med en finansiell sammanfattning som avslutning.</i>	
Omvärld	10
<i>Svag konjunktur, ökande befolkning och svag arbetsmarknad i Vänersborg.</i>	
Personalredovisning	12
<i>Antalet anställda minskade och uppgick till 2 918 personer.</i>	
Välfärdsredovisning	14
<i>Samverkan kring våld i nära relation och drog- förebyggande arbete är viktiga uppgifter för folkhälsan.</i>	
Miljöredovisning	16
<i>Ny energiplan antagen och fokus på energieffektivisering.</i>	
Finansiell analys för kommunen och koncernen	18
<i>Den finansiella analysen försöker besvara om kommunen har en god ekonomisk hushållning – Två av fyra finansiella mål uppnåddes. Även koncernen kommenteras.</i>	
Finansiell profil	26
<i>Förbättrad finansiell styrka för Vänersborgs kommun.</i>	
Driftredovisning	27
<i>Nämnderna redovisade ett överskott på 13 Mkr.</i>	
Investeringsredovisning	28
<i>Kommunens investeringar uppgick till 140 Mkr.</i>	

3 Finansiella rapporter

Resultaträkning och finansieringsanalys	30
<i>Koncernens resultat uppgick till 36 Mkr. Kommunens resultat var 29 Mkr, vilket var 29 Mkr bättre än budget.</i>	
Balansräkning	31
<i>Balansomslutningen uppgick till 3 034 Mkr för koncernen och till 1 821 Mkr för kommunen.</i>	
Redovisningsprinciper och noter	32
<i>Här finns tilläggsupplysningar till resultat- och balansräkning samt finansieringsanalysen för koncernen och kommunen.</i>	
Jämförelsetal, övergripande	28
<i>Här presenteras en mängd jämförelsetal för kommunen under fem år.</i>	

4 Nämndernas verksamhetsberättelser

På följande sidor redovisas respektive nämnd med verksamhet, mål, ekonomisk analys och investeringar.

Kommunfullmäktige och Valnämnden	40
Överförmyndarnämnden	41
Revisionen	42
Barn- och ungdomsnämnden	43
Byggnadsnämnden	47
Kommunstyrelsen	50
Kulturnämnden	55
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	57
Samhällsbyggnadsnämnden	59
Socialnämnden	64

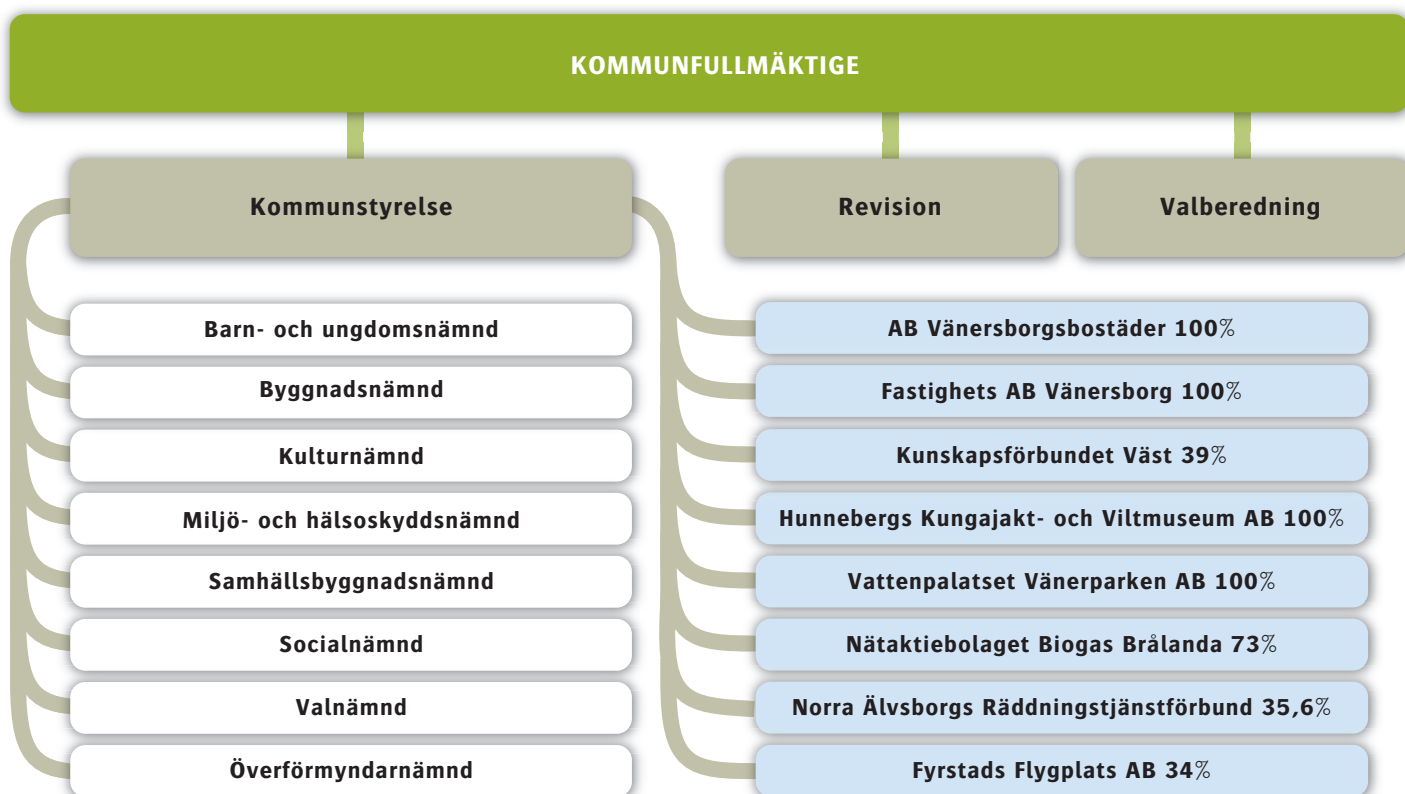
5 Bolagens verksamhetsberättelser

AB Vänersborgsbostäder	69
Fastighets AB Vänersborg	71
Kunskapsförbundet Väst	72
Hunnebergs Kungajakt- och Viltmuseum AB ..	74
Vattenpalatset Vänerparken AB	75
Nätaktiebolaget Biogas Brälanda	76
Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbund	77
Fyrstads Flygplats AB	78

6 Diverse

Ordförklaringar	79
<i>Ord och begrepp som används i årsredovisningen förklaras.</i>	
Revisionsberättelse	80
Fotografer	81

Kommunkoncernens organisation 2013

Kommunstyrelsens sammansättning 2013

Ordförande: Gunnar Lidell (M)

Förste vice ordförande: Marie Dahlin (S)

Andre vice ordförande: Johan Ekström (FP)

Ledamöter: Marie-Louise Bäckman (KD) Anders Forsström (M) Lennart Niklasson (S)
 James Bucci (V) Marika Isetorp (MP) Lutz Rininstrand (V)
 Bo Carlsson (C) Henrik Josten (M) Per Sjödahl (MP)
 Lena Eckerbom Wendel (M) Madelaine Karlsson (S) Joakim Sjöling (S)

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan. Den har till uppgift att leda och samordna planeringen av kommunens ekonomi och verksamhet.

Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige är kommunens högsta beslutande organ. De 51 ledamöterna i fullmäktige utses vid allmänna val vart fjärde år. Fullmäktige fattar beslut om övergripande frågor såsom skattesats, mål och riktlinjer samt om kommunens budget m.m. Fullmäktige sammanträder vid ca nio tillfällen per år. Fullmäktige leds av ett presidium som består av ordförande Anders Forsström (M), förste vice ordförande Bengt Larson (S) och andre vice ordförande Kerstin Andersson (FP).

Mandatfördelning 2011-2014

Moderaterna, Folkpartiet och Kristdemokraterna styr i minoritet med tillsammans 20 ledamöter: Moderaterna 13, Folkpartiet 5 och Kristdemokraterna 2. De övriga ledamöterna: Socialdemokraterna 12, Vänsterpartiet 8, Miljöpartiet 4, Centerpartiet 3, Sverigedemokraterna 2 och Valförbundet 2.

Kommunala nämnder

Kommunens nämndsorganisation är fastställd av kommunfullmäktige. I Vänersborgs kommun finns utöver kommunstyrelsen åtta nämnder. För alla nämnder finns ett reglemente som anger vilket ansvarsområde varje nämnd har. Nämnderna ska följa de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt och det ska ske inom de ekonomiska ramar som kommunfullmäktige angivit. Nämnderna är ansvariga gentemot fullmäktige och ska regelbundet rapportera om sin verksamhet till fullmäktige.

Oppositionspartier

Välförbundet 2
 Sverigedemokraterna 2
 Centerpartiet 3
 Miljöpartiet 4
 Vänsterpartiet 8
 Socialdemokraterna 12

Styrande minoritet

Moderaterna 13
 Folkpartiet 5
 Kristdemokraterna 2

Kommunstyrelsens ordförande

Foto: Thomas Fridén.

Kommunstyrelsens ordförande
Gunnar Lidell (M)

Ett resultat av många goda krafter

NÄR budgetförutsättningarna för Vänersborgs kommun för 2013 inleddes, var intäkterna på samma nivå som utgifterna, d.v.s. i balans. Att starta året med de förutsättningarna, var enligt min uppfattning, en utmaning för både förtroendevalda, våra anställda och kommuninvånarna. Vi hade då kunskap om att ytterligare pengar från AFA-försäkring skulle kunna komma, men inte när och inte på vilken nivå. När slutligen beskedet från AFA kom, visade det att återbetalningen hamnade på 34 Mkr, ett för Vänersborg mycket välkommet besked. Våra nämnder har också, med några undantag, kunnat visa överskott i sina verksamheter. Skatteintäkter och generella statsbidrag har också visat sig bli ca 7 Mkr bättre än vad vi planerade för i budget inför 2013. Sammantaget blev resultatet för Vänersborgs kommun 29 Mkr.

De ovan nämnda tillskotten gav Vänersborgs kommun möjligheten till nedskrivning av fordran till AB Vänersborgsbostäder om ca 17 Mkr, vilken hade sin grund i en mångårig tvist mellan Skatteverket och kommunen ang. moms vid ombyggnaden av Solängen. Vi har också kunnat göra en extra pensionsavsättning med 15 Mkr (vårt pensionsåtagande uppgår i bokslutet till 1 126 Mkr). I oktober 2013 beslutade Kommunstyrelsen att tillföra ytterligare 5 Mkr för underhåll av gator o vägar till Samhällsbyggnadsnämnden, vilka kom väl till pass i form av, framför allt asfalteringsarbeten.

Genom det positiva bokslutet kunde kommunen även tillskjuta ett extra ägartillskott på 7,7 Mkr till Kunskapsförbundet Väst.

Större kommunala investeringar under 2013 har varit fortsatt utbyggnad VA-Vänerkusten (44 Mkr), kväverening vid Holmängens reningsverk (9 Mkr), Birger Sjöbergsgymnasiet (8 Mkr) och Väne Ryrs skola (6 Mkr).

Lagom till våren kunde Skräcklestugan öppnas efter nödvändig renovering och tillbyggnad. Under hösten påbörjades bygget av cykelväg Öxnered-Överby, detta genom att anpassa den gamla banvallen med asfalt o belysning.

De tidigare årens utbyggnad av E-45 och dubbelspår har under 2013 gett vänersborgare och andra bättre pendlingsmöjligheter, både till arbete och fritid. Detta ger Regionhuvudstaden Vänersborg stora möjligheter !

Under 2013 beslutade Kommunfullmäktige om en Näringslivsstrategi för Vänersborgs kommun, ett beslut som föregåtts av ett stort och gediget arbete av vår personal, men kanske framförallt av näringslivets företrädare. Framtagandet av denna strategi visade på ett fantastiskt engagemang för företagande och samhällsutveckling. Det är nu upp till oss gemensamt att förverkliga detta!

I slutet av år 2013 antog ett enigt Kommunfullmäktige vår nya Vision, vilken kommer att ligga till grund för kommunens utvecklingsarbete kommande år. Arbetet påbörjades redan under 2012. Föreningar, företagare, enskilda invånare och fullmäktigeledamöter har på ett verkligt engagerat sätt bidragit till visionen: "Vänersborgs kommun – attraktiv och hållbar i alla delar, hela livet"

Sist men inte minst vill jag tacka alla våra fantastiska anställda/medarbetare och förtroendevalda för goda insatser under år 2013 !

Gunnar Lidell (M)

Kommunstyrelsens ordförande

Övergripande målavstämning

Vision Vänersborg

Vänersborg är den framgångsrika kommunen vid Vänerns sydspets, en kommun känd för nytänkande, effektivitet och god service, en kommun där medborgarna känner sig trygga, delaktiga och har inflytande. Närheten till vattnet utnyttjas som en viktig resurs för boende, näringsliv och turism. En god företagsmiljö, snabba kommunikationer, ett rikt utbildningsutbud och en livaktig kultur- och fritidsverksamhet gör kommunen attraktiv för såväl företagsamhet som boende. All kommunal verksamhet omfattas av tanken på ett ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbart samhälle. Miljömål är antagna och genomförda.

Kommungemensamma inriktningsmål

BOENDE

Alla förändringar ska bidra till upplevelsen av Vänersborg som en vacker stad och kommun. Boendet ska upplevas stimulerande och tryggt med närhet till service och rekreation. Det ska finnas olika boendelalternativ. Nya bostäder och bostadsområden byggs centrumnära men också sjönära och grönnära för att ta vara på Vänersborgs naturvärden.

Byggnadsförvaltningen tar fram översiktliga planer och detaljplaner för att möjliggöra bostadsbyggande i större skala. Detaljplan för Holmängens bostadsområde pågår. Detaljplaner för Restad gård etapp II antagen. Bostäder byggs idag på Roddaregatan vilket är att beteckna som centrum- sjö- och grönnära.

Enligt nationell jämförelse tillgodoser Vänersborgs kommun behov av särskilda äldreboenden snabbast i Sverige. Lagstadgad tid för verkställighet är tre månader. Björken har byggts om och inflyttning skedde i början av året. Trygghetsboende har utformats under 2013 i Frändefors genom ABVB:s försorg.

Arbete har skett med att få till stånd ett förändrat akutboende. Akutboendet är undermåligt i form av en mycket dålig byggnad.

Cykelväg mellan Vänersborgs och Trollhättans kommungräns invigd. Den kommer att underlätta cykelpendlingen mellan städerna.

Kompletterande Vinterbelysning till stadskärnan har införskaffats.

Ytterligare busshållplatser har tillgänglighetsanpassats.

Arbete pågår vid kvarteret Astern och nya bryggor läggs vid hamnkanalen.

Miljötillstånd gällande Malöga flygplats klart. Planprogram kan fortsätta.

NÄRINGSLIV OCH TURISM

En bredare näringslivsbas kompletterar befintliga företag och minskar beroendet av de stora aktörerna. I Vänersborg är samverkan mellan näringsliv, organisationer och kommunen väl organiserad. I denna samverkan satsar Vänersborg på besöksnäring, turism, evenemang och upplevelser, utveckling av centrum och centrumhandeln samt en aktiv landsbygd.

Vänersborgs största aktörer är Vänersborgs kommun och Västra Götalands läns landsting. Tillsammans står dessa för drygt 40 % av det totala antalet arbetstillfällen.

Det finns inget enskilt företag eller bransch som dominerar näringslivet i Vänersborg. De fem största företagen står tillsammans för cirka 10 % antalet arbetstillfällen.

En näringslivsstrategi är framtagen i samverkan med näringslivet och beslutad i fullmäktige.

Tillsammans med 18 kommuner i Fyrbodalen och Skaraborg har Vänersborg utvecklat ett gemensamt marknadsföringskoncept "Postion Väst" för att marknadsföra regionen mot den norska företagsmarknaden.

Tillväxt är en viktig förutsättning för goda levnadsvillkor. Vänersborg ska ha ett gott företagsklimat som stöder befintliga företag och attraherar nya och stimulerar till nyföretagande.

136 nya företag har startats i Vänersborg under året. Majoriteten av dem är aktiebolag eller handelsbolag. I övrigt låg måluppfyllelse. Vänersborgs kommun ligger på 269 plats på Svenskt Näringslivs ranking.

Vänersborg är ett av Syd- och Mellansveriges mest besökta resmål för privatturister med fokus på natur- och kulturintresse.

Aktiviteter som VM i bandy, Aqua Blå, Våruset, Nordiskt Mästerskap i segling, Vänersborgsfestivalen, Aurora och Polstjärnepriset ökade attraktiviteten för kommunen som resmål.

Näringslivskontoret utökades från december med en näringslivsutvecklare med fokus på marknadsföring och PR.

KULTUR OCH FRITID

En livaktig kultur- och fritidsverksamhet gör kommunen attraktiv för såväl företagare som boende och besökare.

Musikskolan firade 50-årsjubileum och erbjöd ett stort antal konserter under året. Vänersborgs kommun deltar även i flera rikstäckande projekt för att öka kunskapen kring kulturens roll som tillväxtfaktor. Flera av projekten leder till att kommunen uppmärksammas som musikstad och attraktiviteten ökar.

Ökade öppettider på biblioteken har lett till fortsatta förbättringar. Fler vuxna, studerande och även turister besöker biblioteket jämfört med tidigare. Datoranvändning och besök på bibliotekens olika kulturevenemang lockade och är omtyckta.

Tjolahopp hoppasän Sa

Lekparken Skräcklan. Foto: Gun-Britt Karlsson.

Sportcentrum med Arena Vänersborg, teatern, Sanden, Skräcklan och Plantaget erbjuder många olika evenemang och upplevelser för invånare och besökare.

Programaktiviteter som Musikskolans dag, Schools Out, Kulturveckan, Sommarscen 2013, Aqua Blå, nationaldagsfirande och samverkan kring VW-träff och NM i segling.

Bandy VM 2013 arrangerades i Arena Vänersborg och där utöver har Arena Fritid levererat ett fullt program för tillgängliga helger under isfri vårsäsong. ”Kom loss” – en tillgänglighetsmessa, som har arrangerats i samverkan med föreningslivet, inspirerar och vägleder ungdomar med eller utan funktionshinder till att delta och bli mer aktiva under sin fritid.

UTBILDNING

Ett rikt utbildningsutbud gör kommunen attraktiv för såväl företagsamhet som boende. Ett unikt utbud av gymnasieprogram lockar sökande från såväl regionen som övriga landet och Norge. Kvalitetsarbetet i både grundskolan och gymnasieskolan grundskolan leder till mycket goda resultat och uppmärksammas nationellt.

En plan för det systematiska kvalitetsarbetet är framtagen och beslutad i barn- och ungdomsnämnden och kommer att fortsätta att utvecklas.

Tio stycken förstelärare har tillsatts och en uppgift för dessa är att coacha andra lärare i syfte att utveckla undervisningen och öka elevernas måluppfyllelse genom att stärka kvaliteten i undervisningen.

Med musikskolan, orkestermusikerutbildningen och den frivilliga musikverksamheten som bas ska Vänersborg utvecklas till Sveriges bästa musikkommun. Skolan och Vänersborgs högskolecentrum bidrar till tillväxt och nyföretagande genom olika utbildningsinsatser.

Musikskolan firade 50-årsjubileum och har erbjudit ett stort antal konserter. Statens kultursatsning riktad till grundskola och förskola som i stor utsträckning bedrivs med hjälp av musikskolans personal får en allt större omfattning. Kulturaktiviteter såsom Kulturveckan och utbud för barn och ungdom fortsätter att öka.

Filmen ”Musik hela livet” som dokumenterar projektet Kultur för äldre premiärvisades på Vänersborgs teater. Det blev stor uppslutning och medial uppmärksamhet. Musik för alla äldre är ett mycket lyckat och uppskattat samverkansprojekt mellan äldreomsorg, förskola och musikskola som uppmärksammades nationellt.

Samverkan med föreningslivet och andra institutioner och organisationer ökar. Med stöd av nationell och regional finansiering samt förvaltningsövergripande samverkan möjliggörs en ökad måluppfyllelse.

Efter beslut i barn- och ungdomsnämnden har förutsättningarna för samverkan musikskola och övriga skolformer ändrats. Det är ännu för tidigt att se hur detta påverkar inriktningsmålet att utveckla Vänersborg till Sveriges bästa musikkommun.

SERVICESKYLDIGHET, SAMVERKAN OCH EFFEKTIVITET

Arbetsätt och arbetsformer ska utvecklas för att bidra till effektivare verksamhet.

Kommunens analoga förätningsarkiv överförs till kommunens digitala databas. Socialförvaltningen arbetar aktivt med andra myndigheter i Samverkan Vänersborg, Vårdsamverkan Fyrbodol, närsjukvårdsgrupper, Samordningsförbund och arbetsförmedling, Trollhättans stad samt en rad andra samarbetspartner för en effektivare verksamhet.

Arbete fortgår inom kommunens övergripande projekt kring Service och bemötande.

Former för förskolornas systematiska kvalitetsarbete har utvecklats och förskolecheferna arbetar numera i arbetslag. Arbete med att implementera Barn- och Elevhälsoplanen fortsätter.

Fastighetsenheten har omorganiserats för att kunna sköta förvaltningen av kommunens fastigheter i egen regi. Serviceenheten har slagit samman verksamheter. Kostenheten har utrett effektivare verksamhet.

Inom vissa av socialförvaltningens verksamheter är värdegrund och värdighetsgarantier utformade. Samverkan sker med aktörer utanför kommunen.

Bemötandet av invånare, företag och andra intressenter ska förbättras och tillgängligheten till kommunens tjänster ska öka.

Förvaltningarna arbetar för att bibehålla korta handläggningstider, snabbt återkoppla till de intressenter som försökt nå dem, både via telefon och e-post, samt ha uppdaterad information på hemsidan. Den genomsnittliga handläggningstiden för året uppgår till 6,5 veckor vilket är klart under den lagstadgade handläggningstiden. Bygglovsenheten har i SKL's servicemätning av kommunernas myndighetsutövning placerats över medelvärdet i riket.

Byggnadsförvaltningen har genomgått en granskning om servicenivå och effektivitet. Rapporten från denna kritiserar bygglovshandläggarnas tillgänglighet.

Socialförvaltningen får goda resultat i nationella jämförelser för bemötande.

För att öka servicen har nya regler för plats inom förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet införts. E-tjänst för ansökan om barnomsorg, införandet av Edwise lärplattform ökar vårdnadshavarnas delaktighet, inflytande och service.

LOKALA MILJÖMÅL

Utsläppen av växthusgaser ska minskas genom minskad energianvändning i kommunens lokaler.

Fortsatt arbete sker med energieffektivisering av kommunens lokaler. Kommunhuset har minskat energianvändningen. Bilkörning har minskat inom vård och omsorg genom införande av nyckelfria lås hos personer med trygghetslarm.

Kommunens verksamheter har arbetat med minskad energianvändning på en mängd olika sätt. Exempelvis genom källsortering, inköp av ekologiskt och kravodlat, byte till ledlampor, använda sig av kommunens miljöklassade bilar, inköp av cyklar mm. Allt större del av biblioteksmeddelanden skickas via sms och e-post.

MEDVERKAN I ARBETSMARKNADSPOLITISKA ÅTGÄRDER OCH ANSVAR FÖR ARBETSLÖSA UNGDOMAR

Fler ungdomar och invandrare ska ha arbete eller sysselsättning.

I december var 7,2 %, 148 personer, 18 - 24 år av den registrerade arbetskraften i Vänersborg öppet arbetslösa. 19,6 %, 402 personer, i målgruppen var i program med aktivitetsstöd. I december förra året var talen liknande. I Västra Götalandsregionen var 6,4 % öppet arbetslösa och 9,3 % var i program med aktivitetsstöd.

I "Projekt Ungdomstorg" har över hälften av deltagarna fått arbete eller annan sysselsättning, Praktikplatser för unga erbjuds inom kommunens alla verksamheter samt hos externa företag. Extra fokus har varit på unga med funktionshinder. Ungdomar har erhållit kommunala ungdomsanställningar.

FINANSIELLA MÅL

Årets resultat bör uppgå till minst 1 % av skatter och generella statsbidrag. Långsiktigt bör resultatet uppgå till 2 %.

Årets resultat uppgår till 29 Mkr. Skatteintäkterna och de generella statsbidragen beräknas uppgick till 1 882 Mkr. Det innebär ett mått på 1,5 %. Målet uppnås.

Kassalikviditeten bör vara minst 50 %.

Med målet om en kassalikviditet på minst 50 % menas att likvida medel, inklusive kortfristiga placeringar, tillsammans med kommunens checkkredit på 100 Mkr bör vara minst 50 % av kortfristiga skulder. Måttet beskriver kommunens betalningsberedskap på kort sikt. I bokslutet uppgick de likvida medlen till 269 Mkr (inklusive checkkrediten) och de kortfristiga skulderna till 352 Mkr, vilket innebär en kassalikviditet på 77 %. Målet uppnås.

Soliditeten bör förbättras.

Måttet anger hur stor del av kommunens tillgångar som är finansierade med egna medel/eget kapital och beskriver kommunens betalningsberedskap och finansiella styrka på lång sikt. Soliditeten, exklusive ansvarsförbindelsen för pensioner, var 55 % i bokslutet för 2012. I bokslutet för 2013 var nyckeltalet 53%. Målet uppnås inte.

Ej skuldfört pensionsåtagande bör minska som andel av eget kapital.

Måttet uppgick till 93 % i bokslutet för 2012. Kommunens egna kapital uppgår till 973 Mkr och ansvarsförbindelsen för pensioner till 921 Mkr vid årets slut. Pensionsåtaganden som inte är skuldfört utgör 95 % av det egna kapitalet. Målet uppnås inte.

Skattesatsen bör hållas oförändrad under mandatperioden.

Oförändrad skattesats.

EKONOMISKA MÅL - GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING

Nämnderna ska hantera beslutade budgetmedel rationellt och effektivt så att de gör mesta möjliga nytta för kommuninvånarna utifrån de uppgifter som kommunfullmäktige delegerat till dem.

Styrelse och nämnder arbetar kontinuerligt med effektiviseringar och verksamhetsanpassning inom beslutade ramar.

I anslutning till arbetet med kommunens nya vision så togs det även fram och beslutades om Regler för mål- och resultatstyrning, vilket kommer att tydliggöra och underlätta målstyrningsprocessen inför kommande år. Ett IT-system (Stratsys) för målstyrning implementeras bland kommunens chefer.

För att få en effektivare fakturahantering fortgår arbetet med att få fler kunder att betala med e-faktura eller autogiro samt att öka andelen elektroniska fakturor. Vid de flesta upphandlingar ställs krav på elektronisk fakturering.

Kommunens tillgångar och skulder ska förvaltas på ett betryggande och effektivt sätt.

Samhällsbyggnadsnämnden har underhållsplaner för fastigheter och anläggningar, både kort- som långsiktiga, och uppdaterar dessa kontinuerligt. Plan för underhåll och investeringsbehov för fritidsfastigheterna håller på att tas fram.

I finanspolicyn framgår regler och riktlinjer för kommunens hantering av placering, upplåning, likviditetsplanering, riskhantering mm.

I anslutning till internkontrollarbetet och som en anpassning till bankernas minskade hantering av kontanter har åtgärder för säkrare och effektivare kontanthantering vidtagits under året.

Vänersborgs kommun ska i alla sammanhang eftersträva en välskött ekonomi. All verksamhet ska bedrivas i en anda av god ekonomisk hushållning och i enlighet med kommunfullmäktiges beslut och finansiella mål och ramar.

Kommunens sammanlagda överskottsmål om minst 1 procent av skatter och statsbidrag uppnås i bokslutet. Nio av elva nämnder redovisar överskott mot budget.

Under året har styrelse och nämnder bedrivit internkontrollarbete enligt fastställt reglemente. En översyn och förtydligande av kommunens attestregler skedde under året.

PERSONALPOLITISKA MÅL

Personalens hälsa ska förbättras och sjukfrånvaron minskas genom ökad trivsel, hög delaktighet och andra hälso-befrämjande insatser.

Utvärdering av hälsoinspiratörernas effekter har gjorts och redovisats. Resultatet visar att hälsoinspiratörerna skapar en attraktiv arbetsplats och är en resurs för hälsa, trivsel och effektivitet. Kurser i viktminskning, det svåra samtalet samt stressreducering har genomförts.

Arbetsmiljöarbetet är en naturlig del av vardagen. Våra anställda ska utvecklas i en stimulerande, god och säker arbetsmiljö. Arbetsplatserna ska kännetecknas av en öppen och tillåtande attityd.

Personalkontoret har tillsammans med de fackliga organisationerna tagit fram och genomfört en gemensam skyddsombudsutbildning.

Alla anställda, både kvinnor och män, ska ha samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter att utveckla sig själva och få inflytande på verksamheten. Mångfald innebär att alla våra anställda har samma möjligheter och rättigheter, oberoende av etniskt ursprung, kön, ålder, utbildning och funktionshinder.

En ny jämlikhetsplan är framtagen och ska beslutas 2014.

Det är av största vikt för verksamheten att ha kompetent personal. Därför ska kommunens medarbetare utbildas och utvecklas. Kompetensutveckling ska ses som en investering i utveckling, kvalitet och service.

Ett förslag till strategi är framtagen och ska beslutas 2014.

Ledarskap är samspelet mellan chef och medarbetare. Ledarskapet ska utvecklas, så att laganda, engagemang och arbetsglädje ökar. Ledarna ska kunna kommunicera, vägleda och stimulera medarbetarna.

Arbetet med vision, ledning och styrning, utvärdering av LiA-projektet samt en analys av kompetensutvecklingsbehov hos chefer ska utmynnas i en ledarstrategi för kommunen. Ny omgång för mentorprogram har startat både internt och regionalt.

Lönen ska användas som ett styrmedel och bidra till att målen för verksamheten uppfylls och att den anställdes goda arbetsinsatser, engagemang, utveckling och arbetstillfredsställelse stimuleras, så att kompetent personal finns på lång och kort sikt. Lönesättningen är en värdering av befattningen och den anställdes arbetsresultat.

Cheferna har genomgått en utbildning i målrelaterad lönesättning.

Nordiska juniormästerskapen i segling avgjordes i Vänersborg under fem dagar i juli. Foto: Vänersborgs Segelsällskap.

Omvärld

Internationell konjunktur

SKL (Sveriges kommuner och landsting) skriver i sin ekonomirapport från oktober 2013 att världsekonomin långsamt börjar hämta sig. USA:s ekonomi växer stadigt om än i väldigt långsam takt. Inom det av skuld- och bankkras lamslagna euroområdet, verkar det värsta vara över, för Spanien och Portugal. För Grekland och Italien, där det också är sociala spänningar respektive politiskt kaos, kvarstår det stora frågetecken att räta ut.

I de nordiska grannländerna har den ekonomiska utvecklingen varit ytterligt svag. Även i den hittills så starka norska ekonomin har tillväxten börjat hacka. Från 2014 beräknas det bli bättre fart i takt med att tillväxten i övriga Europa tilltar.

Den penningpolitik som bedrivits av ECB (europeiska centralbanken), sen sommaren 2012, har inneburit att riskerna för finansiell och ekonomisk kris har minskat och situationen för EMU (den ekonomiska och monetära unionen), har stabiliserats. Detsamma gäller även i USA och Storbritannien där centralbankerna vidtagit åtgärder. Trots att världsekonomin långsamt håller på att hämta sig har den finansiella krisen satt bestående spår. Det innebär att den globala ekonomin under ett antal år framöver kommer att växa betydligt svagare än vad de gjort tidigare.

Många länder brottas fortfarande med svag tillväxt eller recession (tillbakagång) och tillväxtländernas ekonomier utvecklas i långsammare takt. SKL prognostiserar dock att konjunkturen vänder mot slutet av 2013 och förstärks under 2014. BNP i euroområdet beräknas minska med 0,4 % under 2013 för att öka med 1,1 % 2014.

Svensk ekonomi

Konjunkturläget förbättras gradvis i Sverige. Den fortsatt relativt svaga tillväxten internationellt gör att återhämtningen i Sverige blir mer utdragen. Vi är mer beroende av inhemsk efterfrågan då exporten inte ser ut att öka till normala nivåer inom en snar framtid.

BNP beräknas öka med 0,9 % under 2013 och 2,7 % under 2014. Det är den inhemska efterfrågan som bidrar till att tillväxten ökar under 2014. Såväl investeringar som hushållens konsumtionsavgifter växer i relativt snabb takt. Även exporten ökar men här väntas tillväxten bli mer begränsad.

Läget på den svenska arbetsmarknaden börjar förbättras först en bit in på 2014 och då väldigt svagt. 2014 beräknas arbetslösheten uppgå till 7,8 %. Det svaga arbetsmarknadsläget i kombination med en fortsatt stark krona håller tillbaka pris- och löneutvecklingen. Löneökningarna fortsätter att understiga 3 % och inflationen blir fortsatt låg under 2013 och 2014. Beräknad enligt KPI stiger inflationen från 0,0 % år 2013 till 2,9 % år 2016.

Den låga inflationen begränsar skatteunderlagets tillväxt. I reala termer, dvs. efter avdrag för pris- och löneökningar, är däremot skatteunderlagets tillväxt fortsatt stark 2013. Under 2014 begränsas tillväxten av pensionsinkomsterna till följd av att den s.k. bromsen aktiveras. Åren 2015-2017 växer skatteunderlaget med omkring 2 % per år i reala termer. Den starka tillväxten är ett resultat framförallt av den återhämtning som beräknas ske på arbetsmarknaden.

Konjunkturinstitutets prognos i december 2013 visar att konjunkturen är på väg att förbättras och indikatorer pekar på att optimismen har återvänt i Sverige. Företag och hushålls förtroende har stärkts, samtidigt som arbetslösheten minskar och sysselsättningen fortsätter att öka. Men svensk ekonomi hålls tillbaka av problemen i omvärlden som mycket långsamt håller på att lösas. Därför fortsätter lågkonjunkturen de närmaste åren, men i mildare form än tidigare.

Kommunsektorns ekonomi

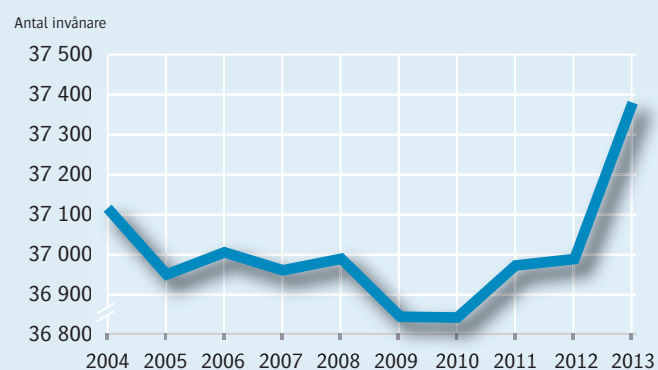
Merparten av Sveriges kommuner har redovisat goda resultat de senaste åren. Detta främst som en effekt av tillfälliga faktorer. Kommunerna har fått återbetalning av AFA försäkringspremier och konjunkturstöd från staten. Detta har bidragit positivt för kommunsektorns ekonomi samtidigt som SKL varnar för att det kan ha skapat en falsk trygghet då resultaten förbättrats i slutet av varje år. År 2013 prognostiserar SKL resultatnivån till 10 miljarder kronor.

Under 2014 bedömer SKL att resultaten i kommunsektorn faller rejält, till endast 5 miljarder kronor. Det beror sammantaget på att skatteintäkterna ökar relativt långsamt, att statsbidragen ligger kvar på oförändrad nivå (dvs. urholkas reallt sett), samt att investeringsbehoven ökar och att det inte beräknas komma extra tillskott i form av återbetalning av försäkringspremier. För att upprätthålla en ekonomisk balans bedömer SKL att det krävas besparingsåtgärder i många kommuner. I regeringens budgetproposition inför 2014 utlovades inga generella tillskott till kommunerna. Från och med 1 januari 2014 justeras det kommunalekonomiska utjämningsystemet.

Befolkningen ökar

Vid årsskiftet 2013/2014 hade Vänersborgs kommun 37 369 invånare. Det är en ökning med 401 personer sedan föregående årsskifte, en kraftig ökning sett ur ett tioårigt perspektiv.

Befolkningsutveckling 2004-2013

Andelen av Vänersborgs befolkning som är i yrkesverksam ålder är lägre än riks- och länsgenomsnittet, en skillnad som ökat de senaste åren. Andelen utrikes födda är lägre i jämförelse med såväl riket som med Västra Götalands län, men skillnaden har minskat de senaste åren.

BEFOLKNINGSSAMMANSÄTTNING 2013

Antal personer	Åldersfördelning %			Fördeln.kön %		Andel utrikes födda %
	0-17 år	18-64 år	65- år	kvinnor	män	
Vänersborg	20,5	57,5	22,0	50,0	50,0	10,6
Västra Götaland	20,2	60,9	18,9	50,1	49,9	15,8
Hela riket	20,2	60,3	19,4	50,1	49,9	15,9

Under 2013 hade Vänersborg ett flyttningsöverskott om 411 personer. Motsvarande uppgift för 2012 var ett överskott på 69 personer. Kommunen hade under 2013 ett positivt flytt-netto i förhållande till utlandet, även flyttnettot mot länet och riket i övrigt var positivt.

BEFOLKNINGSFÖRÄNDRINGAR 2009-2013

Antal personer	2009	2010	2011	2012	2013
Inflyttningsnetto	-125	-8	70	69	411
Födelsenetto	18	-1	40	-58	-11
Justeringar	-13	-5	-5	-5	1
Summa	-120	-14	105	6	401

Glädje och gemenskap i musiken på serviceboende.
Foto: Olle Gustafsson.

Invigningen av äldreboende Björken 31 maj 2013.
Foto: Curt-Göran Crantz.

Minskat bostadsbyggande

Sammanlagt beviljades det 43 bygglov för nybyggnad under 2013, vilket innebär en oförändrad nivå jämfört med motsvarande siffra för 2012.

Antal beviljade bygglov – för nybyggnation 2009-2013

Svag arbetsmarknad

2013 visar en viss återhämtning. Men det är fortsatt kärt för dem som saknar gymnasieutbildning.

Under 2013 började arbetslösheten vända nedåt. Varslen minskade och fler lediga platser strömmade in till Arbetsförmedlingen. Det var också något fler inskrivna som lämnade arbetslösheten för jobb eller studier. Sysselsättningen i åldersgruppen 16-64 år för riket som helhet steg med i genomsnitt 43 000 personer till 4,55 miljoner personer.

I Vänersborgs kommun är ungdomsarbetslösheten fortsatt hög, 26,8% december 2013 och ligger därmed högt både i jämförelse med länet såväl som med riket.

Utbildningsnivån för kommunen ligger i paritet med övriga riket, med ca 30 % som har högst grundskola, vilket för denna grupp utgör en svårighet för tillträde till arbetsmarknaden.

Personalredovisning

Personalkostnader och intäkter

Den totala personalkostnaden inkl. löneskatt uppgick till 1 265,2 Mkr (1 332,9 Mkr 2012). Av dem utgjorde personalkostnaderna 1 154,9 Mkr. Pensionskostnaderna uppgick till 110,3 Mkr varav 15,0 Mkr i extra pensionsavsättning. Lönerelaterade intäkter uppgick till 60,9 Mkr (59,1 Mkr 2012) och bestod av ersättning från försäkringskassan varav LSS 31,6 Mkr och driftbidrag från AMS 29,3 Mkr vilket använts inom arbetsmarknadsenhetens verksamhet.

Medellönen omräknat till heltidslön för tillsvidareanställda ökade med 353 kr till 25 765 kr i genomsnitt. Männens medellön var i genomsnitt 27 044 kr och kvinnornas 25 513 kr per månad.

Personalstruktur

Antalet anställda fortsätter att minska och uppgick vid mätillfället 1 november, till 2 918 personer. Det är en minskning med 152 anställda sedan 2012 (se tabell nedan). Det är främst inom samhällsbyggnadsförvaltningen som minskningen av personal har skett.

Verksamhetsövergång av personal från gymnasieförvaltningen och samhällsbyggnadsförvaltningen i samband med bildandet av Kunskapsförbundet Väst märks i statistiken 2013, då de avslutade sina anställningar i Vänersborgs kommun vid årsskiftet 2012/2013.

ANTALET TILLSVIDARE- OCH VISSTIDANSTÄLLDA			
Antal anställda (1 november 2013)	Kvinnor	Män	Totalt
Tillsvidare	2 226	439	2 665
Visstid	167	86	253
Totalt antal anställda	2393	525	2918

Antalet årsarbetare (den summerade faktiska sysselsättningsgraden upp till heltid) var 2 801 vilket är en minskning med 134 årsarbetare från förra året. Utöver det anlätade kommunen timvikarier motsvarande 201 årsarbetare (176 stycken 2012).

Kommunen är även ägare till andra verksamheter. I tabellerna visas vilka helägda samt delägda verksamheter det är, samt antalet anställda inom varje.

ANTALET ANSTÄLLDA I KOMMUNENS HELÄGDA BOLAG		
Antal anställda (1 november)	2012	2013
AB Vänersborgsbostäder	72	66
– Kvinnor	29%	23%
Vattenpalatset Vänerparken AB	8	8
– Kvinnor	60%	60%
Hunnebergs Kungajakt- och Viltmuseum AB	5	5
– Kvinnor	60%	60%
Fastighets AB Vänersborg	1	1
– Kvinnor	0%	0%

ANTALET ANST. I KOMMUNENS DELÄGDA BOLAG/ENHETER

Antal anställda (1 november)	2012	2013
Kunskapsförbundet Väst *)	-	614
– Kvinnor		64%
Nätaktiebolaget Biogas Brålanda **)	1	1
– Kvinnor	0%	0%
Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbund ***)	225	222
– Kvinnor	5%	5%

*) Ägs till 39 %. **) Ägs till 73 %. ***) Ägs till 36 %.

Sysselsättningsgrad

Medelsysselsättningsgraden i kommunen bland tillsvidareanställda var oförändrad med 96 % i genomsnitt. Andelen deltidanställningar under 75 % minskade totalt med en procentenhet, se nedan.

Tabellen visar andelen tillsvidareanställda i procent inom respektive sysselsättningsgrad.

FÖRDELNING AV SYSSELSÄTTNINGSGRAD		
% (1 november)	2012	2013
Kvinnor		
Heltid	83%	83%
75 – 99 %	11%	11%
Under 75 %	6%	6%
Män		
Heltid	91%	90%
75 – 99 %	6%	7%
Under 75 %	4%	3%
Totalt		
Heltid	84%	84%
75 – 99 %	10%	10%
Under 75 %	6%	5%

Priset för utmärkt service delades ut under en chefdag. Vinnare blev Regnbågen, en enhet för palliativ vård. Foto: Catrin Eklund.

Karriärprogrammet avslutades efter tre terminer.
Foto: Thomas Fridén.

Övertid och mertid minskade

Under 2013 ökade övertidstimmarna marginellt och mertidstimmarna minskade. Övertiden ökade med dryg 150 timmar till 14 800 timmar totalt. Mertiden uppgick till cirka 35 400 timmar vilket är en minskning med 2 300 timmar. Den totala kostnaden för övertid uppgick till 4,8 Mkr medan mertid låg oförändrad på 4,7 Mkr. Det genererade en kostnadsökning med cirka 1,1 Mkr för övertid.

Personalrörlighet

Det anses positivt att ha en viss personalrörlighet i verksamheten och under året fick 33 personer en annan tjänst inom kommunen. Under 2013 avslutade 152 personer sin anställning vilket är 30 personer mer än föregående år. Medelåldern för de som avgick i någon form av pension var i kommunen 65 år och för övrigt så var medelåldern för kommunens månadsanställda 46 år.

Personalutveckling

Karriärprogrammet, med syfte att systematiskt identifiera tänkbara chefer bland våra medarbetare, avslutades efter tre genomförda terminer med åtta deltagare.

Befintliga chefer har deltagit på fyra chefsdagar. Under året har de i huvudsak handlat om service och bemötande, ett av kommunens fokusområden, vilket till stor del finansieras av Europeiska Socialfonden (ESF) i projektet Lärande i arbetslivet (LiA). Personalkontoret har under året genomfört två omgångar av introduktionsprogrammet för nya chefer.

En gemensam skyddsombudsutbildning har genomförts för samtliga skyddsombud. Den har tagits fram och genomförts i samverkan mellan kommunen och samtliga fackförbund.

Ett förslag till en ny riktlinje inom jämlikhet, tillika jämlikhetsplan, har tagits fram under året. Det har även gjorts en lönekartläggning av kommunens anställda för att undersöka eventuella skillnader för lika eller likvärdiga arbeten kopplat till kön. Kartläggningen påvisade inga skillnader.

Hälsobokslut

En översyn och utvärdering av hälsoinspiratörernas arbete har

genomförts där det framkom att hälsoinspiratörernas arbete har positiva effekter inom organisationen. Kommunens 120 hälsoinspiratörer fick även två stycken inspirationsföreläsningar. För nya hälsoinspiratörer anordnades en introduktionsutbildning.

I syfte att tidigarelägga rehabiliteringsinsatserna har kommunen arbetat utifrån de nu obligatoriska hälsosamtalen hos företagshälsovården i samband med upprepad frånvaro (fyra frånvarotillfällen under ett halvår).

Andelen personer utan någon frånvaro minskade något och under året hade 27 % av de anställda inte haft någon sjukfrånvaro alls (23 % för kvinnorna, 46 % för männen). 60 % av medarbetarna hade en sjukfrånvaro med en omfattning om högst fem dagar, vilket anses vara en naturlig sjukfrånvaro under ett år. Motsvarande siffra med uppdelning per kön var 56 % för kvinnorna och 75 % för männen.

Sjukfrånvaro

Den totala sjukfrånvaron (i procent av de anställdas tillgängliga ordinarie arbetstid i timmar) ökade både för män och kvinnor och genererade en ökning totalt med 0,2 procentenheter till 6,1 %.

Långtidssjukfrånvaron, det är andelen sjukfrånvaro i procent som överstiger 60 dagar, minskade för män med 3,3 procentenheter. Detta resulterade i att även totalen av långtidssjukfrånvaron sänktes till 51,8 procentenheter, vilket är en sänkning med 0,6 procentenheter.

SJUKFRÅNVARO		
%	2012	2013
Sjukfrånvaro per kön		
Kvinnor	6,5%	6,7%
Män	3,3%	3,8%
Totalt	5,9%	6,1%
Sjukfrånvaro per åldersgrupp		
Under 29 år	3,0%	3,8%
30 - 49 år	6,1%	6,5%
Över 50 år	6,4%	6,5%
Långtidssjukfrånvaro, 60 dagar eller mer		
Kvinnor	53,6%	53,6%
Män	43,2%	39,9%
Totalt	52,4%	51,8%

Arbetsskador och tillbud

Antalet arbetsskador minskade med nio anmälningar och uppgick 2013 till 214 stycken. Tillbudsanmälningarna ökade och uppgick till 449 anmälningar (324 st 2012). Det är socialförvaltningen som står för merparten av både arbetsskadorna och tillbudena. Av de 214 anmälningarna om arbetskada ledde 18 % till sjukskrivning vid anmälningstillfället vilket är en minskning sedan förra året (22 % 2012).

Den vanligaste anmälningsorsaken för arbetskada var i samband med lyft/förflyttning samt oro/aggressivitet hos klienter/vårdtagare. Yrkesgrupperna som anmäler i störst utsträckning är habiliteringsassistenter och undersköterskor.

Välfärdsredovisning

Utgångspunkter

Den kommunala vardagen med beslut och verksamheter påverkar befolkningens välfärd, livskvalitet och levnadsvillkor. En god hälsa har inte bara betydelse för enskilda människors välbefinnande och livskvalitet, utan även för samhällsekonomin. Folkhälsoarbete syftar till att förbättra hela befolkningens hälsa och bedrivs på samhällsnivå snarare än på grupp- och individnivå. Ytterst handlar folkhälsa om i vilket samhälle vi vill leva. Förutsättningarna för en god hälsa påverkas av levnadsvillkoren, exempelvis utbildning, sysselsättning, ekonomiska villkor och tillgång till hälso- och sjukvård. De påverkas också av den omgivande livsmiljön, fysisk och psykosocial, där vi bor, arbetar och tillbringar vår fritid samt av individernas egna val och levnadsvanor. En välfärdsredovisning är en bred beskrivning av kommunbefolkningens levnadsvillkor och hälsa ur ett välfärdsperspektiv.

Folkhälsoverksamheten

Folkhälsoverksamheten samordnas av Hälso- och välfärdspolitiska rådet som består av politiker och tjänstemän från kommun och region. Folkhälsoarbetet styrs av Folkhälsoprogram 2012-2015 som är antaget av kommunfullmäktige. Syftet är att skapa förutsättningar och möjligheter för en positiv hälsoutveckling för kommunens invånare och att utjämna skillnader i hälsa, det är särskilt angeläget att hälsan förbättras för de grupper som är mest utsatta för ohälsa. Under 2013 har därför ett antal insatser med fokus på levnadsvillkor och/eller ojämlikhet i hälsa genomförts.

Våld i nära relation

Att leva i en relation där våld finns påverkar livsvillkoren. Livsutrymmet begränsas avsevärt för den som utsätts men förhållandet påverkar alla inblandade inte minst barnen. För att öka medvetenheten och kunskapen om de mekanismer som verkar i våld i nära relation genomfördes ett utbildningspass vid en chefsdag. Syftet med att utbilda cheferna var att de är nyckelpersoner både för det interna och externa arbetet för att minska våld i nära relation.

För att kvalitetssäkra arbetet mot våld i nära relation samverkar Vänersborg sitt våld i nära relationsarbete med arbetsgrupper i Trollhättan och Lilla Edet. Tillsammans genomfördes en nätverksträff för medarbetare i de tre kommunerna som utbildats till specialist alternativt generalist i frågor rörande våld i nära relation. Under 2013 har en modell, den så kallade Slussmodellen, för hur och på vilket sätt de tre kommunerna ska arbeta med män som utsätter kvinnor och barn för våld arbetats fram. Metoden ska testas under 2014.

Drogförebyggande

Det drogförebyggande arbetet syftar till att minska konsumtionen av alkohol, tobak, narkotika och dopningspreparat. Målgruppen är barn och ungdomar upp till 25 år. Delar av det drogförebyggande arbetet riktas till föräldrar eftersom de påverkar sina barns uppväxtvillkor.

Ett utvecklingsområde i det drogförebyggande arbetet är 100 % Ren Hårdträning. Ett projekt som syftar till att öka medvetenheten hos kommuninvånarna om otillåtna dop-

Ambassadörerna för Ren hårdträning, Nicklas Rissanen från Vänersborgs Rugbyklubb och Negimije Beka från IBK Vänersborg. Fotograf Sara Gunnarsson

ningspreparat och dess negativa effekter. Ca 350 personer har deltagit på de kunskaphöjande föreläsningarna som erbjudits. Projektet bedrivs i tätt samarbete med deltagande träningsanläggningar.

I samband med årets skolavslutning genomfördes kampanjen "Störa langningen" tillsammans med Länsstyrelsen, polisen samt fler andra kommuner i Västra Götaland. Vykort skickades hem till föräldrar som har elever i åk 9. I samarbete med Birger Sjöbergsgymnasiets samhällsprogram, medieinriktning, har det tagits fram en film om att stoppa langningen av alkohol till ungdomar.

Drogrfria arrangemang som t.ex. Schools out, Lussebandyn och disco vid ungdomarna genomfördes. Dessa tre aktiviteter besöktes av ca 930 ungdomar.

Ökad tillgänglighet och föreningsutveckling

Utvecklingsprojektet "Ökad tillgänglighet och föreningsutveckling för personer som har svårast att ta del av samhällets utbud" syftar till bättre information om och ökade aktiviteter för personer som har svårast att ta del av samhällets utbud. Genom projektet har ungdomar med mindre/icke synbara funktionsnedsättningar hittat aktiviteter bland annat genom att fyra föreningar startat upp aktiviteter riktade till funktionsnedsatta. Detta innebär att möjligheterna till integrerade aktiviteter för funktionsnedsatta/icke funktionsnedsatta har stimulerats. Idrottshjälpmedel som t.ex. hockeykällkar finns att låna på Arenan vilket möjliggör för de med funktionsnedsättningar att spela hockey.

"KomLoss!" som var en tillgänglighetsmessa genomfördes på Arena Vänersborg i april. Den besöktes av strax över 700 personer som kunde ta del av 19 utställningar, ett antal prova-på-aktiviteter, tävlingar, föreläsningar och dansuppvisning.

Ett axplock av andra aktiviteter

Mässan Livet ska byggas utav glädje är en glädje- och inspirationsmessa som vänder sig till personer med olika funktions-

nedläggningar i alla åldrar samt till allmänheten. Fokus på årets mäsas var att skapa delaktighet i mäsas utformning samt innehåll för målgruppen. Mäsas hade ca 1000 besökare och ett 70-tal utställare. I samband med mäsas startades en kör i samverkan mellan omsorg om funktionshindrade, studiefrämjandet och musikskolan. Denna kör gjorde succé och den kommer leva vidare även efter mäsas.

Ungdagar, som är två temadagar om sex och samlevnad för kommunens alla elever i åk 9, var ett uppskattat arrangemang som uppmärksammades i flera av de lokala medierna. I samband med ungdomarna hölls även föreläsningen ”Fakta om cannabis” som besöktes av 60 personer.

Omsorg om funktionshindrade har utbildat 47 medarbetare inom skolan när det gäller kognitivt stöd i syfte att öka kompetensen hos personal inom skolan så att samtlig personal som arbetar runt samma barn/ungdom har en gemensam kunskapsplattform.

På hemsidan finns numera en portal för föräldrar där allt föräldrastöd som erbjuds i kommunen samlats. Föräldrastödmetoderna som kommunen erbjuder har blivit ett väl fungerande verktyg på Råd och Stöd. De olika kurserna har haft ca 110 deltagande föräldrar

Folkhälsoindex 2013 för Vänersborg jämfört med riket

Med hjälp av nyckeltal inom olika områden har ett folkhälsoindex för Vänersborg tagits fram i syfte att ge en bild av folkhälsoindex i kommunen för 2013. Resultaten för Vänersborg är satta i relation till riket, vars värde är 1 och visas i den rosa

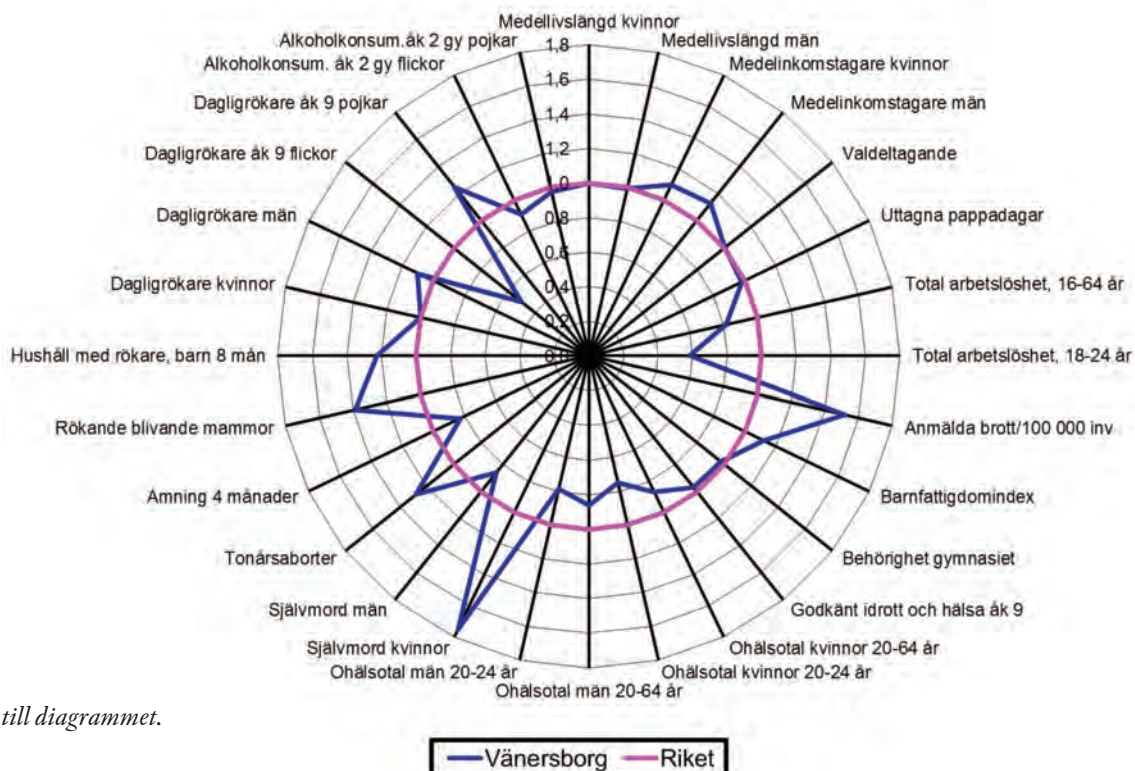
”KomLoss!” en tillgänglighetsmäsas genomfördes på Arena Vänersborg i april. Foto: Christer Glännestrand.

cirkeln. Värden över 1 visar på områden där resultaten är bättre i Vänersborg jämfört med riket.

Utifrån folkhälsoindexet kan några områden utkristalliseras som behöver förbättras i Vänersborg. Framst handlar det om ohälsan samt arbetslösheten hos kvinnor och män i åldern 20-24 år. Ett annat område är rökning bland flickor i åk 9. För att få en mer fullgod bild utav hälsoindexet i Vänersborgs kommun rekommenderas Hälsoindexet rådets Valförvaltningsberättelse för 2013.

Folkhälsoindex 2013 för Vänersborg jämfört med riket

Relativa värden (Riket nyaste tillgängliga värde = 1)

Bildtext till diagrammet.

Miljöredovisning

Miljöredovisningen – ett axplock

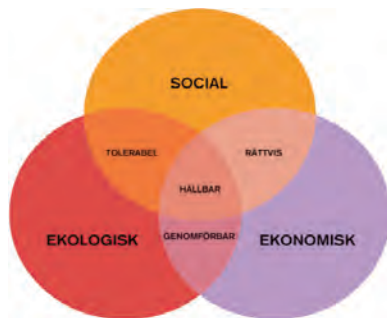
Miljöarbetet i kommunens verksamheter är brett. Miljöredovisningen tar upp ett axplock av miljöhändelser. Ledningsgrupp Agenda 21 har den politiska ledningen för miljöarbetet. Miljömålsgruppen består av en politiker och en tjänsteman från varje nämnd respektive förvaltning. Uppgiften är att vara länken mellan Agenda 21 och verksamheterna. Miljösamordnaren är handläggare för båda grupperna.

Ekologiskt perspektiv

Barn- och ungdomsnämndens har som mål att förvaltningen ska arbeta med ökat miljömedvetande och minskad energianvändning. Det ekologiska perspektivet är en del av hela arbetet kring hållbar utveckling. En uppföljning visar att c:a 50 % av enheterna har en handlingsplan för hållbar utveckling. Miljöarbetet synliggörs via miljöplan, miljöombud, gemensamma träffar, veckobrev och intranätet. C:a 43 % av enheterna använder sig av miljöverktyg, framförallt förskola och grundskola. Grönflagg och gröncheck är verktyg som används.

Lokala miljömål

Ett första förslag till nya lokala miljömål har tagits fram. Miljömålsgruppen har arbetat vidare med förslaget. Målen har grupperats i fyra områden: vatten, natur, klimat och energi samt planering och boende. Till varje område hör ett kunskapsmål.

Energi och klimat

Kommunfullmäktige antog i februari en energiplan. Målen handlar om effektivisering, främja förnybara energikällor, utbildning samt främja uppkomsten av produkter och tjänster. För tredje året har kommunen deltagit i Energimyndighetens program Uthållig kommun. Det har gett utbildning för politiker och fortsatt arbete med information om energiledningssystem för företag.

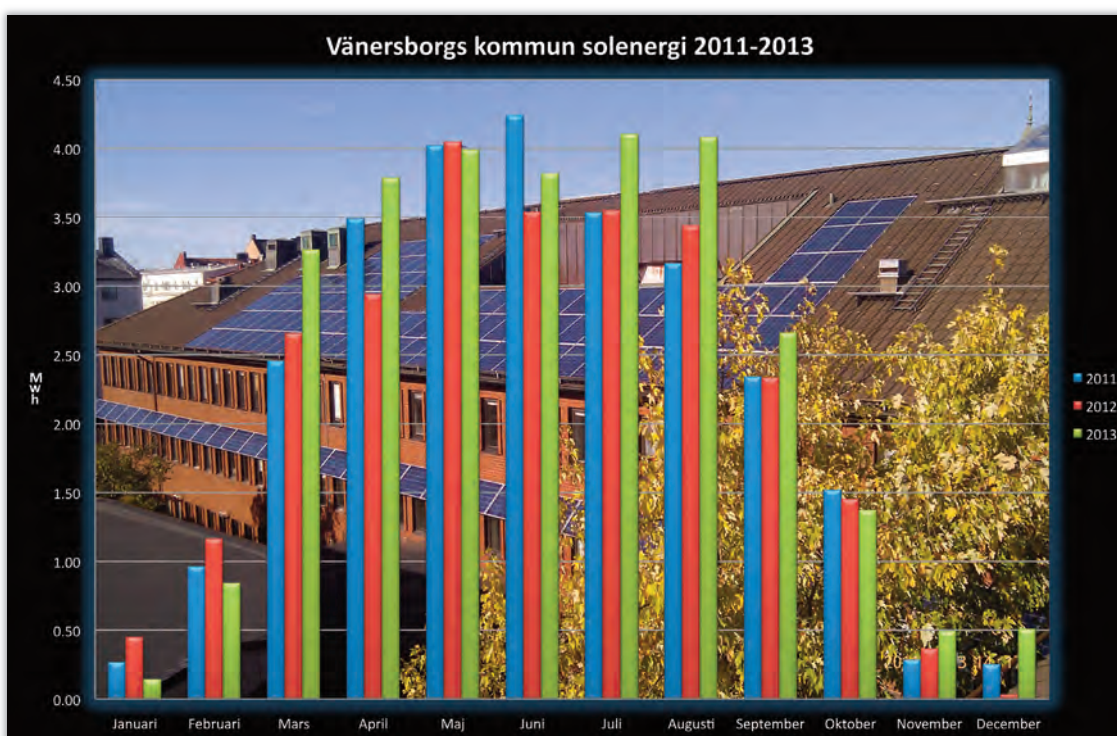
Energi- och klimatrådgivningen har ordnat med föreläsningar och aktiviteter exempelvis fototävling under Earth Hour, tillfälle att provköra elbilar och cykeltåg under trafikantveckan.

Energieffektivisering och övergång till förnybara energikällor har för kommunens lokaler handlat om bland annat: Ventilationen i Folkets hus Teatern har byggts om till behovsstyrd, två förskolekök har ny energieffektiv teknisk utrustning, Birger Sjöbergsgymnasiets Aula har försetts med energisnål belysning och i Vänersborgs Museum har en ny energieffektiv värmväxlare för fjärrvärme installerats.

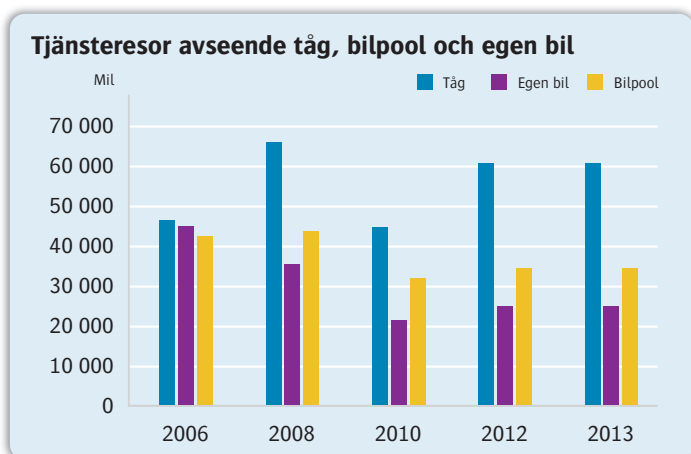
Produktionen från solcellerna på kommunhuset ger el till datorer, ljus och annan utrustning i huset. Årets totala energiproduktion för året är 29,6 megawattimmar, drygt vad en eluppvärmd normalvilla förbrukar (1 megawatt, MWh = 1000 kilowatt, kWh). Till det kommer energivinster i form av markiseffekt som sommartid sänker behovet av kylande ventilation.

Cykel- och gångvägar

Kommunens nät av cykel- och gångvägar förbättras kontinuerligt. För året handlar det om sammanlagt drygt 6 km väg, t.ex. banvallen Öxnered mot Trollhättan och Tenggrenstorpsvägen. På resecentrum har också en ny cykelparkering med väderskydd invigts.

Sundal Rock Orchestra gästades av Electric Bananana Band i Arenan. I samband med arrangemanget serverades Fairtrade bananer.

Tjänsteresor

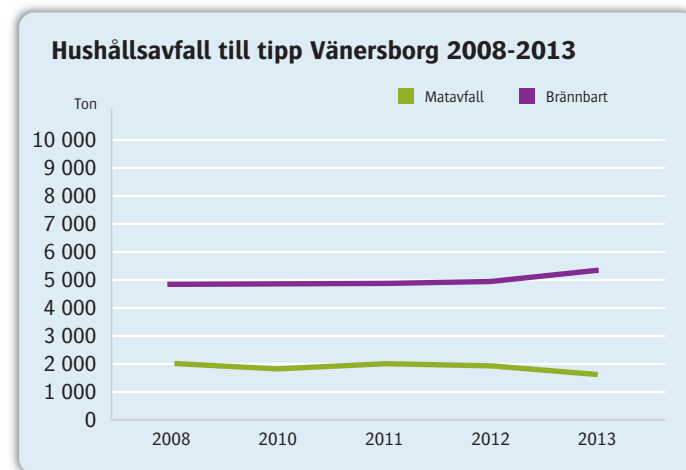
Kommunens cykelpools nio cyklar innehåller numera två elcyklar. Antalet utlåningstillfällen är i storleksordningen 230 för cyklarna och 40 elcyklar d.v.s. ungefär som året innan. Från Agenda 21:s energipott har bidrag lämnats till framförallt köp av cyklar och elcyklar men även till exempel utrustning för webbmöten. Energipotten har därmed bidragit till en ökad användning av cykel för lokala transporter och minskad restid för möten längre bort, summerat minskad energianvändning. Årets tågresor, totalt 60 553 mil, har alstrat ett koldioxidutsläpp motsvarande en halv liter bensin (redovisning SJ).

dels svinn från köket. På skolorna ligger tallrikssvinnet i genomsnitt på 5 % vilket motsvarar 21 gram per serverad portion. Mest mat slängs på högstadieskolorna och gymnasiet, 24 – 53 gram per serverad portion. Det är en förbättring från föregående år då någon mätning visade 70 gram per serverad portion.

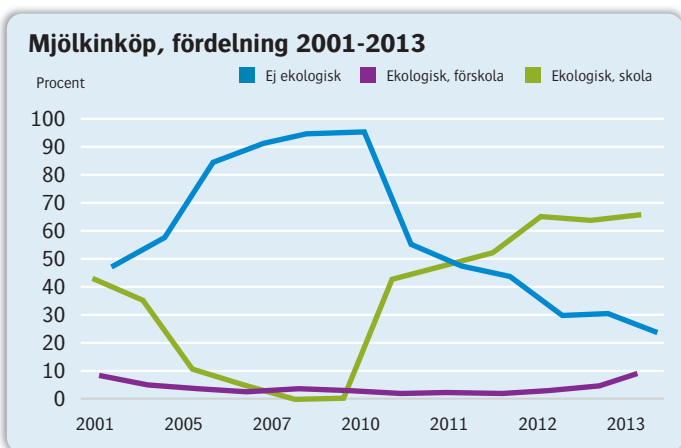
Nygårdsängen ger biologisk mångfald

Naturreseptatet Nygårdsängen, från Gropbron till Korseberg längs Vassändavikens strand, har blivit tillgängligare med ett förstärkt stigsystem, ny grillplats och nya vägvisningsskyltar. Fågelholkar har satts upp och en inventering av naturvärden blir ett underlag för ytterligare åtgärder som kommer öka den biologiska mångfalden.

Nytt om hushållsavfall

Vid halvårsskiftet infördes ett nytt insamlingssystem med två kärl, ett för matavfall och ett för övrigt avfall.

Matsvinn och ekologisk mjölk

Andelen ekologisk mjölk har stigit även detta år, framförallt när det gäller förskolan. Kvantiteten inköpt ekologisk mjölk har ökat till 75 % (67% år 2012) av total mängd mjölk till förskola och skola. Av kommunens matinköp på 29 miljoner kronor är 13,3 % ekologiska varor, en uppgång från 10,3 % år 2012. Exempel på produkter där ekologiska andelen är mer än 50 % är ”oberedd fisk”, MSC-certifierad, och kaffe. Det senare även etiskt märkt, Fairtrade.

Kostenheten arbetar på flera olika fronter för att öka miljöarbetet. En insats handlar om att i skolornas restauranger minska den mängd mat, tallrikssvinnet, som eleverna inte äter upp och därför slänger. Svinnet mäts dels som tallrikssvinn

Finansiell analys

DEN FINANSIELLA ANALYSEN UTGÅR FRÅN FÖLJANDE FYRA ASPEKTER SOM ÄR VIKTIGA ATT BEAKTA:

Utgångspunkter

Vilken balans har kommunen haft mellan kostnader och intäkter under året och över tiden? Finns det varningssignaler? Hur utvecklas investeringarna?

Resultat

Kapacitet

Vilken finansiell motståndskraft har kommunen på lång sikt? Vilken betalningsberedskap finns?

Finns det några risker som kan påverka kommunens resultat och kapacitet? Hur är kommunen exponerad finansiellt?

Risk

Kontroll

Vilken kontroll har kommunen över den ekonomiska utvecklingen? Hur väl följs upprättade planer?

AVSIKTEN MED ANALYSEN ÄR ATT IDENTIFIERA EVENTUELLA FINANSIELLA PROBLEM OCH ATT KLARGÖRA OM KONCERNEN HAR EN GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING.

Sammanställd redovisning

I Vänersborgs koncernredovisning ingår, förutom kommunen, Kunskapsförbundet Väst (KFV), AB Vänersborgsbostäder (ABVB) och Fastighets AB Vänersborg (FAAB). Kunskapsförbundet Väst ingår i koncernen från 2013. För vidare upplysning, se redovisningsprinciper.

Resultat och kapacitet

Positivt resultat för koncernen

Det sammanställda resultatet för koncernen uppgick till 36 Mkr. Av koncernens resultat stod kommunen för 29 Mkr, ABVB för 5 Mkr, KFV 0 Mkr, FAAB för 2 Mkr, sammantaget ger detta ett resultat på 36 Mkr. Vänersborgs andel av KFVs underskott på 8 Mkr ingår i kommunens resultat. Av koncernen och kommunens resultat består 34 Mkr av en tillfällig återbetalning av försäkringsavgifter från AFA Försäkring för åren 2006 och 2005. Koncernen, såväl som kommunen, redovisade därmed ett positivt resultat för tionde året i rad. Koncernens resultat för 2012 uppgick till 49 Mkr.

Kommunens resultat 29 Mkr

Resultatet för kommunen var 29 Mkr, vilket var 10 Mkr lägre än 2012. Resultatet var sammantaget 29 Mkr bättre än budget där nämnderna redovisade ett överskott på 13 Mkr och finansförvaltningen ett överskott på 10 Mkr. Skatter och generella statsbidrag var 7 Mkr bättre än budget och finansnettot 1 Mkr sämre än budget.

Kommunens resultatmål uppnåddes

FINANSIELLT MÅL FÖR KOMMUNEN

Årets resultat bör uppgå till minst 1 % av skatter och generella statsbidrag. Långsiktigt bör resultatet uppgå till 2 %.

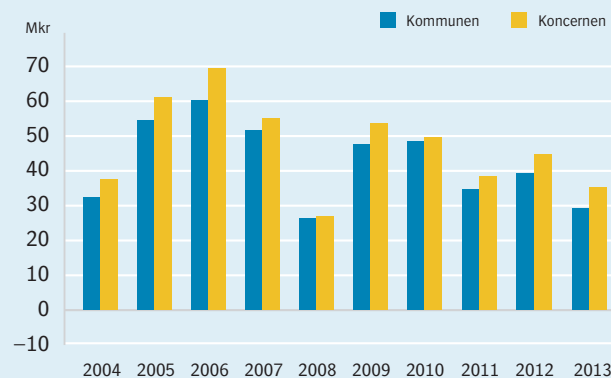
Enligt Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) bör årets resultat uppgå till 2 % av skatteintäkter och generella statsbidrag för att god ekonomisk hushållning ska anses vara uppnådd. Huvudargumenten för positiva resultat är att nuvarande generation ska bära sina kostnader, att avsättningar krävs för framtida pensioner, att värdesäkra tillgångarna och att egenfinansiera investeringar. Dessutom bör det finnas en buffert för oförutsedda händelser.

Kommunens resultat motsvarade 1,5 % av skatter och generella statsbidrag, vilket innebär att kommunens finansiella resultatmål uppnåddes för 2013.

KOMMUNENS RESULTAT

	2011	2012	2013
Årets resultat, Mkr	35,1	39,0	29,0
Årets resultat/skatter och generella statsbidrag, %	1,9	2,1	1,5

Årets resultat 2004 – 2013

Balanskravet uppfylldes

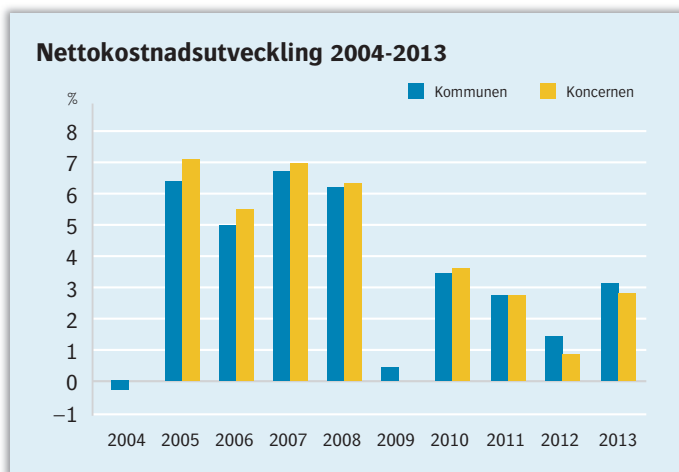
Vid en avstämning mot det lagstadgade balanskravet enligt kommunallagen kan följande avräkning göras:

BALANSKRAVSUTREDNING, MKR			
Mkr	2011	2012	2013
Årets resultat enligt resultaträkning	+35,1	+39,0	+29,0
Avgår realisationsvinster	-1,6	-0,8	-3,4
Justerat resultat	+33,5	+38,2	+25,6

Enligt balanskravsutredningen uppgick kommunens resultat till 25,6 Mkr för 2013. *Vänersborgs kommun uppfyllde därmed balanskravet med god marginal.*

Nettokostnadsutvecklingen

Mellan 2012 och 2013 var nettokostnadsökningen 3,1 % i kommunen och 2,8 % i koncernen.

Utveckling i kommunen

UTVECKLING I KOMMUNEN			
Procent	2011	2012	2013
Skatte- och statsbidragsutveckling	2,5 %	1,2 %	2,9 %
Nettokostnadsutveckling	2,8 %	1,5 %	3,1 %

En förutsättning för en långsiktigt hållbar ekonomi är att nettokostnaderna inte ökar snabbare än de intäkter kommunen får genom skatter och generella statsbidrag.

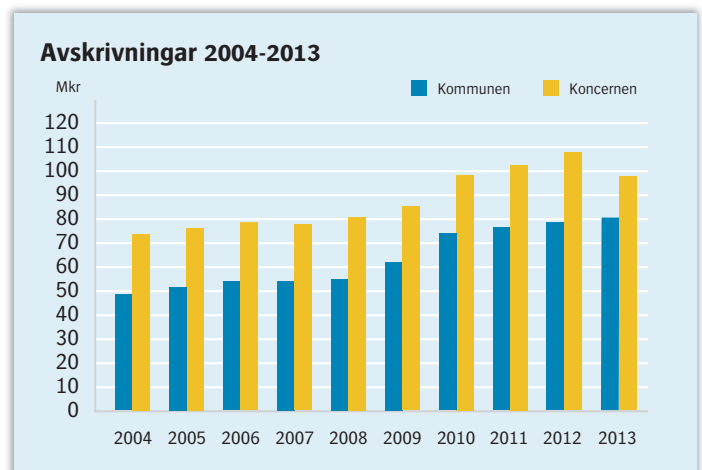
Totalt uppgick skatteintäkterna och de generella statsbidragen till 1 882 Mkr 2013, en ökning med 53 Mkr eller 2,9 % jämfört med 2012. Totalt uppgick kommunens nettokostnader till 1 837 Mkr 2013, vilket var en ökning med 55 Mkr eller 3,1 % jämfört med 2012.

Av koncernens personalkostnader på 1 296 Mkr avsåg 89 % personalkostnader i kommunen. Personalkostnaderna i kommunen uppgick till 1 155 Mkr, vilket var en minskning med 52 Mkr. Minskningen förklaras av att antalet anställda minskat till följd av bildandet av kommunalförbundet Kunskapsförbundet Väst. Pensionerna i kommunen redovisades till 110

Mkr, en minskning med 16 Mkr. Pensionskostnaderna har påverkats av en extra pensionsavsättning på 15 Mkr och sänkt diskonteringsränta (se avsnitt om pensioner) men även av att antalet anställda minskat.

Köp av huvudverksamhet uppgick till 399 Mkr för kommunen, en ökning med 155 Mkr. Förändringen förklaras i huvudsak av 178 Mkr som är ersättning till Kunskapsförbundet Väst, minskningen förklaras av att gymnasiet tidigare köpte verksamhet av andra aktörer. Även socialnämnden har minskat köp av framförallt HVB-platser. Minskningen av bidrag beror på att ersättningen till Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbund (Närf) redovisades som bidrag 2012 men 2013 redovisas som köp av huvudverksamhet.

I koncernen uppgick avskrivningarna till 98 Mkr för 2013, vilket var en minskning med 8 Mkr jämfört med 2012, men en ökning med 23 Mkr sedan 2004. Avskrivningskostnaderna i kommunen uppgick till 81 Mkr 2013, vilket var en ökning med 2 Mkr jämfört med 2012. Ser man till en 10-årsperiod så har avskrivningskostnaderna för kommunen ökat från 49 Mkr till 81 Mkr per år och tar allt mer utrymme i anspråk.

Nettokostnadsandelen ökade

Nettokostnader som andel av skatter och generella statsbidrag är ett mått som visar hur stor andel av kommunens intäkter som förbrukas av löpande driftverksamhet. Generellt brukar en nettokostnadsandel under 98 % betraktas som god ekonomisk hushållning, eftersom de flesta kommuner då, sett över en längre tidsperiod, bedöms kunna finansiera sina reinvesteringar och nödvändiga nyinvesteringar.

NETTOKOSTNADSANDEL			
Procent	2011	2012	2013
Verksamhetens nettokostnader	92,9	93,2	93,3
Avskrivningar/nedskrivningar	4,3	4,3	4,3
Nettokostnadsandel	97,2	97,5	97,6

Under 2013 uppgick nettokostnaderna till 97,6 % av skatter och generella statsbidrag, vilket är på samma nivå som 2012.

Högre investeringsnivå i kommunen

Årets nettoinvesteringar för koncernen uppgick till 215 Mkr, varav kommunen stod för 140 Mkr och ABVB för 61 Mkr och KfV för 14 Mkr.

Kommunens investeringar var 215 Mkr lägre än budget. Budgeten på totalt 355 Mkr bestod av 186 Mkr från mål- och resursplanen för året, 158 Mkr av överförda investeringsmedel från 2012 och 9 Mkr av tilläggsanslag under året. Av årets nettoinvesteringar avsåg 57 Mkr kommunens VA- och renhållningsverksamhet.

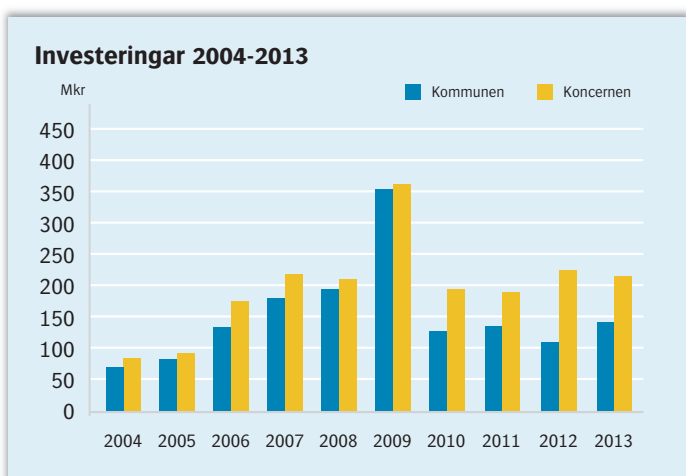
INVESTERINGSVOLYM KOMMUNEN

	2011	2012	2013
Nettoinvesteringar, Mkr	135,4	106,2	140,1
Investeringsvolym/nettokostn, %	7,7	6,0	7,6
Skattefinansieringsgrad, %	83	113	79

Investeringsvolymen i förhållande till nettokostnaderna ökade från 6,0 % 2012 till 7,6 % 2013. När investeringsvolymen sätts i förhållande till nettokostnaderna kan jämförelser göras med andra kommuner. Den genomsnittliga investeringsnivån i kommunerna i riket var 8 % för 2012.

Skattefinansieringsgraden mäter hur stor andel av investeringarna som kan finansieras med det utrymme som skapats av avskrivning och året resultat. Ett tal på 100 % och därutöver innebär att kommunen helt kan skattefinansiera sina investeringar, vilket i sin tur innebär att kommunen inte behöver låna till investeringarna och att det långsiktiga finansiella handlingsutrymmet stärks.

Skattefinansieringsgraden var 79% och sjönk jämfört med 2012. Försämringen mot 2012 beror på att investeringarna ökade och resultatet var lägre. Den genomsnittliga skattefinansieringsgraden för rikets kommuner låg i snitt på 107 % under 2012.

De senaste tio år har koncernen investerat för 1 954 Mkr, varav 629 Mkr 2011-2013. Investeringsstakten i kommunen har dämpats i jämförelse med föregående treårsperiod, medan investeringsstakten i ABVB istället har ökat.

Nettoinvesteringarna fördelade sig enligt följande:

NETTOINVESTERINGAR KOMMUNEN

Mkr	2011	2012	2013
Fastigheter	55,8	24,7	31,8
Gator och vägar	20,3	10,7	24,7
VA- och renhållning	28,8	50,1	56,8
Inventarier m.m.	17,8	13,6	26,3
Exploatering	12,7	7,1	0,5
Summa	135,4	106,2	140,1

Den största investeringen under 2013 är VA-ledningar längs Vänerkusten 44 Mkr och kväverenningsverket i Holmängen 9 Mkr. Hittills har kommunen investerat 83 Mkr i VA-ledningar längs Vänerkusten. Den totala budgeten t.o.m. 2013 uppgår till 100 Mkr.

Andra större projekt som genomfördes under 2013 var:

- Fordonstekniska Birger Sjöbergsgymnasiet, 8 Mkr
- Väne-Ryr skolan, 6 Mkr
- Gång- och cykelväg Nordkroksvägen 5 Mkr

Den totala avvikelserna mot budget för investeringar var 215 Mkr. Projekt som försenades eller inte påbörjades:

- VA längs Vänerkusten, avvikelse på 17 Mkr (överklagande)
- Vargön hamn/industriområde, 22 Mkr (inte påbörjat)
- Återvinningscentral, 19 Mkr (placering ej klar)
- Resecentrum (gångtunnel m.m.), 24 Mkr (inte påbörjat)

Andra delar som förklarar budgetavvikelsen:

- Övriga fastighetsinvesteringar, 26 Mkr
- Exploatering, 10 Mkr
- Inventarier, 13 Mkr

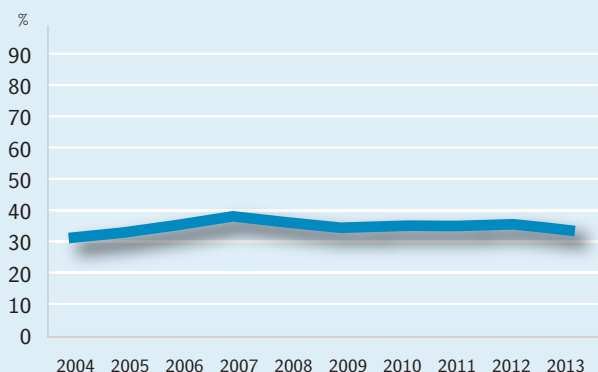
Försämrad soliditet

Soliditet är ett finansiellt nyckeltal som anger hur stor del av tillgångarna som är finansierade med eget kapital. Nyckeltalet används för att beskriva organisationens finansiella styrka på lång sikt. En förbättrad soliditet gör kommunen bättre rustad att möta de finansiella påfrestningar som följer av denna utveckling och är därmed förenlig med god ekonomisk hushållning. I ett längre perspektiv kommer en förändrad åldersstruktur att medföra en kraftig ökning av efterfrågan på kommunal service.

Koncernens soliditet försämrades något och uppgick till 34,3 % i bokslutet 2013, jämfört med 35,2 % i bokslut 2012. Soliditeten för ABVB var oförändrad, 11 % båda åren och soliditeten för FAAB förbättrades från 36 % år 2012 till 39 % år 2013.

Om hänsyn tas till hela pensionsskulden, inklusive den del som redovisas som ansvarsförbindelse, försämrades detta nyckeltal. För koncernen försämrades nyckeltalet från 5 % till 4 %.

Soliditetsutveckling för koncernen 2004-2013

Kommunens utdebitering uppgick år 2013 till 22:21 kronor per skattekrona. Utdebiteringsnivån är oförändrad sedan 2005, frånsett den skatteväxling med Regionen avseende kollektivtrafiken på 43 öre som gjordes 2012. Medelutdebiteringen för riket var 20:61 och för länet 21:19 kronor per skattekrona. Mätt i relation till rikets medelskattekraft utgör Vänersborgs beskattningsbara inkomst per invånare 93 %, vilket är en ökning med en procentenhet sedan förra året.

Risk och kontroll

Kassalikviditeten förbättrades

Koncernens kassalikviditet i bokslutet för 2012 låg på 55 %, och förbättrades till 64 % i bokslutet för 2013. Kommunens kassalikviditet förbättrades, från 63 % till 77 %.

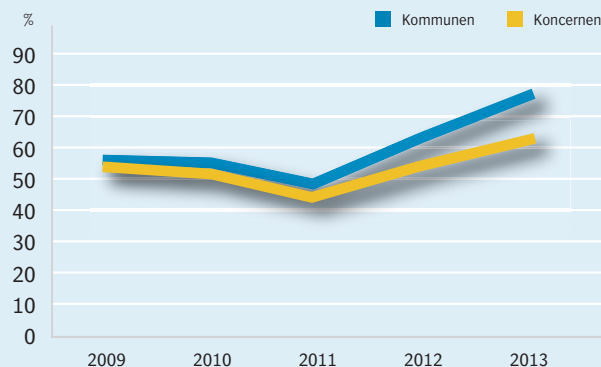
FINANSIELLT MÅL FÖR KOMMUNEN

Kassalikviditeten bör vara minst 50 %

Med målet om en kassalikviditet på minst 50 % menas att likvida medel tillsammans med kommunens checkkredit på 100 Mkr bör vara minst 50 % av kortfristiga skulder. Måttet används för att spegla kommunens betalningsberedskap på kort sikt.

I 2012 års bokslut uppgick kommunens kassalikviditeten till 64 %. I 2013 års bokslut ökade kassalikviditeten till 77 %, vilket med god marginal överträffade målet. *Målet om en kassalikviditet på över 50 % uppnåddes därmed.*

Kassalikviditet 2009-2019

Skulder och förpliktelser ökade

Summan av alla skulder, avsättningar, samt ansvarsförbindelser för pensioner och borgensåtaganden utgör organisationens totala förpliktelsenivå. Denna uppgick 2013-12-31 till 3 060 Mkr för koncernen, vilket var en ökning med 201 Mkr jämfört med 2012. Ökningen förklaras främst av att ansvarsförbindelsen för pensioner ökade med 47 Mkr, de kortfristiga skulderna ökade med 51 Mkr och långfristiga skulderna ökade med 80 Mkr.

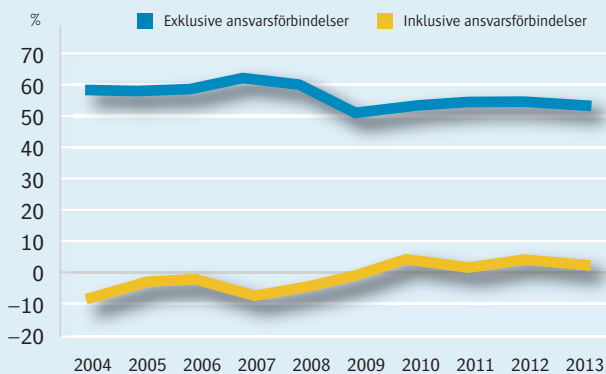
FINANSIELLT MÅL FÖR KOMMUNEN

Soliditeten bör förbättras

Kommunens soliditet sjönk från 55 % i bokslutet för 2012 till 53 % i bokslutet för 2013, vilket gjorde att *kommunens finansiella mål om förbättrad soliditet inte uppnåddes.*

Soliditetsmättet inklusive ej skuldfört pensionsåtagande för kommunen försämrades från 4 % i bokslutet för 2012 till 3 % i bokslutet för 2013. Motsvarande genomsnitt för rikets kommuner låg på 7 % i bokslutet för 2012.

Soliditetsutveckling för kommunen 2004-2013

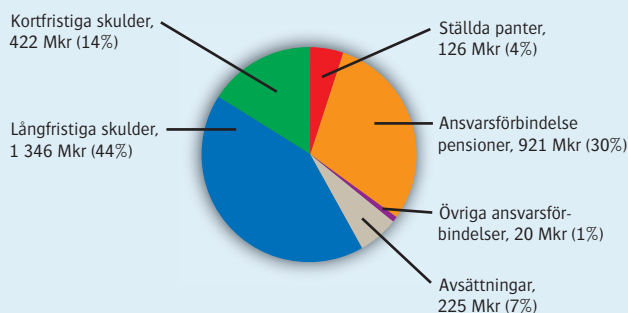
Kommunalskatten oförändrad

En viktig del av bedömningen av en kommuns finansiella kapacitet är vilken möjlighet kommunen har att påverka sina inkomstkällor. En redan hög kommunalskatt ger t.ex. ett mindre utrymme att öka skatteintäkterna genom att höja skatten.

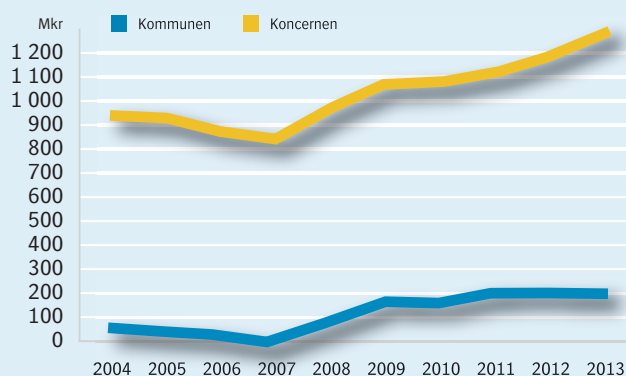
KOMMUNALSKATT

Kr per intjänade 100 kr	Vänersborgs kommun	Västra Götaland	Riket
Primärkommunalskatt	22:21	21:19	20:61
Total skattesats (exkl. kyrkoavgift)	33:34	32:32	31:73

Koncernens totala förpliktelser 3 060 Mkr, 2013

Långfristiga lån 2003-2012

Den långfristiga banklåneskulden har ökat sedan 2007 och uppgick i bokslutet för 2013 till 1 262 Mkr i koncernen och 200 Mkr i kommunen. Den ökade belåningen beror på de senare årens högre investeringsnivåer i kommunen och ABVB.

Ökade pensionsåtaganden

FINANSIELLT MÅL FÖR KOMMUNEN

Ej skuldfört pensionsåtagande bör minska som andel av eget kapital.

PENSIONSÅTAGANDE

Mkr	2011	2012	2013
Avsättning till pensioner (skuldförda)	154,8	182,4	205,4
– varav extra pensionsavsättning	55,0	75,0	90,0
Ansvarsförbindelse pensioner (inte skuldförda)	887,3	873,6	920,9
Totalt	1 042,1	1 056,0	1 126,3

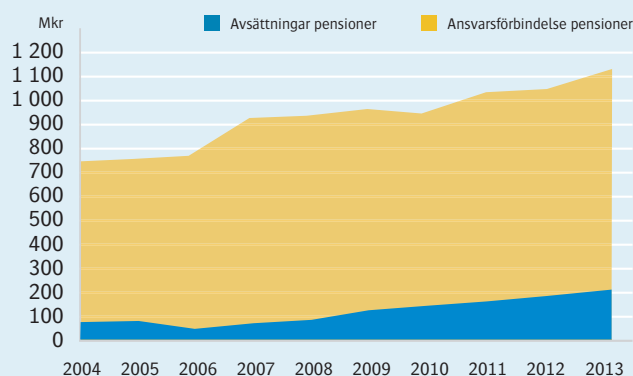
Alla uppgifter är inklusive löneskatt.

Kommunens sammanlagda pensionsåtaganden för anställda och förtroendevalda uppgick till 1 126 Mkr 2013, vilket var en ökning med 70 Mkr jämfört med 2012. Av åtagandena redovisades 205 Mkr som avsättningar i balansräkningen, en ökning med 23 Mkr, varav 15 Mkr avser en extra pensionsav-

sättning. Det finns inga finansiella placeringar avseende pensionsmedlen utan dessa har använts i den egna verksamheten, till investeringar m.m.

Resterande 921 Mkr av kommunens pensionsåtagande avsåg pensioner intjänade före 1998. Detta var en ökning med 47 Mkr jämfört med 2012. Ökningen mellan åren är kopplad till den sänkning av diskonteringsräntan i pensionssystemet som genomfördes 2013. Den extra pensionsavsättning på 15 Mkr som beslutats av kommunstyrelsen, minskar ansvarsförbindelsen och ökar avsättningen i balansräkningen i motsvarande mån.

Pensionsåtagandet 2004-2013

Pensionsåtagandet har ökat från 749 Mkr år 2004 till 1 126 Mkr år 2013. Av dessa är endast 205 Mkr kostnadsfört och avsatt i balansräkningen. Resterande 921 Mkr kommer att belasta resultatet när pensionen ska betalas ut.

Ej skuldfört pensionsåtagande uppgick till 95 % av eget kapital 2013. Det är en försämring jämfört med 2012 då andelen uppgick till 93 %. *Målet att ej skuldfört pensionsåtagande som andel av eget kapital ska minska uppnåddes därmed inte.*

Fram till 2006 redovisade Vänersborgs kommun sitt pensionsåtagande helt enligt blandmodellen, vilket innebar att endast det pensionsåtagande som uppkommit fr.o.m. 1998 fanns upptaget som avsättningar i balansräkningen. Resterande pensionsåtagande, de som var intjänade före 1998, redovisades som en ansvarsförbindelse utanför balansräkningen och belastar resultatet allt eftersom de betalas ut.

Under åren 2007-2009 och 2012-2013 avsatte kommunen sammanlagt 90 Mkr för pensioner i balansräkningen, avseende pensionsåtaganden som uppkommit före 1998. Detta är ett avsteg från blandmodellen enligt den kommunala redovisningslagen, men i linje med kommunallagens bestämmelser om god ekonomisk hushållning.

Uppföljning av finansiella risker utifrån kommunens finanspolicy

Enligt finanspolicyen för Vänersborgs kommun, antagen 2007-03-21 och reviderad 2009-12-02, ska kommunen förvalta sina medel på ett sådant sätt att krav på god avkastning och betryggande säkerhet kan tillgodoses. Med god avkastning avses inte bara avkastning på placerade medel, utan också kostnaden för finansiering och upplåning. All finansiell verksamhet är förenad med risker av olika slag och här följer en uppfölj-

ning gentemot kommunens finanspolicy:

Kommunens låneskuld per 2013-12-31 uppgick till 200 Mkr. Den genomsnittliga räntan var 3,01 % under 2013.

Låneskuldens exponering mot utländsk valuta får inte överstiga 20 % av kommunens långfristiga skuld. Då kommunen inte hade några lån i utländsk valuta fanns ingen valutakursrisk.

Den genomsnittliga vägda räntebindningstiden bör vara mellan två och fyra år och får inte understiga ett år eller överstiga fem år. Räntebindningstiden för kommunens lån var 2,36 år. Mer än 50 % av låneskulden får inte ligga för räntekonvertering under varje enskilt kalenderår. Som mest ligger 48 % för räntekonvertering under ett enskilt år. Mer än 50 % av kommunens låneskuld får inte förfalla till betalning under varje enskilt kalenderår. Som mest förfaller 44 % till betalning under ett enskilt år.

Summa likvida medel och utnyttjad checkkredit på 100 Mkr ska utgöra minst 50 % av kortfristiga skulder. De likvida medlen inklusive checkkredit utgjorde 77 % av kortfristiga skulder. Kommunens likviditet var placerad hos utgivare/låntagare som är godkända enligt finanspolicyen.

Kommunen har två swap avtal om 70 Mkr respektive 50 Mkr för att minska den framtida ränterisken. Syftet med dessa avtal är att smidigt kunna förändra riskstrukturen i låne- och placeringsportföljen.

Kommunens borgensåtagande ökar

Koncernens borgensåtaganden var 20 Mkr, en minskning med 1 Mkr jämfört med 2012. Inkluderas ställda panter på 126 Mkr uppgick förpliktelsen till 146 Mkr, en minskning med 2 Mkr.

Kommunens sammanlagda borgensåtagande uppgick 2013-12-31 till 996 Mkr, vilket var 48 Mkr högre jämfört med 2012. Detta berodde på att ABVB ökade sin upplåning med 50 Mkr, kopplat till fortsatt tillbyggnad av Roddaregatan.

KOMMUNENS ANSVARSFÖRBINDELSER				
Mkr	Riskgrupp	2011	2012	2013
Föreningar m.fl.	1	13,2	12,9	12,7
Egna hem	1	2,0	1,7	1,2
Nät ab			5,5	5,2
Fyrstads Flygplats AB	2	0,2	0,2	0,2
AB Vänersborgsbostäder	3	816,3	904,3	954,3
Fastighets AB Vänersborg	3	26,4	23,5	22,4
Summa		858,1	948,1	996,0

Borgensåtaganden till föreningar m.fl. och egna hem (riskgrupp 1) uppgick till 14 Mkr. Dessa åtagande är förknippade med viss risk, men utgör bara 1,4 % av kommunens totala borgensåtagande.

Vid en riskgruppsindelning av kommunens borgensåtagande avser 977 Mkr åtagande mot kommunens helägda bolag (riskgrupp 3). För dessa bedöms risken för att kommunen ska behöva infria sina borgensåtaganden som mycket liten. Kommunens totala borgensram för ABVB uppgår till 1 129 Mkr varav bolaget har utnyttjat 954 Mkr. Vid årsskiftet hade ABVB 1037 Mkr i lån.

Nätaktiebolaget Biogas Brålanda har en total borgensram om 7,3 Mkr, varav 5,2 Mkr var utnyttjad vid årsskiftet. Vänersborgs kommun äger 73 % av bolaget och borgensåtagandet motsvarar kommunens andel av borgensåtagandet på 10 Mkr. Borgensåtagandet innebär en hög risk

Fyrstads Flygplats AB har ännu inte utnyttjat sin borgensram om 3,4 Mkr som beslutades under 2011. Bolaget ägs till 34 % av kommunen och åtagandet motsvarar kommunens andel av borgensåtagandet på 10 Mkr.

Arbetsgivaravgifter och pensioner

Årets arbetsgivaravgifter uppgick till 266 Mkr och gav ett överskott mot budget på 3 Mkr. Pensionskostnaderna uppgick till 110 Mkr, vilket innebar ett överskott på 5 Mkr jämfört mot budget. Räkna man även med de finansiella kostnaderna kopplade till pensioner uppgick pensionskostnaden till 124 Mkr, vilket var 10 Mkr mer än budget. Detta förklaras av den sänkta diskonteringsräntan som gav extra kostnader på totalt 10 Mkr. Övriga poster på finansförvaltningen gav ett överskott om 2 Mkr, vilket förklaras av kvarvarande löneökningsmedel.

Positiva skatteavräkningar

Under senare delen av 2012 försämrades skatteprognoserna något för kommunsektorn, vilket mot bakgrund av det budgeterade nollresultatet föranledde kommunstyrelsen att i början av 2013 uppmana nämnderna till restriktioner med inköp, externa konferenser m.m. Under andra halvåret 2013 förbättrades skatteprognoserna och baserat på SKL:s prognos i december redovisades skatteintäkter och generella statsbidrag till 1 882 Mkr, vilket var 7 Mkr (0,4 %) bättre än budget.

Finansnettot sämre än budget

Finansnettot redovisades till 16 Mkr vilket var 9 mkr sämre än 2012. Av de finansiella kostnaderna om 20 Mkr, var dock 10 Mkr av engångskaraktär och helt hänförligt till sänkningen av diskonteringsräntan för pensionsåtagandet. Finansnettot överskred därför budget med drygt 1 Mkr, trots att upplåningsbehovet och ränteläget var lägre än budgeterat.

Budgetbalans i nämnderna

Att nämnderna följer fastställd budget och lämnar säkra prognoser under året, är tecken på en god kontroll och är viktigt för att upprätthålla en god ekonomisk hushållning.

PROGNOSE I DELÅRSRAPPORTER

och utfallen i boksluten 2012/2013

Nämnd, Mkr	Utfall dec 2012	Prognos apr 2013	Prognos aug 2013	Utfall dec 2013
Barn- och ungdomsnämnd	-2,3	-2,0	1,4	5,9
Gymnasienämnd	-4,6			
Kommunstyrelse	14,1	0,0	0,5	3,1
Samhällsbyggnadsnämnd	4,9	-0,1	-0,3	-2,7
Socialnämnd	-5,1	-3,1	-1,9	4,1
Övriga nämnder	2,5	0,4	1,8	2,4
Summa	9,4	-4,8	1,5	12,9

Nämnderna redovisade i bokslutet ett överskott på 12,9 Mkr, en förbättring från augustis prognos med 11,4 Mkr. Sju av nio nämnder redovisade överskott mot budget.

Barn- och ungdomsnämnden redovisade ett överskott på 5,9 Mkr. Överskottet avser grundskola och grundsärskola, medan Arena-Fritid redovisar underskott mot budget.

Gymnasienämnden upphörde vid årsskiftet då verksamheten fördes över till det nybildade Kunskapsförbundet Väst (KFV), vars förbundsbidrag fr.o.m. 2013 redovisas under kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsens överskott uppgick till 3,1 Mkr. Överskottet avser kommunstyrelsens föfogandeanslag. Ett underskott avseende förbundsbidrag till KFV täcks av överskott inom kommunstyrelseförvaltningen.

Samhällsbyggnadsnämnden redovisade ett underskott mot budget om -2,7 Mkr. Underskott inom fastighetsenheten och VA-verket, 2,4 Mkr, täcks endast delvis upp av överskott inom övriga verksamheter.

Socialnämnden redovisade ett överskott mot budget 4,1 Mkr. Överskottet avser individ- och familjeomsorg och nämnd/administration, medan omsorg om funktionshindrade redovisar ett underskott.

Övriga nämnder redovisade överskott mot budget, undantaget kulturnämnden, -0,7 Mkr.

Intern kontroll

Det övergripande syftet med intern kontroll är att säkra en effektiv förvaltning och att undvika att det begås allvarliga fel. I Vänersborgs kommun finns ett reglemente antaget av fullmäktige 2011-11-23 § 147 som förtydligar ansvaret för den interna kontrollen. Som underlag för internkontrollen görs risk- och väsentlighetsanalyser. Nämndernas internkontrollplaner innehåller både kommungemensamma granskningsområden och nämndspecifika områden för nämndens verksamhet. Resultatet från granskningarna enligt internkontrollplanen sammanställs och rapporteras till nämnden. Utöver beslutade internkontrollplaner görs även årliga granskningar av t. ex. registrerade beslutsattestanter, inventering av anläggningstillgångar. Nämndernas rapporter delges kommunstyrelsen efter att respektive nämnd behandlat rapporten. En kommungemensam arbetsgrupp samordnar arbetet. För 2013 var de kommungemensamma granskningsområdena kontanthandtering och behörigheter i verksamhetssystem. Uppföljning av mål görs i tertialrapporter och i årsredovisning.

Känslighetsanalys

Kommunens ekonomiska resultat påverkas av händelser och beslut både inom och utom dess kontroll, exempelvis förändrade lagar, konjunkturläge och invånarnas ändrade krav och behov. Kommunen har ett ansvar för att ha beredskap för dessa faktorer och måste ha reserver och marginaler i sin ekonomi. Ett sätt att göra detta tydligt är att upprätta en känslighetsanalys, som visar hur olika förändringar påverkar kommunens finansiella situation. Av nedanstående tabell framgår hur olika händelser var för sig skulle ha påverkat resultatet för 2013.

KÄNSLIGHETSANALYS – RESULTATEFFEKT

Mkr	2013
Förändrad utdebitering med 1 krona	64,6
Förändrade generella statsbidrag med 1 %	3,8
Löneökning med 1 %	12,1
Prisförändring med 1 % på omkostnaderna	8,2
Ändrad låneskuld med 100 Mkr	3,1
Inlösen av 1 % av borgensförbindelserna	9,5
Ändrade taxor med 1 %	2,2
– inom skattefinansierad verksamhet	1,5
– inom taxefinansierad verksamhet	0,7

Sammanfattande slutsatser

Det sammanställda resultatet för koncernen uppgick till 36 Mkr. Av koncernens resultat stod kommunen för 29 Mkr. Kommunens beslutade Mål- och resursplan för 2013 innebar ett nollresultat. Under senare delen av 2012 försämrades skatteprognoserna något för kommunsektorn, vilket föranledde kommunstyrelsen i början av 2013 att, inför risken av ett underskott, besluta om restriktioner för inköp och extern anordnade kurser och konferenser för den egna verksamheten, samt att uppmana nämnderna att besluta om motsvarande åtgärder. Under andra halvåret 2013 förbättrades skatteprognoserna, vilket tillsammans med inköpsrestriktionerna och tillfälliga intäkter från bl.a. AFA försäkring gjorde att kommunens bokslutsresultat ändå landade på en bra nivå, +29 Mkr. Resultatet uppgår till 1,5 procent av skatter och generella statsbidrag, vilket innebär att det finansiella målet om minst 1 % uppnås.

De ökade kostnaderna för försörjningsstöd har satt press på kommunens ekonomi under flera år, vilket medfört att en stor del av det ekonomiska utrymmet 2012 och 2013 tillförts socialnämndens budget för att täcka de ökade kostnaderna. Under 2013 har situationen stabiliserats och kostnaderna för försörjningsstöd har minskat något, vilket underlättat det ekonomiska läget både för socialnämnden och kommunens som helhet.

Nämnderna redovisade i bokslutet ett sammanlagt överskott på 12,9 Mkr. Sju av nio nämnder hade överskott mot budget. Även om det finns obalanser i enskilda verksamheter är den sammanvägda bilden att budgetföljsamheten är god i nämnder och förvaltningar.

Årets investeringar uppgick till 215 Mkr i koncernen, varav kommunen svarade för 140 Mkr. Kommunen investeringar var hela 215 Mkr lägre än årets beslutade budget, kopplat till

att flera större projekt försenats jämfört med tidigare budgetbeslut.

Två finansiella mål av fyra uppnåddes för kommunen. Årets resultat på 29 Mkr uppgick till 1,5 % av skatter och generella statsbidrag, vilket innebar att målet om minst 1 % uppnåddes. Kassalikviditeten uppgick till 77 % (mål minst 50 %), vilket gjorde att även det målet uppnåddes.

Däremot sjönk kommunens soliditet från 55 % i bokslutet för 2012 till 53 % i bokslutet för 2013 vilket innebar att målet inte nåddes. Ej skuldfört pensionsåtagande ökade från 93 % till 95 % av eget kapital 2013, vilket innebar att inte heller detta mål nåddes.

Även om färre finansiella mål nås för 2013 jämfört med 2012 görs ändå den sammanlagda bedömningen att verksamheten, ur ett finansiellt perspektiv, bedrevs med god ekonomisk hushållning under 2013.

Framtid

Det goda bokslutsresultatet för 2013 stärker kommunen och ger bra ingångsvärden för framtiden. I det längre perspektivet väntar stora utmaningar i form av ett fortsatt högt investeringsbehov, en åldrande befolkning och snabbt ökande pensionskostnader.

Enligt fastställd resultatbudget för 2014 uppgår kommunens resultat till 0 Mkr, d.v.s. en budget vilken inte ligger i nivå med kommunens finansiella mål på 0,5 % av skatter och generella statsbidrag. Sammantaget sätter detta press på kommunens ekonomi och förutsätter en mycket god budgetkontroll i nämnder och förvaltningar. Positivt inför 2014 är att skatte- och statsbidragsprognoserna har förbättrats jämfört med budget. Förändringen är i första hand kopplad till införandet av ett nytt mellankommunalt utjämningsystem och ökat antal invånare.

En vikande arbetsmarknad och en hög ungdomsarbetslöshet innebär stora utmaningar de närmaste åren. Vänersborgs kommun samarbetar med arbetsförmedlingen och med grannkommunerna för att underlätta situationen.

Under de senaste åren har kommunens investeringsplaner legat på höga nivåer. I 2014 års budget uppgår investeringsarna till 159 Mkr, men om samtliga oförbrukade investeringsanslag från 2013 överförs till 2014, uppgår den totala investeringsbudgeten till 374 Mkr. Som jämförelse investerar en kommun av Vänersborgs storlek i genomsnitt ca 120 Mkr per år. Den höga investeringsnivån leder till successivt ökade kostnader för avskrivningar och ränta, som i sin tur leder till ett minskat ekonomiskt utrymme i framtiden.

I ett längre perspektiv innebär den demografiska utvecklingen, med en ökad andel äldre, att ett ekonomiskt utrymme måste frigöras från övrig verksamhet för att finansiera en betydande utbyggnad av äldreomsorgen. En annan konsekvens av samma utveckling är att den andel av befolkningen som arbetar och betalar skatt kommer att sjunka stadigt under de närmaste 20 åren.

En ytterligare aspekt på den demografiska utvecklingen är kommunens kostnader för tjänstepensioner, som kommer att öka kraftigt de närmaste 20 åren och på så sätt ta i anspråk ett ökat ekonomiskt utrymme på bekostnad av den direkta verksamheten. Kommunens sammanlagda pensionsåtagande uppgick till 1 126 Mkr i bokslut 2013. Av dessa var endast 205 Mkr avsatta i balansräkningen. Resterande åtagande är endast upptagna som en ansvarsförbindelse och kommer att belasta resultatet i takt med att de betalas ut. Enligt en långtidsprognos från KPA kommer Vänersborgs kommun årliga pensionskostnad att öka med c:a 20 Mkr, räknat i fasta priser, mellan år 2014 och 2024.

Prisutdelning solisttävlingen 2013. Foto: Olle Gustafsson.

Finansiell profil

Förbättrad finansiell profil för Vänersborgs kommun

Har Vänersborgs kommun en god eller dålig ekonomi? För att besvara frågan måste kommunens ekonomi ställas i relation till något annat. Ett sätt att besvara frågan är att göra jämförelser med andra kommuner.

Vad är en finansiell profil?

Kommunforskning i väst (KFI) har sedan 90-talet tagit fram finansiella jämförelser mellan kommunerna. Den granskar starka och svaga sidor i kommunen i förhållande till övriga kommuner. Analysen utgår ifrån fyra perspektiv, kapacitet på lång och kort sikt samt risk och kontroll. Utifrån dessa perspektiv analyseras åtta nyckeltal som betygssätt från 1-5 där 5 är det högsta betyget.

Utvecklingen i Vänersborgs kommun

Vänersborgs kommun har förbättrat den finansiella profilen år 2012 och därmed har kommunen en något bättre finansiell

profil än genomsnittet i riket. De under 2012 återbetalda AFA-medelen påverkade budgetföljsamheten positivt. Den ökade graden av skattefinansierade investeringar kan kopplas till förskjutningar i tiden av investeringar. Skattenivån är högre i Vänersborg vilket ger ett lågt värde i profilen, medan övriga finansiella nyckeltal är i nivå med genomsnittskommunerna.

Om den finansiella jämförelsen enbart hade fokuserat på resultat och soliditet och kommunerna i Västra Götaland grupperades och rangordnades efter detta i en matris, så blir den övergripande bilden densamma. Vänersborg hamnar i en mellangrupp och har i jämförelse med övriga kommuner i länet varken stark eller svag finansiell ställning. Det höga resultatet år 2012 gör att kommunen placerar sig i gruppen starkt resultat.

Vänersborgs profil i förhållande till kommunerna i Riket

Driftredovisning

Driftredovisning (Tkr) 2013	Utfall intäkt	Utfall kostnad	Netto	Årets budget	Budget- avvikelse
Byggnadsnämnden	10 658	21 057	10 399	12 657	2 258
Kommunfullmäktige	19	1 982	1 964	2 083	119
Kulturnämnden	1 948	26 408	24 460	23 720	-740
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	2 307	7 974	5 668	5 873	206
Revisionen	0	1 177	1 177	1 182	5
Valnämnden	0	27	27	424	397
Överförmyndarnämnden	550	3 332	2 781	2 923	142
Summa	15 482	61 957	46 475	48 862	2 387
Barn- och ungdomsnämnden					
- Nämnd och administration	185	3 927	3 742	4 853	1 111
- Arena och fritid	7 695	57 402	49 707	44 560	-5 147
- Musik och ungdom	10 499	28 188	17 689	18 375	686
- Barnomsorg/grundskola/särskola	58 653	656 900	598 246	607 522	9 276
Summa	77 033	746 416	669 384	675 310	5 926
Kommunstyrelsen					
- Styrelse	5 340	23 883	18 543	21 627	3 084
- Kommunledning	30 659	108 767	78 108	84 066	5 958
- Räddningstjänst/försäkringar	3 529	35 820	32 291	31 885	-406
- Gymnasium	4 493	166 047	161 554	156 062	-5 492
- Komvux	4 840	22 862	18 022	18 018	-4
Summa	48 860	357 379	308 518	311 658	3 140
Samhällsbyggnadsnämnden					
<i>Skattefinansierad verksamhet</i>					
- Nämnd och administration	610	5 041	4 431	5 478	1 047
- Gator och vägar/Park/Teknik och trafik	24 340	74 933	50 593	51 109	517
- Fastighetsenheten	164 574	176 088	11 514	8 077	-3 438
- Kost-/Städ-/Serviceenhet	92 697	92 816	119	1 435	1 316
Summa	282 221	348 878	66 657	66 099	-558
<i>Taxebaserad verksamhet</i>					
- Renhållningsverk	26 625	26 329	-296	0	296
- VA-verksamhet	44 498	46 910	2 413	0	-2 413
Summa	71 123	73 239	2 117	0	-2 117
Summa	353 343	422 117	68 773	66 099	-2 675
Socialnämnden					
- Nämnd och administration	3 002	21 946	18 944	20 089	1 145
- Vård och omsorg	72 762	487 236	414 474	414 073	-401
- Individ- och familjeomsorg	16 998	130 054	113 056	119 858	6 802
- Omsorg om funktionshindrade	65 254	267 292	202 038	198 044	-3 994
- Arbetsmarknadsenheten	32 277	42 919	10 643	11 196	553
Summa	190 292	949 447	759 155	763 260	4 105
Summa nämndsverksamhet	685 010	2 537 315	1 852 305	1 865 189	12 884
Finansförvaltningen (verksamhetskostnader)					
Arbetsgivaravgifter	33 663	-70 836	-104 499	-101 268	3 231
Pensioner	101	109 426	109 326	114 261	4 935
Övriga verksamheter		18 093	18 093	19 883	1 790
Intern finansiering (internränta)	38 252		-38 252	-37 803	449
Interna poster	-290 573	-290 573	0	0	0
Summa finansförvaltningen	-218 557	-233 889	-15 332	-4 927	10 405
Summa verksamhet	466 453	2 303 426	1 836 973	1 860 262	23 289

Investeringsredovisning

Investering per nämnd	Utfall 2012	Budget 2013	Utfall 2013	Budget-differens
Tkr				
Barn- och ungdomsnämnden	10 349	10 257	1 252	9 005
Byggnadsnämnden	1 074	2 870	652	2 218
Gymnasienämnden	1 539	0	0	0
Kommunstyrelsen	1 764	8 076	6 648	1 428
Kulturnämnden	363	300	350	-50
Samhällsbyggnadsnämnden	89 519	325 101	126 405	198 696
Socialnämnden	1 610	8 500	4 745	3 755
Överförmyndarnämnden	0	100	71	29
Totalt	106 219	355 204	140 124	215 080

Investeringsprojekt	Projektets budget t.o.m. 2013	Ack utfall t.o.m. 2013	Budget-diff t.o.m. 2013	Budget 2013 inkl överf	Utfall 2013	Budget-diff 2013
Fastigheter – Samhällsbyggnadsnämnden						
Tekniska system skolor	8 500	4 182	4 318	5 516	1 198	4 318
Skolor och förskolor	4 000	1 511	2 489	4 000	1 511	2 489
Väne-Ryr, skolan	7 000	6 359	641	7 000	6 359	641
Fordonstekniska gymnasiet ombygg.	14 000	8 236	5 764	13 872	8 236	5 636
Strukturell översyn, skolor	15 000	302	14 698	15 000	302	14 698
LSS-boende Ankarkagatan 2	6 072	2 249	3 823	5 757	1 934	3 823
LSS-boende Ankargatan 4	6 250	-13	6 263	6 250	-13	6 263
LSS-boende Tagelgatan 2	4 000	42	3 958	4 000	42	3 958
Huvudkontor, Holmen	10 000	0	10 000	10 000	0	10 000
Skräcklestugan, ombyggnad	6 000	5 355	645	3 608	2 963	645
Kommunhus, ny vent + kyla	10 000	3 202	6 798	8 311	1 514	6 797
Övriga				33 610	7 781	25 829
Totalt	90 822	31 425	59 397	116 924	31 827	85 097*

* Budgetavvikelsen för 2013 beror bl.a. på att några större investeringar i framförallt skolfastigheter inte påbörjats. Ytterligare projekt som inte påbörjats är huvudkontoret på Holmen 10,0 Mkr, Idrottsanläggningar 4,6 Mkr, Ursand 3,9 Mkr mfl. Utfallet påverkas med 3,6 Mkr av avskrivna skulder för Arena Vänersborg.

Investeringsredovisning

Investeringsprojekt	Projektets budget t.o.m. 2013	Ack utfall t.o.m. 2013	Budget-diff t.o.m. 2013	Budget 20132 inkl överf	Utfall 2013	Budget-diff 2012
Tkr						
Gator, vägar, VA och renhållning						
VA, Vänerkusten	100 022	83 081	16 941	60 571	43 630	16 941
Avloppsreningsverk Holmängen kväverening	24 500	23 625	875	10 355	9 481	874
VA Stålbrovägen	4 088	4 156	-68	3 617	3 685	-68
Resecentrum	25 000	881	24 119	24 481	363	24 118
Dalbobron	5 500	209	5 291	5 500	209	5 291
Ombyggnad gågatan	5 800	3 746	2 054	3 800	1 746	2 054
GC-väg Nordkroksvägen	6 300	6 763	-463	4 215	4 678	-463
Kulturaxeln	4 000	282	3 718	4 000	282	3 718
Astern, Södergatan	0	18	-18	2 982	2 170	812
Brygga, Sanden	1 000	788	212	1 000	788	212
GC banvallen Vbg-Thn	2 400	1 888	512	2 400	1 888	512
Bryggor övr. småbåtshamn.	1 500	357	1 143	1 500	357	1 143
Hamngatan	3 900	0	3 900	3 900	0	3 900
Återvinningscentral	18 500	42	18 458	18 500	42	18 458
Övriga				13 925	12 166	1 759
Totalt	202 510	125 836	76 674	160 746	81 485	79 261*
* Budgetavvikelsen på 16,9 Mkr beror på att projektet med VA längs Vänerkusten är försenat beroende på ett överklagande. Ingen byggnation har påbörjats på Resecentrum, utan endast projekteringskostnader, en avvikelse på 24,1 Mkr. Dalbobron är försenad men planerad byggstart under 2014, en avvikelse på 5,2 Mkr 2013. Återvinningscentral en avvikelse med 18,4 Mkr då detaljplan saknas för placeringen.						
Exploatering						
Vargön hamn/industriområde	22 500	616	21 884	22 096	211	21 885
Sanden	2 500	0	2 500	2 500	0	2 500
Öxnered, norra	3 000	0	3 000	3 000	0	3 000
Övriga				10 389	264	10 125
Totalt	28 000	616	27 384	37 985	475	37 510*
* Den största avvikelsen, 21,9 Mkr, beror på att inga arbeten har påbörjats vid Vargöns hamn.						
Inventarier/maskiner						
Barn- och ungdomsnämnd				10 257	4 604	5 653
Byggnadsnämnden				2 870	652	2 218
Kommunstyrelsen				8 076	6 648	1 428
Kulturnämnd				300	350	-50
Samhällsbyggnadsnämnden				9 446	9 266	180
Socialnämnden				8 500	4 746	3 755
Överförmyndarnämnden				100	71	29
Totalt				39 549	26 337	13 212
Summa investeringar				355 204	140 124	215 080

Resultaträkning

Resultaträkning (Mkr)	Not	Kommunen		Koncernen	
		2012	2013	2012	2013
Verksamhetens intäkter	Not 1,4	450,9	466,5	607,8	764,1
Verksamhetens kostnader	Not 2,4	-2 153,9	-2 222,4	-2 229,2	-2 442,3
Avskrivningar och nedskrivningar	Not 3	-79,2	-81,0	-106,1	-97,5
Verksamhetens nettokostnader		-1 782,3	-1 837,0	-1 727,5	-1 775,7
Skatteintäkter	Not 5	1 453,2	1 469,1	1 453,2	1 469,1
Kommunalek. utjämning och generella statsbidrag	Not 6	375,7	412,4	375,7	412,4
Finansiella intäkter	Not 7	3,8	4,5	1,8	2,2
Finansiella kostnader	Not 4,8	-11,4	-20,0	-54,3	-72,2
Resultat före extraordinära poster		39,0	29,0	48,9	35,9
Extraordinära intäkter		0,0	0,0	0,0	0,0
Extraordinära kostnader		0,0	0,0	0,0	0,0
Årets resultat, förändring eget kapital	Not 9	39,0	29,0	48,9	35,9

Finansieringsanalys

Finansieringsanalys (Mkr)	Not	Kommunen		Sammanställd	
		2012	2013	2012	2013
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN					
Årets resultat	Not 9	39,0	29,0	48,9	35,9
Justering för ej likviditetspåverkande poster	Not 10	102,7	76,1	107,4	88,1
Kassaflöde från verksamheten före förändring av rörelsekapital		141,7	105,1	156,3	124,0
Ökning (-) minskning (+) kortfristiga fordringar	Not 17	7,2	20,0	20,0	-18,1
Ökning (-) minskning (+) förråd		-0,1	0,0	-0,4	0,0
Ökning (+) minskning (-) kortfristiga skulder	Not 26	-4,2	14,7	10,2	51,2
Kassaflöde från den löpande verksamheten		144,6	139,9	186,1	157,1
INVESTERINGSVERKSAMHETEN					
Investering i materiella anläggningstillgångar		-106,2	-140,1	-222,7	-214,8
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	Not 11	1,7	8,6	1,7	8,9
Investering i finansiella anläggningstillgångar		0,0	-1,5	0,0	-1,5
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar	Not 11	2,5	0,4	2,5	0,4
Anläggnings- och investeringsbidrag		3,8	25,8	3,8	25,8
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-98,2	-106,8	-214,7	-181,2
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN					
Ökning (+) långfristiga skulder	Not 22,24	3,8	25,8	81,5	82,7
Minskning (-) långfristiga skulder	Not 22,24	-2,2	-2,3	-5,1	-2,3
Ökning (-) långfristiga fordringar	Not 16	0,0	0,0	0,0	0,0
Minskning (+) långfristiga fordringar	Not 16	0,0	0,0	0,0	0,0
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		1,6	23,5	76,4	80,4
ÅRETS KASSAFLÖDE		48,0	56,5	47,9	56,3
Likvida medel vid årets början		65,0	112,9	65,3	113,2
Likvida medel vid årets slut		112,9	169,4	113,2	169,5

Balansräkning

Balansräkning (Mkr)	Not	Kommunen		Koncernen	
		2012	2013	2012	2013
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Materiella anläggningstillgångar	Not 12	1 376,4	1 430,0	2 564,9	2 680,8
varav mark, byggnader och tekniska anläggningar	Not 13	1 310,2	1 359,9	2 496,9	2 601,1
varav maskiner och inventarier	Not 14	66,2	70,1	68,0	79,7
Finansiella anläggningstillgångar		76,5	77,9	17,0	18,5
varav aktier och andelar	Not 15	71,8	73,2	12,3	13,8
varav långfristiga fordringar och placeringar	Not 16	4,7	4,7	4,7	4,7
Summa anläggningstillgångar		1 452,9	1 507,9	2 581,9	2 699,3
Omsättningstillgångar					
Förråd		2,3	2,3	2,6	2,6
Kortfristiga fordringar	Not 17	160,9	140,9	144,6	162,7
Likvida medel	Not 18	112,9	169,4	113,2	169,5
Summa omsättningstillgångar		276,1	312,7	260,4	334,8
SUMMA TILLGÅNGAR		1 729,0	1 820,6	2 842,3	3 034,1
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Eget kapital					
Ingående eget kapital		904,9	943,9	962,1	1 005,5
– därav avsatt till resultatutjämningsreserv		0,0	50,0	0,0	50,0
– direktbokning eget kapital				-5,5	
Årets resultat		39,0	29,0	48,9	35,9
Summa eget kapital		943,9	972,9	1 005,5	1 041,4
Avsättningar					
Avsättningar pensioner	Not 19	182,4	204,9	182,4	205,4
Övriga avsättningar	Not 20	15,9	17,7	18,6	19,6
Summa avsättningar		198,3	222,6	201,0	225,0
Skulder					
Långfristiga lån	Not 21-23	200,0	200,0	1 210,1	1 262,1
Övriga långfristiga skulder	Not 24	49,9	73,4	55,4	83,8
Kortfristiga skulder	Not 25	336,9	351,6	370,5	421,7
Summa skulder		586,8	625,0	1 636,0	1 767,6
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		1 729,0	1 820,6	2 842,3	3 034,1
Ansvarsförbindelser					
Ansvarsförbindelser pensioner	Not 26	873,7	920,9	873,7	920,9
Övriga ansvarsförbindelser	Not 27	948,1	996,0	20,8	19,8
Ställda panter		0,0	0,0	127,5	126,5

Redovisnings- och värderingsprinciper

Kommunens redovisning upprättas enligt kommunallagen och enligt kommunala redovisningslagen samt följer anvisningar och rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning, RKR. I vissa fall, där praxis inte är enhetlig, görs vissa avsteg från rekommendationerna från normgivande organ. Dessa avsteg kommenteras nedan, under respektive rubrik. Kommunen följer också ett antal övergripande principer, såsom principen om pågående verksamhet, objektivitetsprincipen, försiktighetsprincipen, matchningsprincipen samt principen om öppenhet. Detta ger sammantaget en rättvisande bild av kommunens ekonomiska resultat och ställning på bokslutsdagen.

Anläggningstillgångar

Med anläggningstillgång menas tillgång som är avsedd för stadigvarande bruk eller innehav. För att klassas som anläggningstillgång ska värdet vara över ett halvt basbelopp, d.v.s. över 22 250 kr. Värdet av anläggningstillgången är anskaffningsvärdet med gjorda avskrivningar över anläggningstillgångens nyttjandeperiod.

Avskrivningar beräknas på anskaffningsvärdet. Avskrivningstiderna baseras på anläggningstillgångarnas beräknade nyttjandeperiod och sker med rak nominell metod, d.v.s. linjär avskrivning. Avskrivning av färdiginvesterade anläggningstillgångar påbörjas tertialvis.

AVSKRIVNINGSTIDER

Anläggningstillgång	Tid
Verksamhetsfastigheter	5-50 år
Fastigheter för affärsverksamhet	5-50 år
Bostäder och lokaler	5-50 år
Gator, vägar och parker	10-33 år
Fastigheter för annan verksamhet	5-50 år

Kommunen tillämpar huvudmetoden, vilket innebär att inga lånekostnader ingår i anskaffningsvärdet. Några immateriella anläggningstillgångar finns inte.

Anläggningsavgifter (anslutningsavgifter)

Anläggningsavgifter för VA redovisas som en förutbetalad intäkt och periodiseras sedan 2010 över anläggningens nyttjandeperiod. 1/45 intäktsförs per år.

Jämförelsestörande poster

Jämförelsestörande poster är resultat av händelser eller transaktioner som inte är extraordinära men som är viktiga att uppmärksamma vid jämförelser med andra perioder. Dessa redovisas i not.

Klassificering av finansiella tillgångar

Vänersborg kommuns finansiella anläggningstillgångar består av aktier i kommunala bolag, andelar i förbund och i bostadsrätter. I anskaffningsvärdet ingår inga lånekostnader. Kortfristiga placeringar som kan omsättas inom 0–3 dagar klassas som likvida medel. Placeringsmedel är värderade till det lägsta av anskaffningsvärdet och marknadsvärdet.

Koncernkonto

Koncernens tillgångar placerade i koncernkonto redovisas som likvida medel i kommunen. De kommunala bolagens andel redovisas som kortfristig skuld i kommunen och som kortfristig fordran i respektive bolag.

Leasing

Samtliga leasingavtal tecknade före 2003 klassificeras som operationell leasing, liksom samtliga hyresavtal för lokaler, vilket innebär en förenkling av RKR:s rekommendation 13.1.

Intäktsredovisning

Kommunen följer RKR:s rekommendation nr 18, Intäkter från avgifter, bidrag och försäljningar. Det innebär bl.a. att från 2010 redovisas investeringsbidrag som en förutbetalad intäkt och redovisas som långfristig skuld som periodiseras över anläggningens nyttjandeperiod.

Pensioner

Pensionskulden redovisas i överensstämmelse med Kommunal redovisningslag enligt blandmodellen. Pensionsrätt intjänad t.o.m. 1997 redovisas således som en ansvarsförbindelse. Från 2007 till 2009 och 2012 till 2013 gjordes dock extra pensionsavsättningar. Totalt uppgår de extra pensionsavsättningar till 90 Mkr inklusive löneskatt. Detta för att inte ytterligare vältra över kostnaderna för pensioner intjänade före 1998 på framtida skattebetalare. Detta är ett avsteg från redovisningslagen men i linje med kommunallagens bestämmelser om god ekonomisk hushållning. Det finns inga finansiella placeringar avseende pensionsmedlen utan medlen har använts i den egna verksamheten, till investeringar m.m.

Pensionskostnader och pensionskulda för kommunen grundar sig på Kommunernas Pensionsanstalts, KPA:s, beräkningar och prognoser, RIPS07 (beräkningar enligt metod som rekommenderas av Sveriges Kommuner och Landsting, SKL). Pensionsåtaganden för anställda i bolagen som ingår i koncernkoncernen redovisas enligt Bokföringsnämndens K2.

Visstidsförordnanden för politiker som ger rätt till särskild avtalspension redovisas som avsättning när det är troligt att de kommer att leda till utbetalning. Dessa pensioner utgår från samma åtaganden som RIPS07. Avtal som inte lösts ut redovisas som ansvarsförbindelse.

Ålderspension för politiker redovisas som avsättning där storleken är beroende på den allmänna pensionen. Åtaganden om storlek på ålderspensionen har gjorts av KPA då den allmänna pensionen inte är känd.

Sammanställd redovisning

Enligt RKR:s rekommendation, 8.2 Sammanställd redovisning behöver endast de bolag och kommunalförbund vars omsättning och omslutning är mer än 2 % av skatteintäkter och generella statsbidrag ingå i koncernens räkenskaper. Så i koncernen ingår endast AB Vänersborgsbostäder, Kunskapsförbundet Väst och Fastighets AB Vänersborg. Kunskapsförbundet Väst ingår i koncernen from 2013.

KONSOLIDERADE ENHETER

Kommunägda bolag	Ägd andel
AB Vänersborgsbostäder (ABVB)	100,0 %
Fastighets AB Vänersborg (FAAB)	100,0 %
Kunskapsförbundet Väst (KFV)	38,7 %
Enheter som inte konsolideras:	
Hunnebergs Kungajakt- och Viltmuseum AB	100,0 %
Vattenpalatset Vänerparken AB	100,0 %
Nätaktiebolaget Biogas Brålanda	73,0 %
Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbund (NÄRF)	35,6 %
Fyrstads Flygplats AB	34,0 %

Skillnader i redovisningsprinciper mellan bolagen och kommunen vad gäller investeringsbidrag och en uppskrivningsfond har justerats till kommunens gällande principer. Det innebär att ABVB:s resultat har förbättrats till 4,9 Mkr i koncernredovisningen istället för 4,0 Mkr som är bolagets egna resultat. Skillnader i pensionsredovisning ska inte justeras.

Ytterligare justering som gjorts i koncernen är skuld avseende förlusttäckningsbidrag till Kunskapsförbundet Väst. I koncernredovisningen har Kunskapsförbundet Väst resultat förbättrats med 7,7 Mkr.

Kommunala uppdragsföretag

I rekommendationen 8.2 Sammanställd redovisning definieras ett uppdragsföretag som en annan juridisk person till vilken kommunen med stöd av kommunallagen överlämnat en kommunal angelägenhet och där inflytandet är mindre än betydande. Så kan vara fallet när kommunal verksamhet bedrivs i företag där röstetalen understiger 20 % eller där verksamheten bedrivs på entreprenad – d.v.s. av juridiska personer där kommunen helt saknar formellt inflytande. För att en kommunal entreprenad ska anses föreligga menas i rekommendationen att:

- Det finns ett avtal mellan kommunen och producenten om att denna ska bedriva kommunal verksamhet eller delverksamhet av större omfattning.
- Kommunen har ett huvudansvar för att tjänsterna erbjuds kommunmedborgarna.
- Verksamheten annars skulle ha utförts i egen regi.
- Till entreprenader räknas inte verksamhet som köps av annan kommun.
- Friskolor definieras inte som kommunala entreprenader även om de har kommunal finansiering, eftersom de tillkommer genom avtal med staten.

Under 2013 betalade Vänersborg kommun sammanlagt 46 Mkr till Carema AB för driften av sjukhem och hemtjänst i Brålanda.

Semesterlöneskuld

Semesterlöneskuld och andra löneskulder till personalen redovisas som en kortfristig skuld. Årets skuldförändring ingår i verksamhetens nettokostnad.

Skatteintäkter

Kommunen följer RKR:s rekommendation 4.2 och använder SKL:s decemberprognos för skatteintäkter i bokslutet. Om hänsyn tagits till februariprognosen skulle kommunens resultat ha varit 1,4 Mkr sämre och uppgått till 27,6 Mkr.

Tomtmark för exploatering

Tomtmark för exploatering redovisas nu som omsättningstillgång. Tomtförsäljning redovisas fr.o.m. 2011 över resultaträkningen enligt grundläggande redovisningsprincip.

Noter

NOT 1. VERKSAMHETENS INTÄKTER

Mkr	Kommunen		Koncernen	
	2012	2013	2012	2013
Specialdestinerade statsbidrag	139,3	125,2	139,3	149,1
Försäljning	31,9	35,3	32,2	44,7
Avgifter och ersättningar	219,6	212,6	207,6	314,9
Hyror och arrenden	51,3	81,0	219,1	227,5
Realisationsvinst	0,8	3,5	0,8	3,7
Övriga intäkter	7,9	8,9	8,7	24,2
Summa	450,9	466,5	607,8	764,1

I verksamhetens intäkter 2013 för kommunen ingår jämförelsestörande poster på 33,7 Mkr se not 4.

NOT 2. VERKSAMHETENS KOSTNADER

Mkr	Kommunen		Koncernen	
	2012	2013	2012	2013
Personalkostnader	1 206,9	1 154,9	1 242,7	1 296,2
– varav arbetsgivaravgifter	279,2	265,6	286,5	297,5
– varav förändring semesterskuld m.m.1,7		-0,1	1,7	0,4
Pensionskostnader inkl löneskatt	125,9	110,3	128,0	117,2
varav extra pensionsavsättning	20,0	15,0	20,0	15,0
Summa personalkostnader				
inkl löneskatt	1 332,9	1 265,2	1 370,8	1 413,4
Material	94,3	91,8	158,1	159,5
Tjänster	608,5	770,9	577,9	769,5
– varav köp av huvudverksamhet	244,2	398,8	245,0	377,4
– varav hyror	90,8	92,9	90,5	39,1
Bidrag	118,3	94,1	122,5	99,9
– varav försörjningsstöd	37,9	36,9	37,9	36,9
Summa övriga kostnader	821,1	957,2	858,5	1 028,9
Summa	2 153,9	2 222,4	2 229,2	2 442,3

I verksamhetens kostnader 2013 för kommunen ingår jämförelsestörande poster på 32,1 Mkr. Se not 4.

LEASING KOMMUNEN

Mkr	Beräknad kostnad	Beräknad kostnad	Beräknad kostnad
	2014	2015-2019	2020 ->
Bilar (152 avtal)	3,5	2,4	0,0
Kontorsinventarier m.m. (44 avtal)	2,7	0,7	0,0
Hyror med avtalstid > 3 år (60 avtal)	89,9	272,2	21,2
Summa operationell leasing	96,1	275,3	21,2

Årets kostnad för leasing och hyror med avtalstid > 3 år, 95,5 Mkr, ingår i posten tjänster i verksamhetens kostnader.

NOT 3. AVSKRIVNINGAR OCH NEDSKRIVNINGAR

Mkr	Kommunen		Koncernen	
	2012	2013	2012	2013
Avskrivningar enligt plan	79,2	79,0	106,1	95,4
Nedskrivningar	0,0	2,1	0,0	2,1
Summa	79,2	81,0	106,1	97,5

NOT 4. JÄMFÖRELSESTÖRANDE POSTER

Mkr	Kommunen		Koncernen	
	2012	2013	2012	2013
Verksamhetens intäkter				
AFA återbetalning av premier				
2007, 2008	35,6	33,7	35,6	33,7
Verksamhetens kostnader				
Extra pensionsavsättning				
inkl löneskatt	20,0	15,0	20,0	15,0
Nedskrivning av fordran ABVB	0,0	17,1	0,0	17,1
Finansiella kostnader				
Sänkt diskonteringsränta på pensionskund (inkl löneskatt)	0,0	9,9	0,0	9,9
Summa jämförelsestör. poster	15,6	-8,3	15,6	-8,3

NOT 5. SKATTEINTÄKTER

Mkr	Kommunen		Koncernen	
	2012	2013	2012	2013
Preliminär skattebetalning	1 436,3	1 477,2	1 436,3	1 477,2
Prel slutavräkning innevarande år	16,7	-9,0	16,7	-9,0
Slutavräkningsdifferens föregående år	0,3	0,9	0,3	0,9
Summa	1 453,2	1 469,1	1 453,2	1 469,1

Den preliminära slutavräkningen för skatteintäkter baseras på SKL:s decemberprognos enligt RKR:s rekommendation 4.2. Efter bokslutets upprättande har SKL publicerat en prognos i februari som pekar på ett utfall som avviker mot tidigare prognos med -1,4 Mkr.

NOT 6. KOMMUNALEKONOMISK UTJÄMNING

Mkr	Kommunen		Koncernen	
	2012	2013	2012	2013
Inkomstutjämnning	268,2	307,3	268,2	307,3
Kostnadsutjämnning	-13,5	-8,5	-13,5	-8,5
Bidrag LSS-utjämnning	40,0	33,3	40,0	33,3
Fastighetsavgift	62,8	63,4	62,8	63,4
Regleringsavgift	18,2	16,8	18,2	16,8
Summa	375,7	412,4	375,7	412,4
Summa skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämn.	1 828,8	1 881,5	1 828,8	1 881,5

NOT 7. FINANSIELLA INTÄKTER

Mkr	Kommunen		Koncernen	
	2012	2013	2012	2013
Ränta på rörliga medel	1,6	2,1	1,8	2,2
Borgensavgifter	2,2	2,4	0,0	0,0
Summa	3,8	4,5	1,8	2,2

NOT 8. FINANSIELLA KOSTNADER

Mkr	Kommunen		Koncernen	
	2012	2013	2012	2013
Ränta på checkkredit och lån	6,4	6,4	49,3	58,6
Ränta på avsättning pensioner	5,0	13,5	5,0	13,5
Summa	11,4	20,0	54,3	72,2

I finansiella kostnader 2013 för kommunen ingår jämförelsestörande poster på 9,9 Mkr se not 4.

NOT 9. ÅRETS RESULTAT BALANSKRAVSUTREDNING

Mkr	Kommunen		Koncernen	
	2012	2013	2012	2013
Årets resultat enl. resultaträkning	39,0	29,0	48,9	35,9
Avgår realisationsvinster	-0,8	-3,4	-0,8	-3,7
Justerat resultat	38,2	25,6	48,1	32,2

Vid fastställandet av om kommunens resultat klarar balanskravet ska realisationsvinster frånräknas. Enligt balanskravsutredningen har kommunen ett resultat om 25,6 Mkr. Hela beloppet har återlånats till verksamheten.

NOT 10. JUSTERING FÖR EJ LIKVIDITETSPÅVERKANDE POSTER

Mkr	Kommunen		Koncernen	
	2012	2013	2012	2013
Justering för				
– av- och nedskrivningar	79,2	81,0	106,1	97,5
– gjorda avsättningar	35,2	31,8	35,2	32,0
– i anspråkstagna avsättningar	-7,1	-7,5	-11,9	-8,0
– realisationsvinster/förluster	-0,8	-3,4	-0,8	-3,7
Övriga ej likviditetspåverkande poster	-3,9	-25,8	-21,2	-29,7
– varav Solängen (ej redovisad hos ABVB)	0,0	0,0	-17,1	0,0
Summa	102,7	76,1	107,4	88,1

NOT 11. FÖRSÄLJNING AV ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

Mkr	Kommunen		Koncernen	
	2012	2013	2012	2013
Återföring villatomtförsäljning	-0,8	0,0	-0,8	0,0
Försäljning övrig mark	2,5	3,1	2,5	3,1
Försäljning övriga anläggningstillg	0,0	5,5	0,0	5,8
Försäljning av materiella anläggn	1,7	8,6	1,7	8,9
Försäljning bostadsrätter	0,0	0,4	0,0	0,4
Försäljning aktier	2,5	0,0	2,5	0,0
Försäljning av finansiella anläggn.	2,5	0,4	2,5	0,4
Summa försäljning av anläggn.	4,2	9,0	4,2	9,3

NOT 12. MATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

Mkr	Kommunen		Koncernen	
	2012	2013	2012	2013
Mark, skog och lantegendomar	7,2	6,2	18,4	6,2
Verksamhetsfastigheter	748,7	741,6	1 184,2	1 162,6
Industrialanläggningar	12,1	13,6	12,1	13,6
Gator, vägar, broar och parker	153,6	157,2	149,1	157,2
Tekniska anläggningar	178,8	242,0	155,6	242,0
Bostäder och övriga fastigheter	168,7	163,4	936,1	983,9
Pågående investeringar	41,0	35,7	41,2	35,7
Summa	1 310,1	1 359,9	2 496,9	2 601,1

Verksamhetsfastigheter är främst skolor, äldreboende, fritidsanläggningar och omsorgsfastigheter. Fastigheter för affärsverksamhet är bl.a. vatten- och avloppsreningsverk.

INVENTARIER

Mkr	Kommunen		Koncernen	
	2012	2013	2012	2013
Maskiner och transportmedel	12,7	15,2	14,4	16,8
Inventarier	51,3	51,6	51,3	59,7
Pågående investeringar	2,3	3,2	2,3	3,2
Summa	66,3	70,1	68,0	79,7
Summa materiella tillgångar	1 376,4	1 430,0	2 564,9	2 680,8

NOT 13. SE SIDAN 36

NOT 14. MASKINER OCH INVENTARIER, KOMMUNEN 2013

Mkr	Maskiner	Inventarier	Pågående arbeten	Summa 2011
Anskaffningsvärdet				
Ingående anskaffningsvärde	39,0	239,4	2,3	280,7
Årets investering	5,4	17,7	3,2	26,3
Årets försäljning/utrangering	-3,9	-62,9	0,0	-66,8
Omklassificering	0,0	2,3	-2,3	0,0
Utgående ack. anskaffningsvärde	40,5	196,5	3,2	240,2
Avskrivningar				
Ingående avskrivningar	-26,3	-188,1	0,0	-214,4
Årets avskrivningar	-2,8	-14,7	0,0	-17,5
Årets försäljning/utrangering	3,8	57,9	0,0	61,7
Utgående ack. avskrivningar	-25,3	-144,9	0,0	-170,2
Ingående planenligt restvärde	12,7	51,3	2,3	66,3
Utgående planenligt restvärde	15,2	51,6	3,2	70,1

NOT 15. FINANSIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

Mkr	Kommunen		Koncernen	
	2012	2013	2012	2013
Aktier, andelar och bostäder				
AB Vänersborgsbostäder	58,1	58,1	0,0	0,0
Vänerhamn AB	1,1	1,1	1,1	1,1
Fastighets AB Vänersborg	1,4	1,4	0,0	0,0
Hunnebergs Kungajakt- och Viltmuseum AB	0,4	0,4	0,4	0,4
Västtrafik AB	0,0	0,0	0,0	0,0
Fyrstads Flygplats AB	2,1	2,1	2,1	2,1
Vattenpalatset Vänerparken AB	4,0	5,5	4,0	5,5
Bostadsrätter	2,7	2,6	2,7	2,6
Kommuninvest	1,0	1,0	1,0	1,0
Nätaktiebolag Biogas Brålanda	0,7	0,7	0,7	0,7
Dalslands Turist AB	0,2	0,2	0,2	0,2
Övriga andelar	0,1	0,1	0,1	0,1
Summa	71,8	73,2	12,3	13,8

FINANSIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

Andelskapitalet i Kommuninvest ekonomiska förening avser inbetalt andelskapital, 991 818 kr. Kommuninvest ekonomiska förening har däremot beslutat om insatsemissioner om sammanlagt 5 584 175 kr för Vänersborgs kommun. Vänersborgs kommun totala andelskapital i Kommuninvest ekonomiska förening uppgick 2013-12-31 till 6 575 994 kr.

Vänersborgs kommun betalade 2009 ett villkorat aktieägartillskott till Nätaktiebolaget Brålanda Biogas på 1,8 Mkr. Aktieägartillskottet kostnadsfördes på Vänersborgs kommun och ska återbetalas till kommunen när bolagets egna fria kapital uppgår till 2,5 Mkr och någon av ägarna så kräver.

NOT 16. FINANSIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

Mkr	Kommunen		Koncernen	
	2012	2013	2012	2013
Längsiktiga fordringar och placeringar				
Långfristig placering - Kommuninvest	4,7	4,7	4,7	4,7
Summa	4,7	4,7	4,7	4,7
Summa finansiella tillgångar	76,5	77,9	17,0	18,5

NOT 13. MARK, BYGGNADER OCH TEKNISKA ANLÄGGNINGAR, KOMMUNEN, 2013

(Mkr)	Mark, skog och lantegendomar	Fastigheter egen verksamhet	Industri-anlägggn.	Gator vägar park	Tekniska anlägggn.	Bostäder och övriga fastigheter	Pågående arbeten	Summa
Anskaffningsvärden								
Ingående anskaffningsvärde	14,4	1 166,2	29,2	325,1	356,2	210,1	41,0	2 142,2
Årets investering	-0,3	26,2	1,9	14,7	47,2	0,7	23,0	113,8
Årets försäljning/utrangering	0,0	-0,3	0,0	0,0	0,0	-0,4	0,0	-0,7
Omklassificeringar	0,0	3,4	0,0	0,5	24,4	0,0	-28,3	0,0
Utgående ack. anskaffningsvärde	14,1	1 195,5	31,1	340,3	427,8	210,4	35,7	2 254,9
Avskrivningar								
Ingående avskrivningar	-3,6	-394,1	-17,1	-171,5	-177,5	-41,4	0,0	-805,2
Årets försäljning/utrangering	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0	0,4	0,0	0,7
Omklassificeringar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Årets avskrivningar	-0,6	-36,7	-0,4	-11,7	-8,3	-6,0	0,0	-63,7
Utgående ack. avskrivningar	-4,2	-430,5	-17,5	-183,2	-185,8	-47,0	0,0	-868,2
Nedskrivningar								
Ingående nedskrivningar	-3,7	-23,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-27,1
Årets förändring	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Utgående ack. nedskrivningar	-3,7	-23,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-27,1
Ingående planenligt restvärde	7,2	748,7	12,1	153,6	178,8	168,7	41,0	1 310,1
Utgående planenligt restvärde	6,2	741,6	13,6	157,2	242,0	163,4	35,7	1 359,9
<i>Avskrivningstider</i>		<i>5-50 år</i>	<i>5-50 år</i>	<i>10-33 år</i>	<i>5-50 år</i>	<i>5-50 år</i>		

NOT 17. KORTFRISTIGA FORDRINGAR

Mkr	Kommunen		Koncernen	
	2012	2013	2012	2013
Kommunal skatteavräkning	43,7	17,5	43,7	17,5
Statsbidragsfordringar	25,9	29,3	25,9	29,3
Kundfordringar	33,4	49,7	32,1	66,0
Förutbetalda arbetsgivaravgifter	0,8	0,0	0,8	0,0
Upplypna intäkter och förutbetalda kostnader	41,0	29,3	25,3	30,9
Övriga kortfristiga fordringar	16,0	15,0	16,5	19,0
Summa	160,9	140,9	144,6	162,7

NOT 18. LIKVIDA MEDEL

Mkr	Kommunen		Koncernen	
	2012	2013	2012	2013
Kassa	0,3	0,2	0,3	0,2
Bank	5,1	6,1	5,4	6,2
– varav gåva Dorchimont	1,3	1,4	1,3	1,4
Plusgiro (likställt med bank)	105,1	140,4	105,1	140,4
Kortfristig placering	2,5	22,8	2,5	22,8
– varav gåva Dorchimont	2,5	2,8	2,5	2,8
Summa	112,9	169,4	113,2	169,5

NOT 19. PENSIONSÄVSÄTTNINGAR

Mkr	Kommunen		Koncernen	
	2012	2013	2012	2013
Pensionsavsättningar				
Ingående avsättning	154,8	182,4	154,8	182,4
Nya förpliktelser under året	12,4	12,1	12,4	12,5
Varav				
– Nyintjänad pension	6,9	1,3	6,9	1,7
– Ränte- och basbeloppsförändring	3,8	2,3	3,8	2,3
– Sänkning av diskonteringsräntan	0,0	8,0	0,0	8,0
– Nya efterlevandepensioner	0,9	0,3	0,9	0,3
– Övrigt	-0,3	-0,6	-0,3	-0,6
– Intjänad pension förtroendevalda	1,0	0,8	1,0	0,8
Årets utbetalningar	-6,3	-6,0	-6,3	-6,0
Förändring av särskild löneskatt	1,5	1,5	1,5	1,6
Årets extra pensionsavsättning				
inkl löneskatt	20,0	15,0	20,0	15,0
Summa pensionsavsättningar	182,4	204,9	182,4	205,4
Aktualiseringsgrad pensioner	96,0	96,0	96,0	96,0
Specifikation – Avsättning till pensioner				
Förmånsbestämd ålderspension	78,2	86,3	78,2	86,7
Särskild avtalspension	4,3	1,4	4,3	1,4
Avsättning förtroendevalda	3,9	4,7	3,9	4,7
Särskild löneskatt	21,0	22,4	21,0	22,5
Extra avsättning inkl särskild löneskatt				
löneskatt	75,0	90,0	75,0	90,0
Summa	182,4	204,9	182,4	205,4

NOT 20. ÖVRIGA AVSÄTTNINGAR

Mkr	Kommunen		Koncernen	
	2012	2013	2012	2013
Pensionsavsättningar				
Kommunalförbundet NÄRF	15,9	17,7	15,9	17,7
Uppskjuten skatt	0,0	0,0	2,7	1,9
Summa övriga avsättningar	15,9	17,7	18,6	19,6
Summa avsättningar	198,3	222,6	201,0	225,0

Pensionsavsättningarna har inte placerats utan används i verksamheten. Beräkningsgrund för pensioner framgår av avsnittet Redovisningsprinciper, se sid 32.

NOT 21. LÅNGFRISTIGA LÄNESKULDER

Mkr	Kommunen		Koncernen	
	2012	2013	2012	2013
Kommuninvest	200,0	200,0	1 123,2	985,4
Handelsbanken	0,0	0,0	3,8	238,5
SEB	0,0	0,0	83,1	35,0
Trollhättans Stad				3,2
Summa	200,0	200,0	1 210,1	1 262,1

Genomsnittlig upplåningsränta var under året 3,16 %.

NOT 22. FÖRFALLOTIDER PÅ LÅNGFRISTIGA SKULDER

Mkr	Kommunen		Koncernen	
	2012	2013	2012	2013
Skulder som förfaller inom ett år	62,5	62,5	488,4	505,1
Skulder som förfaller senare än ett år men senast fem år efter balansdagen	137,5	137,5	701,7	737,0
Skulder som förfaller senare än fem år efter balansdagen	0,0	0,0	20,0	20,0
Summa	200,0	200,0	1 210,1	1 262,1

NOT 23. RÄNTEBINDNINGSTID

Mkr	Kommunen		Koncernen	
	2012	2013	2012	2013
Räntebindning till				
2014		30,0		320,2
2015		95,0		210,0
2016				96,3
2017		75,0		160,0
2018				475,6
Summa		200,0		1 262,1

Genomsnittlig räntebindningstid i kommunen var 2,36 år och i koncernen 3,13 år.

NOT 24. ÖVRIGA LÅNGFRISTIGA SKULDER

Mkr	Kommunen		Koncernen	
	2012	2013	2012	2013
Förutbetalda intäkter som regleras över flera år				
Anläggningsavgifter	29,2	51,4	29,2	51,4
Investeringsbidrag	20,7	22,0	26,2	32,4
Summa övr. långfristiga skulder	49,9	73,4	55,4	83,8

Anläggningsavgifter och investeringsbidrag periodiseras linjärt under samma nyttjandetid som motsvarande tillgång har.

NOT 25. KORTFRISTIGA SKULDER

Mkr	Kommunen		Koncernen	
	2012	2013	2012	2013
Leverantörsskulder	71,0	56,2	88,4	67,4
Semesterlöneskuld m.m.	81,9	73,7	84,5	84,2
Löneskuld, timanställda	8,1	8,9	8,1	8,9
Arbetsgivaravgift och prel. skatt	46,2	40,5	48,0	45,8
Förutbet skatteintäkter	0,0	9,0		9,0
Upplupna räntor	0,7	0,8	6,3	6,6
Kortfristig del av långfristig skuld, låneskuld	0,0		0,9	1,9
Skuld till bolagen i kommunens koncernkontosystem	3,8	35,3	8,4	10,0
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	44,2	50,7	61,2	91,0
Pension avgiftsbestämd ålderspension	42,0	40,2	42,0	43,7
Löneskatt avgiftbestämd ålderspension	12,7	11,4	12,7	12,3
Gåva Dorchimont	3,9	4,2	3,9	4,2
Övriga kortfristiga skulder	22,5	20,7	6,4	36,7
Summa kortfristiga skulder	336,9	351,6	370,5	421,7

NOT 26. ANSVARFÖRBINDELSE PENSIONER

Mkr	Kommunen		Koncernen	
	2012	2013	2012	2013
Pensionsförpliktelse				
Ingående pensionsförpliktelse	940,9	945,7	940,9	945,7
Ränte- och basbeloppsuppräknig	37,5	23,7	37,5	23,7
Sänkning av diskonteringsräntan	0,0	60,8	0,0	60,8
Aktualisering	0,2	-0,2	0,2	-0,2
Bromsen	0,0	0,0	0,0	0,0
Övrigt	-1,0	-1,5	-1,0	-1,5
Förändring löneskatt	1,0	11,9	1,0	11,9
Årets utbetalningar	-32,9	-33,8	-32,9	-33,8
Summa pensionsförpliktelser	945,7	1 006,6	945,7	1 006,6
Avdrag för extra pensionavsättningar inkl löneskatt	-75,0	-90,0	-75,0	-90,0
Summa ansvarsförbindelse	870,7	916,6	870,7	916,6
Aktualiseringsgrad	96,0	96,0	96,0	96,0
Pensionsutfästelse				
Ingående visstidspension för förtroendevalda	1,4	2,9	1,4	2,9
Visstidspensioner för förtroendevalda	1,2	1,1	1,2	1,1
Löneskatt visstidspensioner för förtroendevalda	0,3	0,3	0,3	0,3
Summa pensionsutfästelse	2,9	4,3	2,9	4,3
Summa ansvarsförbindelse	873,6	920,9	873,7	920,9

NOT 27. ÖVRIGA ANSVARFÖRBINDELSE

Mkr	Kommunen		Koncernen	
	2012	2013	2012	2013
Föreningar m.fl.	3,9	3,7	3,9	3,7
Egna hem	1,7	1,2	1,7	1,2
Folkets hus	8,6	8,6	8,6	8,6
Fastighets AB Vänersborg	23,5	22,4	0,0	0,0
AB Vänersborgsbostäder	904,3	954,3	0,0	0,0
Fyrstads Flygplats AB	0,2	0,2	0,2	0,2
NätAB Biogas Brålanda	5,5	5,2	5,5	5,2
Privata medel	0,4	0,4	0,4	0,4
Fastigo	0,0	0,0	0,5	0,5
Summa	948,1	996,0	20,8	19,8

Vänersborgs kommun har i maj 1993 ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga 278 kommuner som per 2013-12-31 var medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingått likalydande borgensförbindelser. Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemskommunerna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlemskommun lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemskommunernas respektive insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening. Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Vänersborgs kommuns ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per 2013-12-31 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s förpliktelser till 269 401 Mkr och totala tillgångar till 271 338 Mkr. Kommunens andel av de totala förpliktelserna uppgick till 1 284 Mkr och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 1 293 Mkr.

NOT 28. INTERNA MELLANHAVANDEN MED KONCERNFÖRETAG

Inga aktieägartillskott, koncernbidrag, lån eller utdelning har varit aktuell under året. Kostnader, intäkter, fordringar, skulder och finansiella poster:

Mkr	Försäljning		Fordringar, skulder		Finansiella poster	
	Köpare	Säljare	Borgenär	Gäldenär	Mottagare	Betalare
Kommunen	129,4	26,2	4,3	15,9	2,4	0,0
AB Vänersborgsbostäder (Ägd andel 100 %)	10,3	62,0	1,4	4,2	0,0	2,3
Fastighets AB Vänersborg (Ägd andel 100 %)	1,0	0,4	5,4	0,0	0,0	0,1
Kunskapsförbundet Väst (Ägd andel 38 %)	14,9	67,0	9,1	0,1	0,0	0,0

Jämförelsetal övergripande, kommunen

Jämförelsetal	Enhet	2009	2010	2011	2012	2013
Omvärld						
Invånare	Antal	36 871	36 857	36 962	36 968	37 369
Skattesats, kommunen	Kr	22:64	22:64	22:64	22:21	22:21
Skattesats, totalt	Kr	33:09	33:09	33:09	33:09	33:09
Nyckeltal per invånare						
Tillgångar/ invånare	Kr	43 769	44 229	45 034	46 770	48 719
Eget kapital/invånare	Kr	22 263	23 600	24 482	25 533	26 035
Skulder och avsättningar/invånare, exkl. ansvarsförbindelse	Kr	21 507	20 629	20 552	21 237	22 682
Skulder och avsättningar/invånare, inkl. ansvarsförbindelse pensioner	Kr	44 255	42 300	44 557	44 868	47 329
Personal						
Antal anställda, kommunen den 1 november	Antal	3 182	3 149	3 120	3 070	2 918
Varav kvinnor	Antal	2 590	2 557	2 538	2 499	2 393
Varav män	Antal	592	592	582	571	525
Sjukfrånvaron	%	6,2	5,8	5,5	5,9	6,1
Varav kvinnor	%	6,8	6,3	6,0	6,5	6,7
Varav män	%	4,0	4,1	3,2	3,3	3,8
Antal årsarbeten	Antal	2 809	2 755	2 980	2 934	2 801
Resultaträkningen						
Årets resultat	Mkr	47,9	49,0	35,1	39,0	29,0
Årets resultat, andel av skatter och generella statsbidrag	%	2,8	2,8	1,9	2,1	1,5
Intäktsutveckling	%	-1	3	-2	14	3
Kostnadsutveckling	%	0	3	2	4	3
Utveckling skatteintäkter och generella statsbidrag	%	2	3	3	1	3
Nettokostnader	Mkr	1 652	1 708	1 757	1 782	1 837
Verksamhetens nettokostnad, andel av skatt och statsbidrag	%	97	97	97	97	97
Balansräkningen						
Eget kapital	Mkr	804	870	905	944	973
Investeringsnetto	Mkr	352	128	135	106	140
Självfinansieringsgrad, (årets resultat + avskrivningar/ nettoinvesteringar)	%	31	96	83	111	79
Soliditet, eget kapital/tillgångar	%	51	53	54	55	53
Soliditet, inklusive ansvarsförbindelse pensioner	%	-1	4	1	4	3
Kassalikviditet, likvida medel o checkkredit andel av kortfristiga skulder	%	56	55	48	63	77
Skuldsättningsgrad, totala skulder/tillgångar	%	49	47	46	45	47
varav långfristig låneskuld	%	11	11	12	12	11
Förändring av tillgångsvärdet	%	24	1	2	4	5

Kommunfullmäktige

NÄMNDLEDNING 2013

ORDFÖRANDE: Anders Forsström (M)

1:E VICE ORDFÖRANDE: Annika Larson-Lindlöf (S) t.o.m. 13-05-29

1:E VICE ORDFÖRANDE: Bengt Larson (S) fr.o.m. 13-05-29

2:E VICE ORDFÖRANDE: Kerstin Andersson (FP)

Årets verksamhet

Kommunfullmäktige har 51 ledamöter, varav 26 kvinnor och 25 män. Fullmäktige är kommunens högsta beslutande organ och utses vid allmänna val vart fjärde år. Kommunfullmäktige fattar beslut i ärenden som rör mål och riktlinjer för de kommunala verksamheterna, kommunens budget, den kommunala skattesatsen, taxor och avgifter, investeringar, stadsplanering samt andra viktiga och övergripande frågor för kommunen. Under kommunfullmäktige finns en valberedning, som förbereder kommunfullmäktiges val och en demokratiberedning som bl.a. har till uppgift att förbättra medborgardialogen.

Under året har kommunfullmäktige arbetat med att minska pappersanvändningen genom användning av läsplatator (avser de ledamöter och ersättare som återfinns i de andra nämnder som använder läsplatator).

Bland årets mer uppmärksammade beslut finns bland annat besluten om återremiss av mål- och resursplan, ny vision samt utträde ur West Sweden. Värt att notera är även att kommunens första medborgarförslag inkom.

Ett kulturstipendie och ett kulturpris samt ett nyinstiftat pedagogpris delades ut under kommunfullmäktiges decembersammanträde. En annan händelse var firandet av kommunens födelsedag, som går av stapeln i början av februari och som är ett uppskattat inslag bland kommunens invånare.

Ekonomisk analys

RESULTATRÄKNING

Mkr	Utfall 2011	Utfall 2012	Utfall 2013
Intäkter	0,0	0,0	0,0
Personalkostnader	1,3	1,1	1,1
Omkostnader	1,0	1,1	0,9
Nettokostnader	2,3	2,2	2,0
Nettobudget	2,0	2,0	2,1
Årets resultat	-0,3	-0,2	0,1

Fullmäktige redovisade ett överskott om 0,1 Mkr, vilket berodde på lägre arvodeskostnader jämfört med budget.

Valnämnden

NÄMNDLEDNING 2013

ORDFÖRANDE: Lisbeth Brodin (M)

VICE ORDFÖRANDE: Annika Larson-Lindlöf (S)

Årets verksamhet

Valnämnden har tre ordinarie ledamöter och tre ersättare. Nämnden ansvarar för genomförandet av val i kommunen. Med val avses val till riksdag, landsting och kommunfullmäktige.

Vidare ansvarar valnämnden för folkomröstningar och val till EU-parlamentet. Arbetet sker i nära samarbete med Länsstyrelsen, som har det yttersta ansvaret för val.

Ekonomisk analys

RESULTATRÄKNING

Mkr	Utfall 2011	Utfall 2012	Utfall 2013
Intäkter	0,3	0,0	0,0
Personalkostnader	0,7	0,0	0,0
Omkostnader	0,1	0,0	0,0
Nettokostnader	0,6	0,0	0,0
Nettobudget	0,4	0,4	0,4
Årets resultat	-0,2	0,4	0,4

Överskottet för valnämnden var 0,4 Mkr 2013. Under året har inga val genomförts.

Överförmyndarnämnden

NÄMNDLEDNING 2013

ORDFÖRANDE: Ingemar Vänerlöv (KD)

VICE ORDFÖRANDE: Anne Sophie Aronsson (S)

Årets verksamhet

Övergripande

Överförmyndarnämndens verksamhet har under 2013 haft 452 aktiva ärenden. Av dessa avsåg 267 godmanskap, 52 förvaltare samt 133 förmynderskap.

Överförmyndarnämnden är en obligatorisk kommunal tillsynsmyndighet där nämndens uppgift främst består i att utöva tillsyn över förmyndare, gode män och förvaltare. Detta görs främst genom granskning av års-, del- och sluträkningar. Under året har 308 årsräkningar, 36 sluträkningar, 15 sluträkningar (byte) och 14 redogörelser granskats.

Utöver tillsynsfunktionen fattar nämnden bl.a. beslut om samtycke till förvärv och försäljning av fastighet, samtycke till fördelning enligt upprättad arvsföretshandling, upprättar ansökningar och yttranden till tingsrätt vid anordnande av godmanskap/förvaltare, förordnar god man, genomför byten av gode män/förvaltare, arvoderar gode män/förvaltare, samtycker till placering av tillgångar, ger tillstånd till uttag från överförmyndarspärade konton, fattar beslut om skärpande föreskrifter i förmynderskapsärenden samt handlägger ärenden om ensamkommande barn med mera. Därutöver har nämnden uppgiften att utfärda förvaltarfrihetsbevis. Nämnden har även en rådgivande funktion samt arbetar med rekrytering och utbildning av gode män och förvaltare.

Året har i övrigt präglats av insatser i samband med rekrytering, i flera omgångar, till handläggartjänster hos överförmyndarnämnden samt ökad arbetsbelastning med anledning av det nytillkomna asylboendet på Restad Gård och arbete inför det planerade boendet för ensamkommande barn. Antalet ensamkommande barn ökade snabbt under hösten och förväntas öka än mer vilket har fört med sig ett ökat behov av gode män och därmed information samt planering av utbildningsinsatser under våren. I övrigt har mycket tid lagts på framtagande av nya riktlinjer.

Ekonomisk analys

RESULTATRÄKNING

Mkr	Utfall 2011	Utfall 2012	Utfall 2013
Intäkter	0,0	0,0	0,6
Personalkostnader	2,6	2,5	3,0
Omkostnader	0,4	0,4	0,4
Nettokostnader	3,0	2,9	2,8
Nettobudget	2,9	2,9	2,9
Årets resultat	-0,1	0,0	0,1

Nämnden redovisade ett överskott med 0,1 Mkr för 2013. Ökade ärendemängder innebar ökade arvoden för ställföreträdare och även behov av extra personal. Nämnden erhöll under året ett tilläggsanslag på 0,5 Mkr för detta.

Framtid

Antalet medborgare med behov av och som önskar god man ökar för varje år. Det blir också årligen fler huvudmän som lever under knappa ekonomiska förhållanden och kommunen måste då betala arvodet till ställföreträdaren.

De som är i behov av ställföreträdare har allt oftare diagnoser eller andra förutsättningar som gör att stora krav ställs på att ställföreträdaren har god kompetens vad gäller frågor av t.ex. medicinsk, ekonomisk och juridisk art.

Genom att fler i dag har livförsäkringar, utfaller förhållandevis stora summor vid den ena förälderns bortgång till efterlevande omyndiga barn. Dessa medel, över en viss storlek, omfattas inte av den fria föräldraförvaltningen utan är underställd överförmyndarnämnden.

Översynen av styrande dokument inom nämndens område fortsätter.

Revisionen

NÄMNDSLEDNING 2013

ORDFÖRANDE: Benny Jonasson (S)

VICE ORDFÖRANDE: Thomas Boström (M)

Årets verksamhet

Kommunens revisorer ska enligt kommunallagen, reglementet och med iakttagande av god revisionssed, granska all verksamhet som bedrivs inom nämnderna. De ska med sin granskning pröva om:

- verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt
- räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen som nämnderna ansvarar för är tillräcklig
- kommunstyrelsens och övriga nämnders beslut och verksamhet överensstämmer med de mål och beslut som fastställts av kommunfullmäktige samt följer lagstiftning, avtal och föreskrifter.

Ekonomisk analys

RESULTATRÄKNING

Mkr	Utfall 2011	Utfall 2012	Utfall 2013
Intäkter	0,0	0,0	0,0
Kostnader	0,9	0,9	1,2
Nettokostnader	0,9	0,9	1,2
Nettobudget	1,2	1,2	1,2
Årets resultat	0,3	0,3	0,0

Följande granskningsprojekt genomfördes eller pågick vid skrivning av denna text.

- Delårsrapporten per 2013-08-31
- Intern kontroll 2013
- Årsredovisning 2013
- Kvalitets- och resursutveckling inom äldreomsorgen
- Fastighetsunderhåll, Arena fritid, förskolor mm och energiåtgärder
- Kommunens uppföljning av placeringar i familjehem
- Hemtjänstverksamheten
- Utarrendering av anläggningar på Ursand
- Bidrag till bredband
- Byggnadsnämndens servicenivå och effektivitet
- Avstämning av arbetsgivaravgifter och sociala avgifter
- Nytt lönesystem – Locigas Heroma
- Fakturering och kravverksamhet

Färdigställda rapporter finns att läsa på kommunens hemsida – *Kommun&politik/kommunens organisation/revisionen/visionsberättelse och rapporter.*

Kommunens revisorer träffade också fortlöpande tjänstemän och företrädare för kommunens nämnder i syfte att få information och samtala om verksamhetsutveckling, metoder för kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling samt den interna kontrollen.

Revisionen fortsatte under år 2013 att arbeta utifrån den formulerade strategin:

- förbättra väsentlighets- och riskanalys
- årligen granska nämndernas ansvarsutövande
- aktivt verka för bättre intern kontroll
- aktivt verka för utveckling och metoder för kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling inom nämnderna
- stödja alla positiva processer i verksamhet och funktioner och
- öka dialog och samverkan med nämnderna.

Framtid

Revisionsstrategin enligt ovan ligger fast. Revisionen är nödvändig och det finns behovet av mer granskningar. Men revisionen behöver också synas mer och bättre. Därför kommer den att intensifiera sin dialog och samverkan med dem som granskas. Syftet är att revisionens arbete ska få tydligt genomslag.

Barn- och ungdomsnämnden

NÄMNS- OCH FÖRVALTNINGSLEDNING 2013

ORDFÖRANDE: Lena Eckerbom Wendel (M)

1: E VICE ORDFÖRANDE: Joakim Sjöling (S)

2: E VICE ORDFÖRANDE: Orvar Carlsson (KD)

FÖRVALTNINGSCHEF: Kent Javette

Verksamhetsbeskrivning

Verksamheten omfattar barnomsorg, grundskola, grundsärskola, musik och ungdom samt arena och fritid. I kommunens regi finns 27 förskolor och 13 dagbarnvårdare. Det finns 17 kommunala grundskolor och vid alla F-6 skolor finns det fritidshem. Det finns två fristående aktörer inom grundskolan, fem enskilda förskolor och flera aktörer för enskild pedagogisk omsorg.

Musikskolan bedriver frivillig musikskola och erbjuder musikundervisning inom övriga skolformer. Ungdomsverksamheten utgår ifrån Ungdomens Hus och genom samverkan med föreningslivet organiseras fritidsgårdsverksamhet i Brålanda och Vargön.

Arena och fritid hanterar lokalbokningar vid alla anläggningar inklusive skolans lokaler, föreningsstöd, bidrag och lotteritillstånd. Under 2013 har ansvaret för anläggningarna övergått till samhällsbyggnadsnämnden.

Målavstämning

Kommungemensamma mål och resultat

KULTUR OCH FRITID

En livaktig kultur- och fritidsverksamhet gör kommunen attraktiv för såväl företagare som boende och besökare.

Analys av måluppfyllelse

Musikskolan firade 50 årsjubileum och har erbjudit ett stort antal konserter under året. Vänersborgs kommun deltar i flera rikstäckande projekt för att öka kunskapen kring kulturens roll som tillväxtskapande faktor. Flera av projekten leder till att kommunen uppmärksammas som musikkommun och attraktiviteten ökar.

Ett nytt nyhetsbrev, annonskampanj samt utvecklad hemsida ska tillsammans med ett utökat utbud inom flera genrer tydligare synliggöra verksamhetens omfattning för kommuninvånarna.

Åtgärder för bättre måluppfyllelse

Genom att tydligare synliggöra resultaten av våra projekt, som exempelvis Kultur för äldre, Jazz-kurs, Danspedagogpoolen, Aurora och Polstjärnepriset, kan vi bidra till att Musikkommunen blir mer känd för allmänheten. Bättre måluppfyllelse sker också genom ökad spridning av kultur och fritidsnyhetsbrev.

Sportcentrum med Arena Vänersborg, teatern, Sanden, Skräckklan och Plantaget erbjuder många olika evenemang och upplevelser för invånare och besökare.

Analys av måluppfyllelse

Utöver Bandy VM 2013 som arrangerades i Arena Vänersborg har arena fritid levererat ett fullt program för tillgängliga helger under isfri vårsäsong. ”Kom loss” – en tillgänglighetsmessa, som har arrangerats i samverkan med föreningslivet, inspirerar och vägleder ungdomar med eller utan funktionshinder till att delta och bli mer aktiva under sin fritid.

Sommarscen 2013, Kulturveckan 2013 och Nationaldagsfirande på Sanden bidrog alla till ökad måluppfyllelse.

Åtgärder för bättre måluppfyllelse

Ett nytt bidragssystem har införts och ökad tillgänglighet skapas för ungdomar vid anläggningarna vilket förväntas bidra till att fler ungdomar aktiveras inom föreningslivet. Programaktiviteter som Musikskolans dag, Schools Out samt enheternas engagemang inom Sommarscen 2013, Aqua Blå samt kommunens nationaldagsfirande bidrar till fortsatt ökad måluppfyllelse.

UTBILDNING

Ett rikt utbildningsutbud gör kommunen attraktiv för såväl företagsamhet som boende. Ett unikt utbud av gymnasieprogram lockar sökande från såväl regionen som övriga landet och Norge. Kvalitetsarbetet i både grundskolan och gymnasieskolan grundskolan leder till mycket goda resultat och uppmärksammas nationellt.

Åtgärder för bättre måluppfyllelse

Plan för det systematiska kvalitetsarbetet är framtagen och beslutad i barn- och ungdomsnämnden och kommer att fortsätta att utvecklas.

För att förbättra elevernas kunskaper i svenska kommer Vänersborgs kommuns språkutvecklare att samla skolornas ombud för ämnet svenska.

Språkutveckling som arbetssätt återfinns även inom förskolan. Språkutvecklaren deltar i arbetet med att analysera resultaten av de nationella proven och tar fram program för kompetensutbildningstillfällen.

För att förbättra kvaliteten inom matematik har Vänersborgs kommun tillsatt en matematikutvecklare som har i uppdrag att stödja och inspirera pedagoger i skola och förskola för att de ska kunna utveckla sin undervisning i ämnet. Detta benämns gränslös matematik och omfattar även fritidshemmen.

Tio stycken förstelärare har också tillsatts och en viktig uppgift för dessa är att coacha andra lärare i syfte att utveckla undervisningen och öka elevernas måluppfyllelse genom att stärka kvaliteten i undervisningen. Skolinspektionen har utfört granskningar under hösten 2013 och dessa kommer att redovisas och analyseras under 2014.

Med musikskolan, orkestermusikerutbildningen och den frivilliga musikverksamheten som bas ska Vänersborg utvecklas till Sveriges bästa musikkommun. Skolan och Vänersborgs högskolecentrum bidrar till tillväxt och nyföretagande genom olika utbildningsinsatser.

Analys av måluppfyllelse

Musikskolan firade 50 årsjubileum och har erbjudit ett stort antal konserter under året. Statens kultursatsning riktad till

grundskola och förskola som i stor utsträckning bedrivs med hjälp av musikskolans personal får en allt större omfattning. Kulturaktiviteter och utbud för barn och ungdom fortsätter att öka.

Filmen "Musik hela livet" som dokumenterar projektet Kultur för äldre premiärvisades på Vänersborgs teater. Det blev stor uppslutning och bra medial uppmärksamhet. Kultur för äldre är ett mycket lyckat och uppskattat samverkansprojekt mellan äldreomsorg, förskola och musikskola med finansiering från Kulturrådet.

Samverkan med föreningslivet och andra institutioner och organisationer ökar. Med stöd av nationell och regional finansiering samt förvaltningsövergripande samverkan möjliggörs en ökad målpuffyllelse.

SERVICESKYLDIGHET, SAMVERKAN OCH EFFEKTIVITET

Arbetsätt och arbetsformer ska utvecklas för att bidra till effektivare verksamhet.

Analys av målpuffyllelse

Arbete fortgår inom kommunens övergripande projekt kring Service och bemötande och cheferna har genom deltagande i LIA, Lärande i arbetslivet, fått ytterligare stöd.

Former för förskolornas systematiska kvalitetsarbete har utvecklats och förskolecheferna arbetar numera i arbetslag.

Arbete med att implementera Barn- och Elevhälsoplanen fortsätter. Enheterna har börjat att skicka in lokala planer, detta är dock inte slutfört då arbetet pågår under hela läsåret 2013/2014. Kompetensutvecklingstillfällen har genomförts under höstterminen för förskolechefer, rektorer och elevhälso-personal på temat "tidiga insatser" och "Inkludering – Att utveckla elevhälsa" är med som en del i implementeringsarbetet.

Bemötandet av invånare, företag och andra intressenter ska förbättras och tillgängligheten till kommunens tjänster ska öka.

Analys av målpuffyllelse

Barn- och ungdomsförvaltningen som helhet arbetar för att bibehålla korta handläggningstider, snabbt återkoppla till de

intressenter som försökt nå dem, både via telefon och e-post, samt alltid ha uppdaterad information på hemsidan.

Nya regler för plats inom kommunal förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet trädde i kraft under hösten. Tidigare har två köer tillämpats, en kö för nyplacering och en omplaceringsskö och omplacering har endast skett i augusti månad. För att öka servicen till medborgarna tillämpas i de nya reglerna en kö, omplacering sker när plats finns att tillgå och syskonförtur tillämpas. E-tjänst för ansökan om barnomsorg finns tillgänglig för alla brukare. Införandet av Edwise lärplattform startades under hösten. Edwise är en webbportal där all information från förskolan finns tillgänglig för vårdnadshavarna och på så sätt ökar vårdnadshavarnas delaktighet, inflytande och service.

Elevhälsan har påbörjat arbete kring utredningsförfarandet inom främst skolan. Detta för att så tidigt som möjligt ge rätt stöd till barn/elever och deras familjer.

LOKALA MILJÖMÅL

Utsläppen av växthusgaser ska minskas genom minskad energianvändning i kommunens lokaler.

Analys av målpuffyllelse

Barn- och ungdomsförvaltningen och dess enheter har arbetat för minskad energianvändning i och utanför kommunhuset på en mängd olika sätt. Exempelvis genom källsortering, inköp av ekologiskt och kravodlat utifrån ekonomiska förutsättningar och säsong, byte till ledlampor, att använda sig av kommunens miljöklassade bilar och tåg istället för egna bilar, inköp av cyklar till personal samt att i större utsträckning försöka nyttja naturen och närmiljön vid utflykter.

Åtgärder för bättre målpuffyllelse

För att nå bättre målpuffyllelse krävs att vi skapar mer intresse kring frågorna. Som förslag finns att vi ska ha centrala studiedagar kring alla dimensioner kring hållbar utveckling. Det finns även önskemål om att utöka fair trade arbetet som finns i kommunen, till att omfatta varje enhet.

En annan tanke är att titta över hur vi med hjälp av den moderna tekniken kan bli mer energieffektiva. Att kunna titta över mötesforum, kommunikationsöverföring osv.

"KomLoss!" en tillgänglighetsmessa genomfördes på Arena Vänersborg i april. Foto: Christer Glännestrand.

USM i rugby arrangerades på sportcentrum 28-29 september.

MEDVERKAN I ARBETSMARKNADSPOLITISKA ÅTGÄRDER OCH ANSVAR FÖR ARBETSLÖSA UNGDOMAR

Fler ungdomar och invandrare ska ha arbete eller sysselsättning.

Analys av måluppfyllelse

Barn- och ungdomsförvaltningen erbjuder praktikplatser, aktiviteter och sommarjobb.

Ekonomiska mål – God ekonomisk hushållning

Nämnderna ska hantera beslutade budgetmedel rationellt och effektivt så att de gör mesta möjliga nytta för kommuninvånarna utifrån de uppgifter som kommunfullmäktige delegerat till dem.

Analys av måluppfyllelse

Nämnden hanterar beslutade budgetmedel på ett rationellt och effektivt sätt. Bokslutet avseende 2013 uppvisar ett överskott.

Åtgärder för bättre måluppfyllelse

Fortsatt arbete utifrån en rationell och effektiv hantering av budgetmedel samt mesta möjliga nytta för kommuninvånarna.

Kommunens tillgångar och skulder ska förvaltas på ett betryggande och effektivt sätt.

Analys av måluppfyllelse

Nämnden arbetar utifrån en god ekonomisk hushållning och har ekonomin högst upp på agendan. Bokslutet avseende 2013 uppvisar ett överskott.

Åtgärder för bättre måluppfyllelse

Fortsatt arbete utifrån en rationell och effektiv hantering av budgetmedel samt mesta möjliga nytta för kommuninvånarna.

Vänersborgs kommun ska i alla sammanhang eftersträva en välskött ekonomi. All verksamhet ska bedrivas i en anda av god ekonomisk hushållning och i enlighet med kommunfullmäktiges beslut och finansiella mål och ramar.

Analys av måluppfyllelse

Nämnden arbetar utifrån en god ekonomisk hushållning.

Åtgärder för bättre måluppfyllelse

Verksamheten arbetar i en anda av god ekonomisk hushållning och har ekonomin högst upp på agendan.

Nämnderna ska arbeta fram verksamhetsspecifika mål och riktlinjer kring god ekonomisk hushållning.

Analys av måluppfyllelse

Nämnden arbetar utifrån god ekonomisk hushållning.

Åtgärder för bättre måluppfyllelse

Arbetet pågår kring att ta fram verksamhetsspecifika mål och riktlinjer kring god ekonomisk hushållning.

NYCKELTAL / JÄMFÖRELSETAL				
	Bokslut 2012	Budget 2013	Bokslut 2013	Utveckl 12/13
Verksamhet				
Antal barn/elever:				
Förskola, pedagogisk omsorg				
totalt antal barn 1-5 år	1 985	1 923	2 040	3 %
– varav i enskilda alternativ %	15	14	17	2 %
Nyttjandegrad %	91	91	94	3 %
Fritidshem, pedagogisk omsorg				
totalt antal barn 6-12 år	1 690	1 625	1 772	5 %
– varav i enskilda alternativ %	15	14	17	2 %
Nyttjandegrad %	60	57	62	2 %
Grundskola F-9,				
totalt antal elever	4 034	4 026	4 024	0 %
– varav i enskilda alternativ %	13	13	12	-1 %
Grundskola				
Antal elever	50	52	47	-6 %
Musikskola				
Antal elever	2 824	2 714	2 868	2 %
– varav grundskola	1 510	1 506	1 541	2 %
– varav frivilliga	1 213	1 200	1 241	2 %
– varav kunskapsförbundet	101	108	86	-15 %
Ungdomens hus				
Öppet antal kvällar/år	118	115	142	20 %
Besökande i snitt/kväll	42	60	47	12 %
– varav flickor i %	37	45	29	-8 %
– varav pojkar i %	64	55	71	7 %

I tabell ovan anges utveckling mellan åren 2012 till 2013 både i procent och i procentenheter. Antal inskrivna barn/elever för barnomsorg, fritidshem, pedagogisk omsorg, grundskola samt grundskola avser snitt för året. Antal totalt inskrivna barn 1-5 år och 6-12 år försätter att öka.

Hästhoppning Brätte ridskola. Foto: Jocke Nyvall.

Ekonomisk analys

RESULTATRÄKNING			
Mkr	Utfall 2011	Utfall 2012	Utfall 2013
Intäkter	78,1	76,7	77,0
Personal	395,9	398,9	411,0
Omkostnader	281,1	293,5	329,3
Avskrivningar	17,5	18,5	5,6
Kostnader	694,5	710,9	745,9
Ränta	14,4	14,1	0,5
Nettokostnader	630,8	648,3	669,4
Nettobudget	631,3	646,0	675,3
Årets resultat	0,5	-2,3	5,9

Barn- och ungdomsnämnden uppvisar ett överskott på totalt 5,9 Mkr. Denna avvikelser mot budget utgör mindre än 1%.

I budget 2013 erhöles en ramökning med 16 Mkr till grundskola och fritidshem för ökad personaltäthet.

Årets överskott avser ej förbrukad budget under nämnden, ökade intäkter mot budget, en lägre semesterlöneskuld, en försiktig användning av de 16 Mkr på grund av osäkerhet kring budgetbeslut och eventuella sparbeting 2014. Under arena och fritid är kostnader för drift och underhåll avseende anläggningar högre än budgeterat.

ANSLAGSBINDNING				
Mkr	Intäkt	Kostnad	Netto	Budget-diff.
Nämnd/administration	0,2	3,9	3,7	1,1
Barnomsorg	26,8	225,9	199,2	0,2
Grundskola	31,4	416,2	384,9	6,0
Grundsärskola	0,5	14,7	14,2	3,0
Arena/fritid	7,7	57,4	49,7	-5,1
Musik/ungdom	10,5	28,2	17,7	0,7
Summa	77,0	746,4	669,4	5,9

Nämnden visar ett överskott mot budget på 1,1 Mkr vilka i huvudsak avser medel för oförutsedda utgifter som inte har förbrukats.

Barnomsorgen visar ett överskott om 0,2 Mkr.

Detta överskott avser i huvudsak en lägre semesterlöneskuld än budgeterat.

Grundskolan har ett överskott på 6 Mkr mot budget. Detta avser en återhållsamhet avseende erhållen budget med minskade omkostnader samt ökade intäkter.

Grundsärskolan uppvisar ett överskott på 3 Mkr.

Överskottet avser lägre kostnader än budgeterat, främst avseende omkostnader.

Arena och fritid visar ett underskott på 5,1 Mkr och detta avser ökade kostnader för drift och underhåll av anläggningar. Av underskottet avser 2,1 Mkr Arena Vänersborg.

Under 2013 erhöles Vänersborgs kommun ersättning från Länsförsäkringar med 4,6 Mkr för takrasen på Arena Vänersborg. Denna intäkt redovisas under kommunstyrelsen.

Musik och ungdom uppvisar ett överskott på 0,7 Mkr som avser högre intäkter samt lägre kostnader än budgeterat.

Personal

PERSONAL			
	2011	2012	2013
Antal anställda	1 022	985	1 018

Antalet anställda 2013 har ökat med totalt 33 anställda. Av ökningen avser 12 fler tillsvidareanställda, resten avser visstidsanställningar.

Investeringar

INVESTERINGAR			
Mkr	Investeringsplan 2013	Årets utfall	Diff.
Barn- och ungdomsförvaltningen	0	0	0
Barnomsorg och grundskola	8,2	4,6	3,6
Musik och ungdom	0,3	0,2	0,1
Arena och fritid	1,8	-3,5	5,3
Summa	10,3	1,3	9,0

Årets investeringar för barnomsorg och grundskola avser arbetsmiljöåtgärder och inköp av datorer och It som läromedel i förskolan, grundskolan, grundsärskolan och fritids.

Investeringar under musik och ungdom avser arbetsmiljö, datorer samt instrument.

Investering under arena och fritid avser en innebandysarg på 0,1 Mkr. Under året har även den juridiska processen kring Arena Vänersborg resulterat i att investeringskostnaden har minskat med 3,6 Mkr på grund av avskrivna skulder till leverantörer. Investeringen avseende Arena Vänersborg har minskat till 282 Mkr.

Ursand allsång. Foto: Jocke Nyvall

Byggnadsnämnden

NÄMND- OCH FÖRVALTNINGSLEDNING 2013

ORDFÖRANDE: Peter Göthblad (FP)

VICE ORDFÖRANDE: Bo Dahlberg (S)

FÖRVALTNINGSCHEF: Sophia Vikström

Årets verksamhet

Nämnden fullgör kommunens uppgifter inom plan- och byggnadsväsendet och har ett övergripande ansvar för fastighetsbildning. Verksamheten styrs av ett antal speciallagar, främst plan- och bygglagen samt fastighetsbildningslagen. Enligt dessa lagar ska nämnden verka för en god byggnadskultur och en god stads- och landskapsmiljö, uppmärksamt följa den allmänna utvecklingen inom kommunen och dess närmaste omgivning samt ta de initiativ som behövs i frågor om planläggning, byggande och fastighetsbildning.

Nämnden ansvarar för prövning av dispenser och tillsyn av strandskyddsbestämmelserna i miljöbalken. Nämnden ansvarar också för mätning och kartframställning samt utveckling av geografiska informationssystem (GIS).

Byggnadsnämndens ärenden bereds av byggnadsförvaltningen. Byggnadsförvaltningen ansvarar dessutom för fysisk strategisk planering (översiktlig fysisk planering) under kommunstyrelsens.

Målavstämning

Kommungemensamma mål och resultat

BOENDE

Förvaltningen driver framtagande av översiktliga planer och detaljplaner för att möjliggöra bostadsbyggande i större skala. Planeringen av bl.a. bostadsområdet Holmängen och omvandlingen av Restad ger förutsättningar för en större produktion av lägenheter som kan väntas komma igång under 2014/2015.

För att nå befolkningsmålet ska 80 lägenheter/ bostäder produceras under 2013. Sammanlagt har det getts bygglov för 43 lägenheter/bostäder under 2013. Målet har inte uppnåtts.

SERVICE

Den genomsnittliga handläggningstiden för ett bygglov uppgår till 6,5 veckor vilket är klart under den lagstadgade handläggningstiden för bygglov enligt Plan- och bygglagen (PBL 2010:900). I övrigt se nämndens egna mål.

Nämndens egna mål

Byggnadsnämnden antog den 3 mars 2009 ett nytt målprogram. Programmet redovisas i sin helhet på hemsidan och omfattar nedanstående fyra utvecklingsområden. Varje utvecklingsområde omfattar fyra inriktningsmål.

- Hållbar samhällsutveckling
- Verksamheten och tillämpning av lagstiftningen
- Goda kundrelationer
- Målinriktat effektivt arbete

Levande centrum

Förnyelsearbete av gågatorna Edsgatan och Sundsgatan samt arbete med kulturaxeln pågår tillsammans med samhällsbyggnadsförvaltningen.

Detaljplanen för Resecentrum har vunnit laga kraft. Detaljplanarbete för Norra Sanden och Cypressen 17 pågår. Detaljplanarbetet för Pilen och Poppeln har avstannat på grund av ej ingångna planavtal med fastighetsägare. Målet har uppnåtts.

Variationsrikt attraktivt boende

Utformning av bostadsområdet Holmängen pågår i samverkan med olika exploatörer. Detaljplanen för omvandlingen av Restadsområdet etapp 2 är antagen av byggnadsnämnden. Detaljplanerna för Stigsberget och Bäsingebo har vunnit laga kraft. Detaljplan för Ekudden och Nordöstra Nordkroken pågår. Målet har uppnåtts.

Variationsrikt växande näringsliv

Förvaltningen prioriterar näringslivets utveckling och ambitionen är att vara möjliggörare och finna lösningar. Planenheten har under året jobbat med flera detaljplaner för näringslivets utveckling. Detaljplanerna för hamnen, Ronnums Herrgård samt det närliggande verksamhetsområdet i Vargön, kvarteren Astern och Vektorn har vunnit laga kraft. Detaljplan del av Restad 3.15 etapp II är antagen. Detaljplanen Torpa 1:2 Kretsloppspark, Tån 4:4 och delar av Tån 1:33, Månen och Slaggbolen pågår. Planprogram för Ursand pågår.

Detaljplan del av Restad 3.15 etapp II är antagen. Positivt planbesked för fastigheterna Frej 3 och 4. Målet har uppnåtts.

Hållbar ekonomisk, ekologisk och social utveckling

Byggnadsnämnden är beroende av de översiktliga strategiska planer och beslut som behandlas av kommunstyrelsen. Under kommunstyrelsens ledning arbetar förvaltningen med flera översiktliga planer.

Hamnutredning för småbåtshamnar längs Dalslandskusten är antagen. Planprogram för Ursand pågår.

Arbete med Blåplan och Översvämningsprogram pågår. Arbete med fördjupad översiktsplan Vänersborgs stad och Vargön pågår. Målet har uppnåtts.

Tidsenligt synsätt vid tillämpning av lagstiftningen

Ett fortlöpande arbete med att ersätta otidsenliga detaljplaner pågår. Omprövning av gamla planer innebär vanligtvis att byggrätten ökas. Omprövning av planer görs i mån av tid. Detaljplanen för Bergstigen och Fåraheden har vunnit laga kraft. Målet har inte uppnåtts då förvaltningen bör jobba med att modernisera fler detaljplaner.

Aktiv bevakning av genomförande av planer samt efterlevnad av lagen

Förvaltningen har konstaterat att många detaljplaner inte har genomförts i sin helhet. Om detaljplanerna inte genomförs innebär det problem för fastighetsägare som söker bygglov. Måluppfyllelse går inte att fastlägga.

Utsättning och lägesbestämning av hus. Foto: Maria Robertsson

Utåtriktat arbete

Förvaltningen arbetar ständigt med att vara tillgänglig för såväl enskilda kommuninvånare som aktörer inom näringsliv, organisationer, offentlig förvaltning och media.

Förvaltningen har deltagit i bomässa i syfte att marknadsföra kommunens kommande detaljplaner för boende, då speciellt bostadsområdet Holmängen. Förvaltningen jobbar närmare och mer strukturerat med näringslivskontoret samt är aktivt delaktiga i försäljningsprocessen av fastigheten Vektorn 2 och andra verksamhetstomter.

Förvaltningen har anställt en 3D grafiker för att bättre kunna visualisera planer, ev bygglov och andra investeringsprojekt till kommunens invånare och företag. Målet har uppnåtts.

Professionellt förhållningssätt

Förvaltningen arbetar med att konkretisera nämndens mål. Målet "Goda kundrelationer" har prioriterats. Bygglovsenheten har deltagit i Insikt en servicemätning angående myndighetsutövning från SKL. Enheten ligger strax över riksgenomsnitt. Förvaltningen har granskats av PWC på uppdrag av revisorerna. Förvaltningen får kritik på tillgängligheten hos bygglovshandläggarna. Kart/GIS blev nominerade för Utmärkt service i kommunen. Målet har uppnåtts.

Effektiv och kvalitetssäkrad verksamhet

Inladdning av det analoga förrättningsarkivet i Lantmäteriets digitala databas Arken pågår och fylls på kontinuerligt när nya förrättningar vinner laga kraft. Upphandling pågår inför inköp av nytt ärendehanteringssystem för bygglov med mera. Målet har uppnåtts.

Kompetent personal

Personalen ska ges fortlöpande utbildning och möjlighet till omvärldsbevakning inom var och ens verksamhetsområde. Förvaltningens arbete organiseras så att man får en lärande organisation, d.v.s. kunskaper mellan olika sektorintressen fördjupas. Möten mellan olika professioner sker ett antal gånger om året. Målet har uppnåtts.

God ekonomisk hushållning

Syftet med fysisk planering är att utveckla kommunen mot ett långsiktigt hållbart samhälle. I planerna behandlas både ekonomiska, ekologiska och sociala hållbarhetsfrågor. Förvaltningen har gjort ett förslag för revidering av plan- och bygglovstaxan. Målet har uppnåtts.

Kartproduktion på Holmen. Foto Maria Robertsson

Nyckeltal/jämförelsetal

BOENDE		
Mkr	Resultat 2012	Utfall 2013
Boende. Tillkommande lägenheter/ bostäder (antal)	44	43

Ekonomisk analys

RESULTATRÄKNING			
Mkr	Utfall 2011	Utfall 2012	Utfall 2013
Intäkter	7,3	8,3	10,7
Personal	11,9	12,9	14,1
Omkostnader	6,1	5,8	6,1
Avskrivningar	0,4	0,3	0,8
Kostnader	18,4	19,0	21,0
Ränta	0,1	0,1	0,1
Nettokostnader	11,2	10,8	10,4
Nettobudget	11,1	12,4	12,7
Resultat	-0,1	1,6	2,3

Byggnadsnämnden redovisade ett överskott på 2,3 Mkr. Överskottet består av höga intäkter för Kart/GIS, +0,6 Mkr och för bygglov, +2,1 Mkr samt lågt utfall på personal för

plan, +0,7 Mkr. Kart/GIS har ett underskott på kostnadssidan, -0,3 Mkr och bygglov, -0,5 Mkr samt verksamheten projekt som visar ett netto på -0,3 Mkr. I augusti prognostiserades ett överskott på 2 Mkr för året.

Personal

PERSONAL			
	2011	2012	2013
Antal anställda	26	28	29

Personalstyrkan har under året utökats med en 3D-grafiker.

Investeringar

INVESTERINGAR			
Mkr	Investeringsplan 2013	Årets utfall	Diff.
Inventarier	1,3	0,7	0,6
Kartframställning	0,5	0	0,5
Digitalt bygglovarkiv	0,8	0	0,8
Ärendehanteringssystem	0,3	0	0,3
Summa	2,9	0,7	2,2

Kommunstyrelsen

NÄMNDS- OCH FÖRVALTNINGSLEDNING 2013

ORDFÖRANDE: Gunnar Lidell (M)

1:E VICE ORDFÖRANDE: Marie Dahlin (S)

2:E VICE ORDFÖRANDE: Johan Ekström (FP)

KOMMUNDIREKTÖR: Ove Thörnkvist

Årets verksamhet

Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan med ansvar för kommunens utveckling och ekonomiska ställning. Kommunstyrelsen leder och samordnar planeringen och uppföljningen av kommunens ekonomi och verksamheter. Kommunstyrelsen ansvarar även för översiktlig fysisk planering samt lämnar planuppdrag till byggnadsförvaltningen. Kommunstyrelsen förenar ledningen av det resultatnriktade arbetet med styrningen för att uppfylla kraven i kommunallagen om god ekonomisk hushållning i verksamheten.

Kommundirektörens ledningsgrupp (KDL), som består av kommundirektören, samtliga förvaltningschefer samt kontorscheferna inom kommunstyrelseförvaltningen, ansvarar för ett helhetsperspektiv på kommunens verksamheter.

Kommunstyrelseförvaltningen består av kommundirektörens verksamhet, ekonomikontoret, kommunkansliet, näringslivskontoret, personalkontoret, utvecklingskontoret och IT-avdelningen. Kommundirektören ansvarar för övergripande ledningsfunktion. Kommunkansli, personal- och ekonomikontor arbetar med styrning, ledning samt administrativ service för alla förvaltningar. Utvecklingskontoret ansvarar för övergripande strategiskt arbete med ledning, styrning och kvalitet och ansvarar även för samordning av folkhälsa, miljö, kollektivtrafik, kommunikation, skydd- och säkerhet, internationella uppgifter och samhällsplanering.

Näringslivskontoret ansvarar bl.a. för övergripande utveckling och samordning av kommunens relationer till det lokala

och regionala näringslivet. IT-avdelningen ansvarar för drift, underhåll och utveckling av kommunens datanät.

Sedan början av året driver Innovatum projektet Wargön Innovation på uppdrag av Vänersborgs kommun och med Västra Götalandsregionen som huvudfinansiär. Projektets mål är att etablera Wargön som ett nationellt center för textilåtervinning.

Agenda 21:s uppgift är att driva miljöstrategiska frågor och leds av en politisk ledningsgrupp. Mer omfattande arbete under 2013 var förslag till nya lokala miljömål, miljömålsgruppen, arbete med kommunens energiplan samt energimyndighetens program Uthållig kommun

Folkhälsoverksamheten samordnas av Hälsopolitiska rådet som består av representanter från kommunen och Västra Götalandsregionen. Arbetet utgår från av Kommunfullmäktige fastlagt Folkhälsoprogram 2012-2015. Under året arbetades en välfärdsredovisning fram. En förbättring gjordes av hemsidan där föräldrar har fått en tydlig ingång till kommunens föräldrastödsarbete.

Kommunfullmäktige beslutade om en ny vision samt antog nya regler för styrning och ledning. Kommunstyrelsens förvaltning gav stöd vid framtagande av dessa.

Kommunen medverkade i 12 internationella projekt med tonvikt på EU:s sektorsprogram men även EU:s strukturfonder och ICLD:s kommunala partnerskapsprogram. Samtliga av kommunens sju förvaltningar drev egna eller medverkade i internationella utvecklingsarbeten. En internationell policy antogs.

Under året beslutades om ett strategiskt näringslivsprogram. Den arbetades fram i samarbete med företag, föreningar, politiker och tjänstemän. Bandy-VM som genomfördes i Vänersborg blev en riktig folkfest. I samband med detta genomfördes en rad arrangemang tillsammans med representanter för näringslivet och offentlig förvaltning. Vatten- och visfestivalen Aqua Blå fortsatte att växa. Årets upplaga innebar fler besökare än någonsin. Även i år blev nationaldagsfirandet en del av festligheterna.

Politiker, tjänstemän och företagare arbetar tillsammans för att skapa Strategiskt Näringslivsprogram 2014-2024 för Vänersborgs Kommun.

Polstjärnepriset genomfördes för sjunde gången med del-final i Vänersborg och final konserthuset i Göteborg. En nyhet var att SVT gjorde en dokumentär om priset och att vinnaren av Polstjärnepriset får representera Sverige i den direktsända europafinalen av Eurovision Young Musicians i Köln 2014. I samverkan med Aurora Chamber Music erbjöds utbildning inom klassisk musik och festivaler.

Arbete påbörjades med byte av IT-plattform vilket ska leda till en enhetligare och säkrare IT-miljö.

Målavstämning

BOENDE

Kommunen ska vara väl rustad med planer för bostadsbyggandet

Kommunen har planer för både lägenheter och småhus som är aktuella. Byggnation pågår på flera håll i kommunen. Det finns planer idag i tillräcklig mängd för att klara bostadsbehovet på kort sikt. Prioriteringsordning finns även om den har ändrats under året.

Förbättrad kollektivtrafik

Resandet med tåg mellan Vänersborg och Göteborg fördubblades på ett år. Resandet inom Tvåstadstrafiken ökade efter en tidigare minskning. Ny och förbättrad trafik mellan centrum i Trollhättan och Vänersborg utreds för närvarande.

Förbättrat index avseende upplevd trygghet i medborgarundersökningen

SCB undersökning planeras till våren 2014.

NÄRINGSLIV OCH TURISM

Förbättrad kommunikation och samverkan med näringslivet

En näringslivsstrategi togs fram i samverkan med näringslivet och beslutades i fullmäktige.

Under året genomfördes ett 60-tal företagsbesök. Politiker och näringslivet gavs möjlighet att träffas vid frukostmöten, övriga stormöten och i Näringslivsrådet. Förändring av arbetssätt och ny styrelse i Forum skedde under året.

Ett levande attraktivt centrum och ett förbättrat handelsindex

Handelsindex beräknas först ett år efter och resultatet från 2012 beräknas därför komma från HUI under första halvåret 2014.

Fler besökare och gästnätter

Det finns ingen tillgänglig statistik på antalet besökare.

Gästnattsstatistiken t.o.m. oktober visade på en minskning med 12 % men sedan 2006 till 2013 var ökningen 51 %. Gästnattsstatistiken byggde på anläggningarnas frivilliga rapportering och ingen rapportering hade kommit in från Ursands camping.

Fler företag och arbetstillfällen

Under året startade 136 nya företag i Vänersborg. Majoriteten av dem var aktiebolag eller handelsbolag.

Kommunens förutsättningar för innovationer är goda

Wargön Innovation projektet följde plan om än något tidsförskjutet.

Tydlig förbättring av resultat i Svenskt Näringslivs kommunranking

Resultatet redovisas från Svensk Näringsliv våren 2014.

Marknadsföringen av kommunen ska förbättras

Vänersborg saknar en definition av och strategi för sitt varumärke. Tillsammans med 18 kommuner i Fyrbodals och Skaraborg utvecklade Vänersborg ett gemensamt marknadsföringskoncept "Position Väst" för att marknadsföra regionen mot den norska företagsmarknaden. Konceptet är ett led i att med gemensamma krafter attrahera företag från grannlandet att etablera sig i vår region och därmed skapa arbetstillfällen.

Under aktiviteter som VM i bandy, Aqua Blå, Våruset, Bomässan, Nordiskt Mästerskap i segling, Vänersborgsfestivalen, Aurora och Polstjärnepriset marknadsfördes Vänersborgs kommun.

Näringslivskontoret utökades från december med en näringslivsutvecklare med fokus på marknadsföring och PR.

SERVICESKYLDIGHET, SAMVERKAN OCH EFFEKTIVITET

Större andel helt elektroniska fakturor

Under 2013 fortsatte andelen elektroniska fakturor att öka och motsvarar drygt 30 % av samtliga fakturor. Fler leverantörer ansluter sig till elektroniska fakturor.

Tidseffektiva arbetsprocesser ska utvecklas

Ärendehanteringsprocessen kortades.

En effektiv styrprocess

Ny vision och inriktningsmål samt regler för mål- och resultatstyrning beslutades av kommunfullmäktige.

Förbättrat IT-stöd till förvaltningarna

Kommunen har ett säkert nät och den största förändringen var den förbättrade hanteringen av supportärenden. Beslut om byte av IT-plattformen antogs. Ett nytt IT-stöd för upphandling infördes. Ekonomikontoret arbetade kontinuerligt med att utbilda chefer och användare i uppföljningsportalen.

Ökad kompetens via det internationella arbetet

Det internationella arbetets resultat måste kommuniceras bättre till medarbetare och kommuninvånare. Verksamheterna får genom det internationella arbetet möjlighet att jämföra och lära hur samarbetspartners arbetar med likartade utvecklingsarbeten.

Bra informationsutbyte med nämnder och styrelser för helägda bolag

Uppföljningar gjordes under året, via presidiummöten. En bologsdag genomfördes på kommunstyrelsen i april.

Förbättrade juridiska kunskaper hos berörda anställda

Juridiska utbildningar genomfördes. Det har riktats både utifrån förvaltningarnas behov och övergripande behov.

Förbättrade kunskaper om säkerhet bland de anställda

Under 2013 var fokus på utbildning och övning att hantera en eventuell kris. Utbildning av nya chefer i kris och säkerhet genomfördes. Utbildning i brandskydd erbjöds kontinuerligt för anställda. En dygnet runt jour som möjliggör att kommunen har en tillgänglighet, beredskap och förmåga att hantera extraordinära händelser har startats upp. Utveckling och revidering av kommunens risk- och sårbarhetsanalys genomfördes.

I kommunens internkontroll finns rutiner för de väsentliga processerna, både de ekonomiska men även de verksamhetsmässiga, för att eliminera risken för allvarliga fel eller skador.

Förbättrade kunskaper om verksamhetsutvecklingsmetoder finns och används bland de anställda

Arbete med processkartläggningar med förbättringsåtgärder genomfördes på arbetsplatser. Kompetenshöjning gavs till nya chefer och andra förvaltningar angående analys. Kompetensen höjdes bl. a. i projektledning och teamutveckling.

Effektivare rutiner för kundfakturerings

E-fakturakunder och autogirokunder ökade något, ökningen var dock inte lika stor som föregående år.

Sedan flera år tillbaka pågår arbetet med att få fler fakturaunderlag på fil för att slippa manuell registrering. Arbete skedde aktivt för att få fler kunder att betala med e-faktura eller autogiro.

Förbättrade kunskaper om kommunens övergripande ekonomiprocesser hos kommunens chefer

Under hösten genomfördes två utbildningstillfällen om kommunens övergripande ekonomiprocesser för kommunens chefer.

Ett nytt reviderat reglemente för kontroll av ekonomiska transaktioner ska beslutas av kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige antog under året reviderade attestregler för kontroll av ekonomiska transaktioner.

Det internationella arbetet bidrar till kompetensutveckling i våra verksamheter

Kompetensutveckling sker i samtliga förvaltningar genom medverkan i internationella utvecklingsarbeten. Samtliga förvaltningar är delaktiga i internationella utvecklingssamarbeten, i huvudsak inom EU:s sektorsprogram och strukturfonder.

Kommunikationen med medborgare, företagare och organisationer ska förbättras, genom utveckling av verktyg för kommunikation

Facebooks betydelse som informationskanal förbättrades. Vid kriser är sociala medier ett snabbt och effektivt sätt att föra

dialog. Medborgarna fyller gärna i med sin kunskap, vilket skapar engagemang. Hemsidan vanersborg.se rankades som nummer 19 i riket av SKL.

Kring asylboendet på Restad Gård togs en kommunikationsplan fram och kommunen agerade proaktivt i alla steg, vilket gjorde att en positiv bild skapades.

Visionen arbetades fram i samverkan med invånare, nämnder, organisationer, föreningar och företag. Näringslivsstrategin blev till på liknande sätt, vilket bidrar till delaktighet och en väl förankrad produkt.

Medborgarnas synpunkter ska tas tillvara för utveckling av verksamheterna

Rutiner för medborgarförslag utarbetades och det första förslaget inkom.

Alla ska kunna ta del av kommunens information och tjänster utifrån sina förutsättningar

Hemsidan validerar till 95 % när Validerat.se testade hemsidans tillgänglighet för t ex synskadade.

Väntetiden till budget- och skuldrådgivning minskar

Väntetiden minskade och förväntas minskas ytterligare med hjälp av nyrekrytering av personal.

Bemötande och tillgänglighet ska förbättras och skapa fler nöjda brukare

Projektet om service och bemötande fortsatte. Telefontiderna och informationen på hemsidan blev tydligare. Utmärkelsen Utmärkt Service infördes och delades ut för första gången.

Projektet service och bemötande fortsätter enligt plan.

LOKALA MILJÖMÅL

Alla förslag till kommunstyrelsen har prövats ur ett hållbarhetsperspektiv

Av 87 fattade beslutsärenden i kommunstyrelsen var slumpvis 25 % uttagna = 22 ärenden. I två av 22 ärenden, eller 9 %, fanns någon typ av kommentar kring effekt på lokala miljömål eller hållbarhet. Båda dessa gällde antagande av detaljplan där miljöpåverkan är en faktor som alltid undersöks.

Kommunens certifiering som Fairtrade City bibehålls

Certifieringen bibehölls.

MEDVERKAN I ARBETSMARKNADSPOLITISKA ÅTGÄRDER OCH ANSVAR FÖR ARBETSLÖSA UNGDOMAR

Unga erbjuds praktikplatser

Kommunstyrelseförvaltningen hade kontinuerligt praktikanter i verksamheten. Fler fysiska arbetsplatser för praktikanter skapades under året.

EKONOMISKA MÅL - GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING

Samtliga ansvarsheter inom kommunstyrelsen redovisar budgetöverskott

Totalt redovisade kommunstyrelsen ett överskott gentemot budget men två kontor redovisade underskott. Ekonomikon-toret hade under året kontinuerliga möten med de enheter som redovisar underskott i syfte att minska underskotten.

PERSONALPOLITISKA MÅL

Förbättrad hälsa bland medarbetarna genom tidiga insat-ser och kvalitetssäkrade arbetsmetoder

Utvärdering av hälsoinspiratörernas effekter gjordes och redo-visades. Resultatet visade att hälsoinspiratörerna skapade en attraktiv arbetsplats och var en resurs för hälsa trivsel, effekti-vitet. Kurser i viktminskning, det svåra samtalet samt stress-reducering genomfördes.

Kommunens verksamheter driver ett systematiskt arbets-miljöarbete

Personalkontoret tog tillsammans med de fackliga organisa-tionerna fram och genomförde en gemensam skyddsombuds-utbildning.

Samtliga förvaltningar arbetar enligt strategin "Attraktiv arbetsgivare" för att trygga en långsiktig och god personalförsörjning

Ett förslag till strategi är framtaget och ska beslutas 2014.

Kommunens chefer utövar ett medvetet och utvecklande ledarskap

Arbetet med vision, ledning och styrning utvärdering av LiA-projektet samt en analys av kompetensutvecklingsbehov hos chefer ska utmynna i en ledarstrategi för kommunen. Ny om-gång för mentorprogram har startat både internt och regio-nalt.

Ekonomisk analys

RESULTATRÄKNING			
Mkr	Utfall 2011	Utfall 2012	Utfall 2013
Intäkter	20,7	25,3	48,9
Personal	45,3	45,8	47,6
Omkostnader	115,5	111,8	306,5
Avskrivningar	1,6	1,4	3,1
Kostnader	162,4	159,0	357,2
Ränta	0,2	0,5	0,2
Nettokostnader	141,9	134,2	308,5
Nettobudget	150,7	148,3	326,6
Resultat	8,8	14,1	3,1

Kommunstyrelsen redovisade ett överskott på 3,1 Mkr. An-slagen för kommunstyrelsen och kommunledningskontoren hade lägre kostnader än budget medan anslagen för rädd-ningstjänst och gymnasium/komvux hade högre kostnader än budget. Ökningen av nettokostnaderna jämfört med 2012, be-rodde på att förbundsbidraget till Kunskapsförbundet Väst av-seende gymnasie- och vuxenutbildning redovisades under

kommunstyrelsen från 2013. Exkluderade dessa kostnader var nettokostnadsökningen i stort sett oförändrad.

I delårsrapporten per augusti prognostiserades ett över-skott på 0,5 Mkr. Underskottstäckningen till Kunskapsför-bundet Väst blev 7,7 Mkr. I prognosen beräknades det till 10,4 Mkr, vilket är den viktigaste förklaringen till det större överskottet.

ANSLAGSBINDNING				
Mkr	Intäkt	Kostnad	Netto	Budget diff.
Styrelse	5,4	23,9	-18,5	3,1
Kommunledning	30,7	108,8	-78,1	5,9
Räddningstjänst/försäkr	3,5	35,8	-32,3	-0,4
Gymnasium/Vuxenutb	9,3	188,9	-179,6	-5,5
Summa	48,9	357,4	-308,5	3,1

Kommunstyrelsen, politisk verksamhet

Kommunstyrelsen redovisade sammanlagt ett överskott med 3,1 Mkr. Återbetalda medel från Länsförsäkringar på 4,6 Mkr och Stålab på 0,6 Mkr avseende ersättning för Arena Väners-borg har bokförts på förfogande anslaget. Kommunstyrelsens förfogande anslag uppgick till 14,2 Mkr, av vilka 12,2 Mkr förbrukats. Material och tjänster redovisade lägre kostnader än budget medan sammanträdesarvodena överskred budgeten marginellt. Även anslaget för arbetsmarknadsåtgärder redovi-sade ett överskott.

Cityvårdar: Ann-Charlotte Heimdahl och Hans-Peter Nielsen.

Kommunledningskontor

Kommunledningskontoren redovisade ett överskott om sammanlagt 5,9 Mkr.

Kommunstyrelsen uppmanade nämnderna till restriktivitet avseende inköp, kurser och konferenser, vilket var en bidragande orsak till överskottet. Alla kontor redovisade överskott förutom IT-avdelningen och näringslivsenheten.

Kommunkansliet inklusive konsumentverksamheten hade ett överskott om 0,2 Mkr beroende på vakant tjänst del av året.

Personalkontoret redovisade ett överskott på 3,4 Mkr. Det var framför allt inom verksamheterna personalutbildning samt hälsa- och arbetsmiljö som kostnaderna blev lägre än budget på grund av att det i huvudsak användes egen personal istället för externa konsulter. Även vakant tjänst del av år bidrog till överskottet.

Ekonomikontoret hade ett utfall som var 1,0 Mkr bättre än budget. Överskottet avsåg sänkta systemkostnader, återhållsamhet med material och tjänster samt intäkter från E-handelsrabatter.

Återbetalning av outnyttjat bidrag från Vattenpalatset för 2011 och 2012 gav ett överskott på 1,5 Mkr.

Kostnader för borgensåtagande blev 0,2 Mkr bättre än budgeterat.

De olika verksamheterna inom utvecklingskontoret redovisade både över- och underskott, totalt överskott på 0,3 Mkr. I likhet med tidigare år redovisade fiske- och fornvård ett underskott om 0,6 Mkr. Internationella verksamheten hade 0,7 Mkr lägre kostnader än budget. Ytterligare några verksamheter inom utvecklingskontoret redovisade överskott, t ex Agenda 21 och informationsverksamheten.

IT-avdelningen redovisade underskott med 0,8 Mkr. En ökad intäktsfinansieringsgrad samt översyn av licenskostnader innebar en förbättring från föregående bokslut med ca 1,0 Mkr. Kommunfullmäktige beslutade i september att utöka IT:s driftbudget med 1,8 Mkr för konsultkostnader för byte av IT-miljö. På grund av tidsförskjutning hade inte 0,2 Mkr förbrukats. Kostnader för nedskrivning av uttjänt anläggning ledde till att växeln redovisade ett underskott med 0,3 Mkr.

Näringslivskontoret redovisade ett underskott på 0,5 Mkr för projektledning av Aqua Blå och konsultkostnader. I budgeten för 2014 tillförs ökat anslag för Aqua Blå.

Räddningstjänst och försäkringar

Räddningstjänsten ingår i Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbund (NÄRF). Kommunens kostnader för räddningstjänst består av förbundsbidrag och pensionskostnader. Anslaget för räddningstjänsten redovisade ett underskott på 0,4 Mkr, beroende på ökade pensionskostnader till följd av sänkt diskonteringsränta.

Gymnasiet/Komvux

Gymnasie- och vuxenutbildningen är fr.o.m. 2013 organiserad i ett kommunalförbund, Kunskapsförbundet Väst, tillsammans med Trollhättans stad. Kommunen ger ett årligt förbundsbidrag. Underskottet för anslaget blev 5,5 Mkr och innefattar en skuldförd kostnad på 7,7 Mkr avseende Väners-

borgs andel av beräknat underskott för 2013 för Kunskapsförbundet Väst. En del av detta kunde finansieras inom budget.

Personal

PERSONAL			
	2011	2012	2013
Antal anställda	88	88	88

Antalet anställda på förvaltningen var oförändrat under året.

Investeringar

INVESTERINGAR			
Mkr	Investeringsplan 2013	Årets utfall	Diff.
Kommunstyrelsen	1,5	1,5	0
Kommunledning	6,1	4,9	1,2
Räddningstjänst/försäkring	2,0	1,7	0,3
Summa	9,6	8,1	1,5

Vattenpalatset beviljades nyemission på 1,5 Mkr. Personalkontorets investering i nytt PA-system slutfördes under året med 0,8 Mkr, vilket var 0,5 Mkr mer än budgeterat. IT-avdelningen investerade 0,9 Mkr i nytt serverrum. Kommunfullmäktige beslutade i september att utöka IT-investeringsbudget med 4,5 Mkr för byte av IT-miljö, på grund av tidsförskjutning av projektet hade 3,2 Mkr av detta förbrukats. För räddningstjänsts investering, avseende ombyggnad av brandstationen i Vargön, blev utfallet 0,3 Mkr lägre än budgeterat.

Bröderna Tommy och Thomas Helgesson som driver företaget Tristar Clean utsågs till årets företagare i Vänersborg.

Kulturnämnden

NÄMND- OCH FÖRVALTNINGSLEDNING 2013

ORDFÖRANDE: Lars G Blomgren (FP)

VICE ORDFÖRANDE: Tomas Öhberg (S)

FÖRVALTNINGSCHEF: Kent Javette

Årets verksamhet

Kulturnämnden ansvarar för allmänkultur, bibliotek, teater, konsthall, museum och föreningsbidrag. Förvaltningsorganisationen är gemensam med barn- och ungdomsnämnden.

Målavstämning

Kommungemensamma inriktningsmål

KULTUR OCH FRITID

En livaktig kultur- och fritidsverksamhet gör kommunen attraktiv för såväl företagare som boende och besökare.

Analys av måluppfyllelse

Flera boksamtal för vuxna har hållits och fler studerande, turister och datoranvändare besöker biblioteket jämfört med tidigare.

Biblioteken har kvällsöppet, helt i linje med utfallet av försommarens biblioteksenkät. Datoranvändning och besök på bibliotekens olika kulturrevenemang lockar och är omtyckta. Huvudbiblioteket är på så sätt öppet åtta timmar mer per vecka sedan 5 augusti.

Åtgärder för bättre måluppfyllelse

Arbete pågår för att tillmötesgå brukarnas önskemål i möjligaste mån utifrån de resurser som finns. Ökade öppettider samt omDispositionering av personal har lett till fortsatta förbättringar.

UTBILDNING

Med musikskolan, orkestermusikerutbildningen och den frivilliga musikverksamheten som bas ska Vänersborg utvecklas till Sveriges bästa musikkommun. Skolan och Vänersborgs högskolecentrum bidrar till tillväxt och nyföretagande genom olika utbildningsinsatser.

Analys av måluppfyllelse

Musik på bibliotek i samverkan med Studieförbundet drog stor publik till bibliotekets torg med "En sång för Kent" och "Corazonada". Ljudfåtöljen kan användas för alla åldrar samt har tillgång till en specifik databas för folkmusik. Filmen "Musik hela livet" som dokumenterar projektet Kultur för äldre premiärvisades på Vänersborgs teater. Det blev stor uppslutning och bra medial uppmärksamhet. Musik för alla äldre är ett mycket lyckat och uppskattat samverkansprojekt mellan äldreomsorg, förskola och musikskola.

Åtgärder för bättre måluppfyllelse

Arbete pågår för att tillmötesgå brukarnas önskemål i möjligaste mån utifrån de resurser som finns. Ökade öppettider samt omDispositionering av personal har lett till fortsatta förbättringar.

SERVICESKYLDIGHET, SAMVERKAN OCH EFFEKTIVITET

Arbetsätt och arbetsformer ska utvecklas för att bidra till effektivare verksamhet.

Analys av måluppfyllelse

Arbete fortgår inom kommunens övergripande projekt kring Service och bemötande och cheferna har genom deltagande i LIA, Lärande i arbetslivet, fått ytterligare stöd.

Samnyttjande av personal mellan konsthall och bibliotek bidrar till effektivare verksamheter. Översyn av enskilda kompetenser, ansvarsområden och byte av arbetsplats pågår. I slutet av oktober infördes ett nytt biblioteksdatasystem och biblioteken var stängda under en dryg vecka.

Bemötandet av invånare, företag och andra intressenter ska förbättras och tillgängligheten till kommunens tjänster ska öka.

Analys av måluppfyllelse

Ökade öppettider på huvudbiblioteket i Vänersborg och förskjutning av filialernas öppettid visar att verksamheten tillmötesgår medborgarnas önskemål. Museum, konsthall, bibliotek, med flera har genomfört gemensamma aktiviteter under Kulturveckan vecka 44.

Konstföreningen Vittring arrangerade den 14 september en vandring mellan Vänersborgs konsthall och Trollhättans konsthall. Vandrigen handlade om att utforska gränser och hade 35 deltagare.

Kulturnämnden som helhet arbetar för att bibehålla korta handläggningstider, snabbt återkoppla till de intressenter som försökt nå dem samt alltid ha uppdaterad information på hemsidan.

Åtgärder för bättre måluppfyllelse

Utökad öppettid och service på biblioteken med mer tillgänglig personal och på sikt även söndagsöppet.

LOKALA MILJÖMÅL

Utsläppen av växthusgaser ska minskas genom minskad energianvändning i kommunens lokaler.

Analys av måluppfyllelse

Allt större del av biblioteksmeddelanden skickas via sms och e-post. Tjänsteresor till arbetsmöten och utbildningar sker i första hand med tåg. Inköp av belysning med LED-teknik till bibliotek och konsthall har pågått löpande under 2013.

Åtgärder för bättre måluppfyllelse

Möten kan hållas med hjälp av Skype och webb-kamera för att minska antalet resor. Energipotten kan nyttjas för inköp av teknik.

Medverkan i arbetsmarknadspolitiska åtgärder och ansvar för arbetslösa ungdomar

Fler ungdomar och invandrare ska ha arbete eller sysselsättning.

Analys av måluppfyllelse

Kulturnämnden erbjuder praktikplatser och aktiviteter.

Ekonomiska mål – God ekonomisk hushållning

Nämnderna ska hantera beslutade budgetmedel rationellt och effektivt så att de gör mesta möjliga nytta för kommuninvånarna utifrån de uppgifter som kommunfullmäktige delegerat till dem.

Analys av måluppfyllelse

Kulturnämnden eftersträvar att beslutade budgetmedel hantteras på ett rationellt och effektivt sätt.

Vänersborgs kommun ska i alla sammanhang eftersträva en välskött ekonomi. All verksamhet ska bedrivas i en anda av god ekonomisk hushållning och i enlighet med kommunfullmäktiges beslut och finansiella mål och ramar.

Analys av måluppfyllelse

Nämnden har inte lyckats uppnå budgetbalans under 2013.

Nämnderna ska arbeta fram verksamhetsspecifika mål och riktlinjer kring god ekonomisk hushållning.

Analys av måluppfyllelse

Kulturnämnden arbetar utifrån god ekonomisk hushållning.

Åtgärder för bättre måluppfyllelse

Arbete pågår kring att ta fram verksamhetsspecifika mål och riktlinjer kring god ekonomisk hushållning.

Nyckeltal/Jämförelsetal

NYCKELTAL/JÄMFÖRELSETAL				
	Bokslut 2012	Budget 2013	Bokslut 2014	Utveckl. 12/13%
Bibliotek				
Antal utlånade media totalt	262 685	289 000	242 005	-8%
Huvudbibliotek, antal besökande	163 792	175 000	160 525	-2%
Kultur				
Konsthallen, antal besökande	8 353	10 000	7 783	-7%
Museet, antal besökande	15 943	14 000	15 570	-2%
Kulturaktiviteter				
Yngre publik (4-16 år)				
– antal arrangemang	183	150	214	17%
– antal deltagare	11 041	11 000	9 503	-14%
Antal större evenemang *)	34	25	31	-9%

*) där kulturnämnden är delaktig.

En dryg veckas stängning under hösten på grund av systembyte, har resulterat i lägre besöksantal.

Färre antal barn i vissa årskullar och skolor, har inte antagit erbjudande att delta i kulturaktiviteter för yngre publik, förklarar minskningen jämfört med tidigare år.

Ekonomisk analys

RESULTATRÄKNING			
Mkr	Utfall 2011	Utfall 2012	Utfall 2013
Intäkter	1,9	1,8	1,9
Personal	6,5	7,0	7,2
Omkostnader	18,0	18,1	18,8
Avskrivningar	0,2	0,3	0,3
Kostnader	24,7	25,4	26,3
Ränta	0,0	0,0	0,0
Nettokostnader	22,8	23,6	24,4
Nettobudget	23,0	23,6	23,7
Årets resultat	0,2	0,0	-0,7

Kulturnämndens bokslut visar ett underskott med 0,7. Nämnd och administration har ett överskott 0,1 Mkr. Biblioteket har ett underskott på 0,6 Mkr som i huvudsak avser högre kostnader för barnkultur 0,3 Mkr, biblioteket har även mindre intäkter än beräknat 0,1 Mkr och högre kostnader som avser tjänster 0,2 Mkr än budgeterat. Kulturen har ett underskott 0,2 Mkr som avser högre lönekostnader.

Personal

PERSONAL			
	2011	2012	2013
Antal anställda	17	17	17

Investeringar

INVESTERINGAR			
Mkr	Investeringsplan 2013	Årets utfall	Diff.
Bibliotek och kultur	0,3	0,3	0
Summa	0,3	0,3	0

Årets investeringar avser arbetsmiljöåtgärder

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

NÄMND- OCH FÖRVALTNINGSLEDNING 2013

ORDFÖRANDE: Bengt Holmqvist (M)

VICE ORDFÖRANDE: Madelaine Karlsson (S)

MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSCHEF: Peter Almqvist

Årets verksamhet

Verksamheten år 2013 bedrevs efter antagna tillsynsplaner för verksamhetsområdena miljöskydd, hälsoskydd, avlopp och livsmedel samt enligt arbetsplaner för naturvård och avloppsinventering.

Kommungemensamma mål och resultat

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har bidragit till de kommungemensamma målen genom att satsa på genomförande av de miljömål där nämnden har inflytande genom sin verksamhet. Dessa gäller främst målen ”Ingen övergödning”, ”Levande sjöar och vattendrag” samt ”God bebyggd miljö”.

Nämndens egna mål

ADMINISTRATION

- **Säkring av effektivt resursutnyttjande genom utveckling av gemensam faktureringsrutin. Taxa för tillsyn över Animaliska biprodukter antagen. Utveckling av Miljöreda inför övergång till Vision. Personalen utbildad i bemötandefrågor. Periodvis rapportering av måluppfyllelse till nämnden.**

Under året har 1621 nya ärenden registrerats. Gemensam rutin för fakturering inom samtliga av nämndens ämnesområden har införts. Taxa för tillsyn enligt lag om animaliska biprodukter har införts. Kopplingarna mellan Miljöreda och Word är under översyn. Personalen har erbjudits och genomgått utbildning i bemötandefrågor. Rapportering av miljö- och hälsoskyddsnämndens målstyrda aktiviteter till stratsys har utförts tertialvis.

Avvikelser från tillsynsplanen

Ingen avvikelse från tillsynsplanen.

LIVSMEDELSTILLSYN

- **Kontroll genomförd i alla anläggningar som listas i tillsynsplan. Varje anläggning ska under en 3-årsperiod få den kontrolltid de erlagt kontrollavgift för. Nerlagd kontrolltid ska dokumenteras för varje anläggning.**

Nämnden ska delta i regionprojekt om provtagning av dricksvatten.

Nämnden har i stort genomfört samtliga planerade kontrollbesök. 18 extra kontrollbesök har gjorts och 41 nya verksamheter har kontrollerats.

Vid kontroller på livsmedelsanläggningar har nämnden främst fokuserat på kontrollområdena Säker hantering, Rengöring, Personlig hygien, Information (menyer), Vattenkvalitet, och Infrastruktur/lokaler.

Avvikelser från tillsynsplanen

De tre planerade kontroller, som inte gjordes i år överförs till början av nästa år, 2014.

Nämnden har gått igenom tillsynsregistret för att kontrollera tillsynsskuld. Det finns en tillsynsskuld till företagskollektivet som uppgår till 115 timmar, men nämnden har även ett kontrolltidsöverskott som uppgår till 200 timmar. Nämnden har inte haft tillräckliga resurser för att utveckla information om livsmedelstillsyn och livsmedelshygien. Information på hemsidan är i behov av uppdatering.

NATURVÅRD

- **LONA-projektet för Nygårdsängens naturreservat och Norskens tegelbruk ska avslutas. Revidering av skötselplanen för naturreservatet Dalbobergen Workshops inom Samverkansprojektet Värna skyddsvärda träd. Inventering av fladdermöss. Arbete med rekreationsplan/ skötselplan för naturområden på kommunal mark. Det fleråriga projektet i och kring Nygårdsängen har slutförts. Under året har ytterligare förstärkningar gjorts av stigsystemet, fågelholkar och vägvisningsskyltar har tagits fram satts upp. Dessutom har en konsult inventerat och redovisat tänkbara åtgärder för att ytterligare stärka naturvårdsintressena i området. Skötselplanen för Dalbobergen har reviderats.**

Avvikelser från tillsynsplanen

Ingen avvikelse från tillsynsplanen.

MILJÖSKYDDSTILLSYN

- **Minst 10 st. verkstadsindustrier ska inspekteras inom ramen för miljösamverkans projekt. Genomgång och uppdatering av 20 st. gamla föreläggande mot C-objekt. Minst 50 st. hästgårdar ska inspekteras. Lantbruksregistret skall uppdateras för att underlätta och effektivisera kommande tillsyn. Under 2013 har 52 tillsynsbesök genomförts på miljöfarliga verksamheter inklusive tillstånds- eller anmälningspliktiga lantbruk. Detta är en kraftig ökning jämfört med föregående år. Dessutom gjordes 52 besök på övriga lantbruksverksamheter. Under 2013 har det gjorts 45 inspektioner på hästgårdar och 15 på lantbruk. Hästgårdarna är nu genomgångna.**

MILJÖSANKTIONER OCH ÅTALSANMÄLNINGAR

Under året har sexton beslut om miljöstraffavgift tagits, två gällande cistern och resten köldmedieanläggningar. Detta är ovanligt många under ett och samma år. Två åtalsanmälningar för utsläpp av oljeprodukter och ett för bräddning av avloppsvatten har lämnats till åklagare.

Avvikelser från tillsynsplanen

Antalet genomgångna förelägganden mot C-objekt blev ungefär vad som planerat, men vi bär med oss en skuld sedan föregående år vilket måste åtgärdas under 2014 då projektet ska avslutas.

Fem stycken planerade inspektioner av verkstadsindustrier hanns inte med pga. oväntad personalbrist under hösten. Antalet besökta hästgårdar nådde nästan målet, men samtliga är nu besökta.

Tidsmässigt tog arbetet med A- och U-objekt samt tillsyn av förorenad mark betydligt mer tid än planerat. För lite tid lades i synnerhet ner på information, strategiska åtgärder inom förorenad mark samt övrig händelsestyrd tillsyn jämfört med tillsynsplanen. En del avvikelser kan härledas till den större ändring av tillsynsplanen som gjordes inför året, och svårigheterna att bedöma tiden därav.

HÄLSOSKYDD

– **Städning och ventilation inspekteras på elva förskolor och åtta skolor. Tillsyn av egenkontroll hos 20 flerfamiljshus. Kommunikering och föreläggande gällande radonmätning av de fastighetsägare som kvarstår. Inspektion av minst åtta hygienlokaler och fyra bassängbad samt samtliga solarieverksamheter. Uppstart av tillsyn på vårdlokaler, förberedande arbete samt minst en inspekterad verksamhet.**

Nämnden har utfärdat 92 förelägganden om att mäta radonhalt i minst 20 % av lägenheterna i flerbostadshus. Under 2013 har nio inspektioner hos tobaksförsäljare gjorts. Tre omhändertaganden av felaktigt märkta tobaksvaror har gjorts. Tolv stycken fastighetsägare till flerbostadshus har fått tillsyn med avseende på deras egenkontroll. Under året har nio skolor fått tillsynsbesök och tio inspektioner gjorts på förskolor. Tillsyn av samtliga solarieverksamheter har gjorts under året.

Avvikelse från tillsynsplanen

Hälsoskyddsgruppen har under året i stort genomfört de mål som satts upp för året 2013.

AVLOPP

– **Inventera Gaddesanda. Ca 100 fastigheter. Inventera ytterligare 200 fastigheter.**

Ca 100 avloppsärenden, tillstånd, anmälan och bygglovsr-emisser har handlagts under året. 160 hus på Gaddesanda har inventerats, och en stor del av dessa saknar godkänd avlopps-lösning. Innan beslut fattas om åtgärder inväntar kommunen avgörande från Länsstyrelsen.

Avvikelse från tillsynsplanen

På grund av brist på tid för personalen som skulle inventera har bara ca 130 fastigheter inventerats.

STRATEGISKT MILJÖARBETE

– **Utbildning av personal i risker om olyckor/utsläpp. Nya provtagningsprogram skall tas fram för större recipienter inom kommunen och inom Dalbergså/Holmsåns vattenområde. Provtagning av tungmetaller skall göras i samtliga större vattendrag i Vänersborgs kommun.**

Förvaltningen har bland annat medverkat i arbetet med kraftvärmeverk på Holmens industriområde och flygtrafiken på Malöga flygplats. Provtagning har skett enligt provtagningsprogram. Revidering av provtagningen har gjorts under året.

Projekt Gröna skolgårdar har drivits i samarbete med Barn- och ungdomsförvaltningen, Samhällsbyggnadsförvaltningen, Naturskolan och delfinansierats med medel från Häl-sopolitiska rådet.

Avvikelse från tillsynsplanen

Ingen avvikelse från tillsynsplanen.

Ekonomisk analys

RESULTATRÄKNING			
Mkr	Utfall 2011	Utfall 2012	Utfall 2013
Intäkt	1,9	2,4	2,3
Personal	6,0	6,2	6,7
Omkostnad	1,4	1,4	1,3
Avskrivning	0,0	0,0	0,0
Kostnader	7,4	7,6	8,0
Ränta	0,0	0,0	0,0
Nettokostnader	5,5	5,2	5,7
Nettobudget	5,6	5,7	5,9
Resultat	0,1	0,5	0,2

Nämndens verksamhet har år 2013 slutat med ett överskott på 0,2 miljoner kronor. Utfallet beror dels på lägre personal-kostnader och dels på nämndens ökade intäkter för tillsyn.

Samhällsbyggnadsnämnden

NÄMND- OCH FÖRVALTNINGSLEDNING 2013

ORDFÖRANDE: Christer Thobiasson (M)

1:E VICE ORDFÖRANDE: Benny Augustsson (S)

2:E VICE ORDFÖRANDE: Bo Carlsson (C)

FÖRVALTNINGSCHEF: Sophia Vikström

Årets verksamhet

Samhällsbyggnadsnämnden ansvarar för stora delar av kommunens tekniska verksamhet, såsom drift och anläggning inom park och gata, projektering samt trafikärenden.

Vidare handhas fastighetsförvaltning, städverksamhet, måltidsproduktion till skola och äldreomsorg samt en del övrig intern service, såsom tryckeri, telefoni, bilpool och vaktmästeri.

Balansräkningsenheterna VA- och renhållningsverken ingår också.

Nämnd/administration

En organisatorisk förändring har skett då ansvaret för Arena/fritid flyttats från barn- och ungdomsnämnden till samhällsbyggnadsnämnden.

Tjänsten som personalsekreterare och en assistenttjänst var delvis vakanta under året. Gatuchefen sa upp sin anställning i slutet av året.

Gator/vägar, park, teknik & trafik

Gatuenheten fick under hösten ett extra anslag på 5,0 Mkr för utökat underhåll under 2013. Av det befintliga gatunätet har 90 000 kvm underhållsbelagts. Gångbanepplattor har lagts om på Hamngatan och Sundsgatan. Fogning har gjorts av stensättning för att minska ogräset bl a på Östra vägen och Öxneredsvägen.

El och vatten har dragits fram till befintliga båtbyggor på Sanden. Anläggande av ny båtbygga norr om residensbron har på börjats. Vägen till sjösättningsrampen och mastkranen vid länsan har asfalterats. Lekplatsen vid Skräcklan har rustats upp. Två lekplatser har totalrenoverats en i Brålanda och en i Vargön.

Teknik- och Trafikheten har under året planerat och projekterat Södregatan/Regementsgatan inför exploateringen av kv. Astern. (Teliområdet). Vidare har man arbetat med gång och cykelväg inklusive vatten och avlopp längs Nordkroksvägen, gång och cykelväg mellan Öxnered och Överby, uppustning av plantaget och gågatan. Arbetet med utbyggnad av vatten och avlopp längs vänerkusten har fortsatt.

Fastighetsenheten

Väne Ryrs skola har byggts om för dagens krav på bra skolmiljö.

Brandstationerna i Vänersborg och Vargön har verksamhetsanpassats.

Lokalerna för fordonstekniska programmet på Birger Sjöbergsgymnasiet har byggts om.

Skräcklestugan har renoverats och byggts till samt anpassats till dagens krav på tillgänglighet.

Nytt dataserverrum har byggts i kommunhuset.

Det 50 år gamla Idrottshuset har börjat renoverats.

F.d. Huvudnässkolans B-hus har rivits.

Ny energiplan har antagits av kommunfullmäktige.

Gymnasieskolan på Idrottsgatan 7 och i Folkets hus har ventilationanläggningarna byggts om till mer energibesparande system.

Vänersborgs museum har fått tilläggsisolering samt energieffektiv styrning av ventilationen.

Oljepannan på Väne Ryr skola har ersatts med bergvärme-pump.

Två förskolekök har byggts om och försetts med ny energieffektiv teknik. En förskola har anpassats efter Arbetsmiljöverkets krav.

Kommunens skogsinnehav har vårdats enligt gällande skogsbruksplan.

Förvaltningen av idrotts/fritidsanläggningar samt Arena Vänersborg har flyttats till fastighetsenheten från barn- och ungdomsförvaltningen.

Serviceenheten

Då serviceenhetens verksamhet är intäktsfinansierad innebär det att verksamheten kontinuerligt måste anpassa och effektivisera arbetsätten samtidigt som både kvalitet och service måste upprätthållas.

En organisationsförändring som trädde i kraft i januari har gett effekt genom att personalen arbetar mer flexibelt och kan täcka upp för varandra.

Inom vaktmästeriet, har en grupp aktivt arbetat med att komma i gång med arbetslag, för att på så sätt kunna vara mer flexibla och effektiva, för att kunna möta kundens behov. Vaktmästarna har under året utbildats inom några specialområden för att kunna utföra de önskemål som fastighetsenheten efterfrågar.

Samarbetet med Uddevalla kommuns telefonväxel har utvecklats under året. Arbetet med att starta upp en gemensam upplysningscentral fortgår.

Kostenheten

Både antalet portioner och leveransmottagare ökade för Lindgårdens kök. Ökningen krävde viss anpassning av köket som genomfördes under året.

Lindgården har också levererat kylda måltider till Lidköpings kommun fram t.o.m. maj.

Dalboskolans kök och Restaurang 7:an har under året försett förskolorna på Muraregatan, Brålanda förskola och Granås förskola med måltider under tiden dessa kök renoverats.

Kostenheten fick ett nytt kök att driva då förskolan på Väne-Ryr startade i augusti.

Centralt på Kostenheten har fokus varit utredningen "Kommunens framtida kök".

Ett av kommunens mål är att öka andelen ekologiska livsmedel till att bli 25%. Andelen ekologiska livsmedel för 2013 beräknas bli 13,3% jämfört med 13,1% under 2012. Slutlig statistik är i skrivande stund inte helt klar varför siffran kan bli något högre. Kostenheten levererar livsmedel efter vad som beställs från övriga förvaltningar vilket gör att enheten själv inte äger frågan.

Kostenheten märker ett starkt ökat intresse för måltidsfrågor hos föräldrar och politiker.

Målavstämning

I den av kommunfullmäktige antagna visionen berörs samhällsbyggnadsnämndens verksamhetsområde främst av de strategiska utvecklingsområdena boende, näringsliv och turism samt lokala miljömål.

Villatomter finns tillgängliga i samtliga kommundelar. Senast exploaterade område för bostäder är Botered. I kvarteret Krögaren (vid Quality Hotel) pågår byggnation av ett större bostadshus i privat regi, ett hus är tidigare färdigställt. På Holmängen mellan Östra vägen och järnvägen har exploaterats ett område för handel/kontor/småindustri. Tomter för handel/kontor/industri finns även i andra kommundelar.

På motsatta sidan Östra vägen (mellan Östra vägen och Vätern) pågår ett planarbete för Holmängens bostadsområde.

Projektering av Holmenområdet i Vargön påbörjades under året.

Vad avser va längs Vänerkusten så har mellan Stigsberget och Dereviken byggs 22 km vatten- och avloppsledning. Ledningarna är i drift och 189 fastigheter kan anslutas till kommunalt va. Mellan Vänersborg och Dereviken har 10 km vattenledning samt 3 km spillvattenledning byggts samt två tryckstegringsstationer, anläggningen är driftsatt. Mellan Brålanda och Kärra påbörjades ett arbete med att bygga 4 km vattenledning samt 8 km tryckspiledning, arbetet fortsätter under 2014. Verksamhetsområdet Forsane har överklagats vilket gjort att ingen byggnation skett.

Lokala miljömål är ett av kommunens utvecklingsområden. Energiförbrukningen i kommunens lokaler blev 24 738 MWh det är 1 046 MWh lägre än föregående år. Under året har 107 nya rörelsevakter installerats som släcker ljuset i lokaler där ingen vistas. Totalt finns 693 "vakter" i kommunens lokaler.

Nyckeltal/jämförelsetal

DEBITERAD KVANTITET RENVATTEN OCH DEBITERAD KVANTITET SPILLVATTEN

Rubricerade poster har en direkt relation till intäkterna.

TOTAL MÄNGD RENAT SPILLVATTEN

Spillvattnet har ingen direkt relation till intäkten. Här ingår stora mängder regnvatten.

MÅLTIDER, STÄDSERVICE, TRYCKERISERVICE SAMT VERKSAMHETSSERVICE

Rubricerade poster är verksamheter inom kost- och serviceenheterna och har en direkt relation till det ekonomiska utfallet.

HUSHÅLLSAVFALL

Mängden hushållsavfall har ingen direkt relation till intäkterna. På kort sikt finns en relation till kostnaderna, då avgifterna vid Häljestorp tas ut per ton.

JÄMFÖRELSETAL

	Bokslut 2012	Utfall 2013
Debiterad kvantitet renvatten, 1000-tal m3	2 172	2 154
Debiterad kvantitet spillvatten, 1000-tal m3	1 966	2 013
Total mängd renat spillvatten, 1000-tal m3	6 759	5 312
Måltider, antal 1000-tal portioner	1 039	1 060
Städyta m2/dag	103 000	75 000
Tryckservice antal kopior, 1000-tal	2 131	1 779
Vaktmästerservice, antal timmar	36 450	29 250
Hushållsavfall, antal ton	6 958	6 983

Va-verket Skräcklan.

Foto: Gun-Britt Karlsson

Dennis Dahlström vattnar blommor vid hamnkanalen. Foto: Gun-Britt Karlsson

Gatukontoret gräver på Gyllenheimsgatan. Foto: Gun-Britt Karlsson

Ekonomisk analys

RESULTATRÄKNING			
Mkr	Utfall 2011	Utfall 2012	Utfall 2013
Intäkter	252,6	258,0	282,2
Personal	93,6	91,9	92,8
Omkostnader	153,9	156,9	166,9
Avskrivningar	43,4	43,8	57,8
Kostnader	290,9	292,6	317,5
Ränta	29,0	29,9	31,4
Nettokostnader	67,3	64,5	66,7
Nettobudget	67,9	68,4	66,1
Årets resultat	0,6	3,9	-0,6

ANSLAGSBINDNING				
Mkr	Intäkt	Kostnad	Netto	Budget- diff.
Nämnd/administration	0,6	5,1	4,5	1,0
Gator/vägar/park/TT	24,3	74,9	50,6	0,5
Fastighetsenheten	164,6	176,1	11,5	-3,4
Städ/kost/serviceenheten	92,7	92,8	0,1	1,3
Summa	282,2	348,9	66,7	-0,6

Nämnd och administration

Vakanata tjänster samt låga övergripande kostnader för utrednings och konsultuppdrag gav ett överskott om 1,0 Mkr.

Gator/vägar, park, teknik & trafik

Gatuenheten har ett utfall som i princip är i paritet med budget. Enheten fick under hösten ett extra anslag på 5,0 Mkr för utökad underhåll under året. Medlen har utnyttjats väl, bl a har 90 000 kvm asfalt lagd på befintligt vägnät vilket varit mycket välgörande och välbehövligt.

Teknik- och Trafikenheten redovisade ett överskott i storleksordningen 0,5 Mkr, beror på projekteringsintäkter utöver budget.

Fastighetsenheten

Enheten hade under året en omslutning på ca 176 Mkr efter det att arena och fritid tillförts verksamheten. Ungefär hälften av överskridandet på 3,4 Mkr utgörs av kostnader utöver budget för bostadsanpassningsbidragen som i princip är opåverkbara. Resterande del av underskottet är hänförligt till lokaler där kommunal verksamhet bedrivs såsom skolor, förskolor, fritids och numera idrottsanläggningar.

Serviceenheten

Överskottet på 1,3 Mkr är tämligen jämnt fördelat mellan de båda enheterna. Ett ringa överskott i förhållande till omslutningen på närmare 93 Mkr.

Personal

PERSONAL			
	2011	2012	2013
Antal anställda	291	275	266

Personalstyrkan har sedan 2012 minskat med nio personer. Detta kan förklaras med att ca 15 anställda inom kost- och serviceenheten anställdes av Kunskapsförbundet Väst. Genom en verksamhetsövergång från AB Vänersborgsbostäder tillfördes förvaltningen fem personer som anställdes på fastighetsenheten.

Investeringar

INVESTERINGAR			
Mkr	Investerings- plan 2013	Årets utfall	Diff.
Nämnd och administration	0,1	0,1	0,0
Gator/vägar/park	64,7	20,7	44,0
Fastighetsenhet	116,8	34,7	82,1
Städ/kost/serviceenhet	2,2	0,5	1,7
Renhållningsverk	19,8	5,9	13,9
VA-verk	79,9	63,7	16,2
Exploatering	41,6	0,4	41,2
Summa	325,1	126,0	199,1

Årets utfall 2013, större projekt

GATOR/VÄGAR SAMT PARK

- Gång- och cykelväg längs Nordkroksvägen, 3,5 Mkr.
Här finns även kostnader för att ”räta ut” körbanan samt att en fastighet behövdes inköpas för att möjliggöra projektet.
- Centrum, gågatan 1,7 Mkr.
- Fordon och maskiner, gatuenheten, 2,4 Mkr.
- Kv Astern (Teliområdet) 2,2 Mkr. Ägaren till området kommer att bidra med 1,6 Mkr för gatuombyggnad.
- Gång- och cykelväg Vänersborg-Trollhättan, 3,1 Mkr. Statsbidrag utgick med 1,2 Mkr.
- Brygga Sanden, 0,8 Mkr.
- Övriga bryggor, småbåtshamnar, 0,4 Mkr.
- Tillgänglighetsanpassade lekplatser, 0,4 Mkr

FASTIGHETSENHETEN

- Fordonstekniska programmet, gymnasiet 8,2 Mkr.
- Skolan i Väne-Ryr, 6,4 Mkr.
- Ankargatan 2, gruppboend, 1,9 Mkr.
- Brandstationen i Vänersborg, 1,9 Mkr.
- Idrottsanläggningar, 1,0 Mkr.
- Ursand, 1,1 Mkr.
- Serverrum samt ”kyla och ventilation” i kommunhuset, 4,2 Mkr. Statsbidrag utgick med 1,7 Mkr.
- Skräcklestugan slutfördes, 3,0 Mkr.

RENHÅLLNINGSVERKET

- Fordon och maskiner, 2,6 Mkr.
- Sopkärl (bruna) 2,8 Mkr.
- Kontantlöshantering återvinningscentralen, 0,5 Mkr.

VA-VERKET

- VA längs Vänerkusten, 43,6 Mkr.
- Holmängens avloppsreningsverk, 9,5 Mkr.
- Resterande investeringar är i stort sett saneringsarbeten varav Stålbrovägen och Bangatan svarar för 6,7 Mkr.

Kommentar till differens mellan investeringsplan och årets utfall

Inom gatuenheten finns 24,1 Mkr i utnyttjat anslag för resecentrum, investeringen måste utföras i samarbete med Trafikverket. I övrigt finns utnyttjade anslag för: Dalbobron 5,2 Mkr, Kulturaxeln 3,7 Mkr, Hamngatan, delen Strand hotell mot rondellen, 3,9 Mkr, gågatan 2,1 Mkr, Stadsförnyelse ”smärre åtgärder” 2,1 Mkr,

Inom fastighetsenheten finns följande utnyttjade investeringsanslag: Skolor och förskolor främst tekniska system 6,8 Mkr, gruppboenden 15,1 Mkr, fordonstekniska programmet 5,6 Mkr, strukturell översyn skolor, 14,7 Mkr, huvudkontor Holmen, Vargön, 10,0 Mkr, idrottsanläggningar, 4,6 Mkr, Ursand 3,9 Mkr, kommunhus ventilation och kyla 6,8 Mkr. Inom fastighetsenheten behövs oftast ett klartecken från en hyresgäst för att projektet skall komma till stånd. Det förekommer också att det kan bli i mindre omfattning än vad som var tänkt från början.

Inom renhållningsverket beror överskottet på att ny återvinningscentral inte är anlagd, placeringen är ännu inte helt fastställd.

De anslag som inte utnyttjats inom va-verket härrör från VA längs vänerkusten. Ett överklagande gjorde att utfallet blev ca 9-10 Mkr lägre än vad det annars skulle ha blivit.

Inom exploateringsverksamheten finns budgeterade medel motsvarande 21,9 Mkr för Holmen i Vargön som ej utnyttjats. Bostadsområden som inte påbörjats kan nämnas Holmängen bostäder, Katrinedal norra samt Öxnered norra. För Sanden finns 2,5 Mkr avsatt som inte utnyttjats.

Balansräkningsenhet Renhållningsverket

Taxebaserad verksamhet

Analys och målavstämning

Renhållningsverket ansvarar för insamling av hushållsavfall och slamsugning av avloppsbrunnar samt fungerar som entreprenör vad avser insamling av återvinningsbart material. Det finns 26 återvinningsstationer utplacerade inom kommunen. Miljöstationer finns i Brålanda, Vänersborg (2 st) samt Vargön.

Återvinningscentralen är placerad på Holmängen i Vänersborg.

Renhållningsverket ska följa de nationella mål som beslutats av riksdagen samt de regionala och lokala mål som finns upptagna i kommunens avfallsplan. I avfallsplanen står bl.a. att avfallsmängden ska minska samt hur ett slutligt omhändertagande ska ske. Det kan konstateras att det miljöfarliga avfallet nästan är obefintligt i hushållsavfallet, men arbetet fortskrider för att det ska försvinna helt.

Fr.o.m. första juni har sophämtningen förändrats, samtliga kunder som lämnar matavfall har fått ett ytterligare kärl, Vänersborg har nu gått över till ett s k tvåkärlssystem, man lägger rötbart avfall (matavfall) i ett brunt kärl och övrigt avfall (restavfall) i ett grönt kärl. Tömningsintervallen är som tidigare minst en gång var fjortonde dag, tätare tömning går alltså att få, två nya fordon köptes under året.

I övrigt kan konstateras att insamlat avfall är ungefär på samma nivå som föregående år.

Ekonomisk analys

RESULTATRÄKNING

Mkr	Utfall 2011	Utfall 2012	Utfall 2013
Intäkter	27,3	27,2	26,6
Verksamhetens kostnader	26,2	26,2	25,3
Avskrivningar	1,1	0,9	0,8
Kostnader	27,3	27,1	26,1
Räntenetto	0,1	0,2	0,2
Årets resultat	-0,1	-0,1	0,3
Nettobudget	0,0	0,0	0,0
Budgetavikelse	-0,1	-0,1	0,3

BALANSRÄKNING

Mkr	Utfall 2011	Utfall 2012	Utfall 2013
Anläggningstillgångar	4,1	3,0	8,7
Omsättningstillgångar	4,8	3,9	1,2
Summa tillgångar	8,9	6,9	9,9
Eget kapital	2,3	2,3	2,6
Långfristiga skulder	0,0	0,0	0,0
Kortfristiga skulder	6,6	4,5	7,3
Summa skulder och Eget kapital	8,9	6,9	9,9

Jämförelsetal – Renhållningsverket

JÄMFÖRELSETAL		
Ton	Bokslut 2012	Bokslut 2013
Glas	557	550
Papper	1 519	1 389
Kartong och wellpapp	787	784
Plastförpackningar	243	275
Hushållsavfall	6 958	6 983
Totalt antal ton	10 064	9 981

Balansräkningsenhet Va-verksamhet

Taxebaserad verksamhet

Analys och målavstämning

Anläggningstillgångarna skrivs av med linjär nominell metod, 20-50 år. Anslutningsavgifterna periodiseras över anläggningstillgångens nyttjandetid. Räntan för 2013 är kommunens genomsnittliga låneränta, 3,0%.

Målet är att tillhandahålla vatten med jämn och hög kvalitet enligt Livsmedelsverkets normer samt att uppfylla krav från miljövårdande myndigheter. Målen uppnås vid ordinarie drift förutom biokemisk syreförebrukning, BOD7, på Holmängens avloppsreningsverk.

VA-verkets laboratorium har fått fortsatt ackreditering som kontrollorgan.

Intäkterna från vatten och avloppsförsäljning har under året ökat. Antalet nyanslutningar till det kommunala VA-nätet har ökat på grund av Vänerkustprojektet. Elavgifterna har varit höga både för avloppsverket och för vattenverket och har medfört ökade kostnader. För att klara kvävekraven från länsstyrelsen har kostnaden för metanol ökat.

VA längs Vänerkusten etapp 2A och etapp 2B driftsattes i december. Förstärkning av biosteget har genomförts under året och driftsattes i slutet av juni. I slutet av året påbörjades etapp 4 av VA längs Vänerkusten.

Årets resultat visade ett underskott på 2 400 Tkr. Underskottet beror på ökade kostnader som nämnts ovan samt

ökade kapitalkostnad för avloppsreningsverket och ledningsnätet.

VA-taxan har varit oförändrad under året.

Ekonomisk analys

RESULTATRÄKNING			
Mkr	Utfall 2011	Utfall 2012	Utfall 2013
Intäkter	41,7	43,8	44,5
Verksamhetens kostnader	30,7	31,6	33,3
Avskrivningar	7,3	8,0	8,4
Kostnader	38,0	39,6	41,7
Räntenetto	3,0	3,7	5,2
Årets resultat	0,7	0,5	-2,4
Nettobudget	0,0	0,5	0,0
Budgetavvikelse	0,7	1,0	-2,4

BALANSRÄKNING			
Mkr	Utfall 2011	Utfall 2012	Utfall 2013
Anläggningstillgångar	154,0	201,7	256,2
Omsättningstillgångar	9,3	8,0	22,8
Summa tillgångar	163,3	209,7	279,0
Eget kapital	14,5	15,0	12,7
Långfristiga skulder	102,1	97,4	202,5
Kortfristiga skulder	46,7	97,3	63,8
Summa skulder och Eget kapital	163,3	209,7	279,0

Jämförelsetal – VA-verket

JÄMFÖRELSETAL		
1000-tal m ³	Bokslut 2012	Bokslut 2013
Debiterad kvantitet renvatten	2 172	2 154
Odebiterat vatten % (prel)	28	29
Debiterad kvantitet spillvatten	1 966	2 013
Verklig renad spillvattenmängd	6 759	5 312

Skräcklestugan har renoverats och byggts till under året. Vänersborgs gymnastikförening driver verksamheten som öppnades på Valborgsmässoafton. Foto: Gun-Britt Karlsson

Ett nytt sophämtningssystem har införts under året.

Foto: Gun-Britt Karlsson

Socialnämnden

NÄMNDS- OCH FÖRVALTNINGSLEDNING 2013

ORDFÖRANDE: Tove af Geijerstam (FP)

1: E VICE ORDFÖRANDE: Lennart Niklasson (S)

2: E VICE ORDFÖRANDE: Marie-Louise Bäckman (KD)

FÖRVALTNINGSCHEF: Sture Johansson

Årets verksamhet

Socialförvaltningen är indelad i fyra driftsavdelningar och leds av en förvaltningschef samt fyra avdelningschefer. Till stöd finns en administrativ avdelning samt medicinskt ansvarig sjuksköterska. Nämnden har utöver traditionell socialtjänst även uppgifter inom kommunens invandrar-, integrations- och arbetsmarknadsfrågor.

Vård och omsorg (VoO) ansvarar för att ge äldre och andra i behov av stöd, en god omvårdnad och hälso- och sjukvård enligt Socialtjänstlagen (SoL) respektive Hälso- och sjukvårdslagen (HSL). I ansvaret ingår också förebyggande verksamhet och stöd till anhöriga. Insatserna är individuellt utformade och ges i den enskildes hem, i dagverksamhet samt i särskilt boende.

Individ- och familjeomsorgen (IFO) ansvarar för förebyggande verksamhet och individuellt inriktat utrednings- och behandlingsarbete. Till verksamheten hör även vissa familjerättsliga uppgifter, samordningsansvar för det drogforebyggande arbetet och utskänkningstillstånd.

Omsorg om funktionshindrade (OoF) ansvarar för insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Insatser ges utifrån individuella behov och där brukaren har ett stort inflytande över insatsens utformning. Även ansvar för SoL till psykiskt funktionshindrade samt färdtjänst och riksfärdtjänst ingår i avdelningens uppdrag.

Arbetsmarknadsavdelningens (AMA) insatser syftar till att ge personer som inte kommit in på eller som förlorat kontakten med arbetsmarknaden meningsfullt arbete, praktik eller utbildning samt erbjuda stöd som ger möjlighet till inträde på arbetsmarknaden. Även personer med en svag ställning på arbetsmarknaden, funktions- eller arbetshinder eller med behov av skyddade anställningar utgör målgrupp.

Målavstämning

Kommungemensamma utvecklingsområden boende, ekonomi, service/samverkan/effektivitet, miljö, personal samt åtgärder för att minska arbetslöshet har brutits ned i nämndens resultat- och aktivitetsplan för 2013.

Målen gäller samtliga verksamheter. Ambitionen är att socialnämnden bidrar till förverkligandet av kommunens vision och målsättningar. Resultatet av de i målen angivna insatserna redovisas och följs upp i följande avsnitt.

Effekterna ska, förutom nyckeltal som speglar ekonomi och volym, även fokusera på brukarens upplevda förändring.

Inriktningsmål och måluppfyllelse

KVALITET/SERVICE/TILLGÄNGLIGHET/TRYGGHET

Inriktningsmål:

Socialtjänstens insatser är väl kända och tillgängliga för alla.

All kontakt med socialtjänsten inger förtroende och skapar trygghet.

Insatserna präglas av god kvalitet.

Måluppfyllelse

VoO har relativt goda resultat i nationella undersökningar och följer plan för förbättringar avseende nationella jämförelser. Nationell värdegrundsbildning har genomförts för chefer och medarbetare. 180 undersköterskor har vidareutbildats i lindrande vård, demens och psykiatri genom omvårdnadslyftet.

Under 2013 har en revidering gjorts av Psykiatriplanen i samarbete med regionens företrädare. En välbesökt omsorgsmässa genomfördes i november där brukare och personal från OoF stod för arrangemanget.

Genom anslutning till gemensam socialjour i Fyrbodalen ökade servicen för myndigheter och kommuninvånare under icke kontorstid. Utbildning kring Service och bemötande har skett inom IFO under året där vikten av god tillgänglighet för kommuninvånarna har varit i fokus.

Förvaltningens hemsidor för respektive avdelning uppdateras kontinuerligt.

INTEGRATION

Inriktningsmål:

Verksamheten ska präglas av mångfald.

Skapa förutsättningar för en samhällsgemenskap som kännetecknas av ömsesidig respekt och tolerans och som alla, oavsett bakgrund, kan vara delaktiga i/medansvariga för.

Måluppfyllelse

Vid rekrytering beaktas vikten av integration. VoO har tagit fram "en språkbank" (lista) över vilka språk medarbetare inom avdelningen behärskar.

Alla klienter som är i behov av tolk ges möjlighet till detta.

DELAKTIGHET

Inriktningsmål:

**Utvecklad information och dialog med medborgarna
Insatser leder till ökad självständighet.**

Måluppfyllelse

Under utredning och vid upprättande av genomförandeplan är den enskilde delaktig så långt det är möjligt. Arbete pågår med att tydliggöra individuella mål i genomförandeplan.

Planen ska utgå från individens förutsättningar att kommunicera och förstå. Målet är att planen ska undertecknas av den enskilde och att det ska framgå att denna varit delaktig.

Björken Äldreboende är färdigbyggt och invigdes 31 maj 2013. Resultatet har kanske blivit Sveriges modernaste äldreboende, vilket innebär de bästa förutsättningar för både boende och personal.
Foto: Curt-Göran Crantz

FÖREBYGGANDE OCH STÖD

Inriktningsmål:

- Tidiga och förebyggande insatser prioriteras och utvecklas i syfte att förbättra/vidmakthålla egna förmågor och förhindra/senarelägga mer omfattande insatser.**
- Den enskildes möjligheter och förutsättningar att bo kvar i hemmet ska stärkas.**
- Utökad stöd till frivilligorganisationer som komplement**
- Medverka till att skapa förutsättningar för ungas och vuxnas egen försörjning.**

Måluppfyllelse

VoO arbetar aktivt med förebyggande och uppsökande verksamhet i samarbete med andra vårdgivare, frivilligorganisationer och internt. Inom VoO pågår arbete med att ytterligare stärka den enskildes trygghet att efter sjukhusvistelse vidmakthålla och stärka känslan av de egna förmågorna. Målet 70 % utförd tid hos brukaren uppnåddes ej till fullo (67,8 %). Dock har alla brukare fått sina beviljade insatser utförda.

Inom OoF pågår arbete med att i genomförandeplanerna konkret beskriva personers mål för kost, motion och aktiviteter samt vilka sociala kontakter som man vill utveckla. OoF har under 2013 aktivt medverkat i arbetsmarknadsprojekt riktade till målgruppen unga vuxna med funktionsnedsättning. Resultatet är att en handfull personer gått från gymnasieskolan eller daglig verksamhet till reguljär anställning.

IFO arbetar aktivt med ett förebyggande och uppsökande arbete för att på detta sätta uppmärksamma problem tidigt. Arbete inriktas mot heltäckande öppenvård på hemmaplan som matchar barn/ungas samt föräldrars olika behov. Dessa insatser erbjuds och prövas i de flesta ärenden innan placering utanför hemmet blir aktuellt.

Insatser för personer med missbruksproblematik har utvecklats för att kunna erbjuda behandlingsinsatser på hemmaplan.

Arbete med frivilligorganisationer pågår och idag är Brottsofferjouren en del i arbetet som påbörjats i Områdesutveckling Torpa.

IFO arbetar för en utökad samverkan med bl.a. AMA, Arbetsförmedlingen (AF), Försäkringskassan (FK) och Primärvården som ett led i att möjliggöra för personer att bli självförsörjande.

SAMVERKAN VÄNERSBORG

Inriktningsmål:

- Verksamheterna ska i samverkan, utifrån sina specifika uppdrag, aktivt samordna stöd och stimulans till varje individ. Barnperspektivet och barns rätt enligt FN:s konvention om barns rättigheter ska ha en särskild tyngd. Syftet är att stärka den enskildes förmåga att forma sitt liv i samverkan med andra för att nå en god livskvalitet.**

Måluppfyllelse

Samverkan Vänersborg utvecklas inom ramen för SKL's psyknprojekt med huvudinriktning på ledning och styrning, skolnärvaro samt utveckling av hemsida. I detta arbete ingår också hur former och samverkansstrukturer för myndighetsöverskridande samarbete ska utvecklas. På det mera "jordnära planet" tas det fram en rutin för att barnperspektivet tydligt ska belysas vid utredning/beslut/uppföljning om insats samt i verkställighet. Barn och ungas åsikter ska framgå för att kunna göra bedömning om rätt insats.

En fördjupad samverkan har påbörjats mellan socialtjänstens avdelningar och AF för att alla under 25 år ska erbjudas kompetenshöjande insatser.

Hemsidan ger råd och stöd till föräldrar som känner oro kring sitt barn med hänvisning till verksamheter både inom kommun och region. Sedan tidigare finns hemsida som riktar sig till ungdomar. I samverkan med elevhälsan finns en samverkande socialsekreterare anställd vars uppdrag är att få till samverkan mellan skolan och IFO och tidigt upptäcka bland annat skolfrånvaro.

BOENDE

*Inriktningsmål:***Alla har ett boende****Boendet utformas utifrån olika individers behov.***Måluppfyllelse*

Enligt nationell jämförelse tillgodoser VoO behov av särskilda äldreboenden snabbast i Sverige. Björken har byggts om och inflyttning skedde under första tertialen. Trygghetsboende öppnade under hösten i Frändefors genom ABVB:s försorg efter förändringar i servicehus inom avdelningen. 94 % av de boenden som VoO har att erbjuda är nu fullvärdiga. I boendepå plan finns målsättningen 100 % fullvärdiga boenden. Revidering av denna plan påbörjades under året. Avveckling av Gläntans boende påbörjades under hösten efter beslut av Kommunfullmäktige.

Alla personer som IFO möter har inte ett eget boende av olika orsaker och IFO kan idag inte erbjuda alla klienter rätt boende utifrån deras behov.

Arbete pågår för att få till ett nytt akutboende då det gamla är undermåligt. Projektering har påbörjats för att bygga om akutboendet under 2014.

Inom OoF togs en ny gruppboende med sex platser i drift vid årets början. Ombyggnation av Ankargatan 2 till fullvärdiga bostäder påbörjades under hösten. Antalet icke verkställda boendebeslut var vid årsskiftet 13 st varav 10 LSS och 3 SoL. Av dessa har åtta personer väntat över tre månader på en bostad.

EKONOMI

Inriktningsmål:

Socialnämndens verksamhet präglas av effektivt resursutnyttjande. Fullmäktiges beslut är överordnat och vid målkonflikt sätter ekonomiska ramar yttersta gränsen. Vid resursbrist prioriteras tvingande nivåer enligt lagstiftning och myndighetskrav.

Måluppfyllelse

Ny resursfördelningsmodell infördes inom OoF 2013. Timersättningen till privata utförare av personlig assistans LSS har sänkts.

Budgetbalans och effektivt resursutnyttjande gäller för samtliga verksamheter. En stor medvetenhet och ansvarstagande råder för att få en budget i balans. Under 2013 uppnåddes denna balans.

MILJÖ

Inriktningsmål:

Organisationen präglas av hög miljömedvetenhet.

Måluppfyllelse

Införande av nyckelfria lås inom alla hemvårdsområden är genomförd under 2013, vilket troligtvis kommer att generera färre körda mil.

Varje enhet har ett miljömål avseende energibesparande åtgärder.

PERSONAL

Inriktningsmål:

Kommungemensamma mål gäller: arbetsmiljö, jämställdhet, mångfald, kompetensutveckling.

Måluppfyllelse

Generellt goda resultat för socialförvaltningen i personalenkät 2012. Kompetensutvecklings-/utbildningsplan finns för samtliga avdelningar. Uppföljning sker kontinuerligt.

Statsbidrag nyttjas inom alla avdelningar, ofta inom ramen för Fyrbodalsprojekt, för kompetensutveckling.

MEDVERKAN I ARBETSMARKNADSPOLITISKA ÅTGÄRDER OCH ANSVAR FÖR ARBETSLÖSA UNGDOMAR

Inriktningsmål:

Fler ungdomar och invandrare ska ha arbete eller sysselsättning.

Måluppfyllelse

Enligt arbetsförmedlingens statistik har ungdomsarbetslösheten gått ner från 28,0 % av arbetskraften december 2012 till 26,8 % i december 2013.

AMA har tillförts 2 Mkr för att genomföra jobbförmedling insatser för ungdomar och 1,0 Mkr för ungdomsanställningar inom kommunen, vilket medverkat till ökad sysselsättning för ungdomar.

Arbetsmarknadsavdelningen medverkade i projekt Ungdomstorg med syfte att förbereda ungdomar inför arbetsmarknaden. Av deltagande ungdomar har 67% fått arbete eller annan sysselsättning. Praktikplatser för unga erbjuds inom kommunens alla verksamheter samt hos externa företag.

Samverkan mellan AMA, IFO, OoF och AF pågår och utvecklas för att kunna erbjuda arbete /sysselsättning.

Ekonomisk analys

RESULTATRÄKNING			
Mkr	Utfall 2011	Utfall 2012	Utfall 2013
Intäkter	152,0	160,7	190,3
Personal	546,0	565,9	625,5
Omkostnader	300,3	318,5	319,0
Avskrivningar	3,9	4,2	4,4
Kostnader	850,2	888,6	948,9
Ränta	0,9	0,9	0,6
Nettokostnader	699,1	728,8	759,2
Nettobudget	693,1	723,7	763,3
Resultat	-6,0	-5,1	4,1

Årets resultat visade överskott med 4,1 Mkr.

I de procentuella förändringarna har hänsyn tagits till att AMA fr.o.m. 2013 organiseras under socialförvaltningen.

Personalkostnaderna ökade med 4,0 %. Ökningen motsvarade kostnaden för löneökning samt viss volymökning. Omkostnaderna minskade med 2,0 %, detta beror till största del på sänkt internränta vilket lett till lägre hyreskostnader. Intäkterna var oförändrade. Nettokostnadsökningen var 2,6 %.

Nyckeltal/jämförelsetal

JÄMFÖRELSETAL			
	Bokslut 2012	Bokslut 2013	Förändr. 12/13%
Kommunövergrip. nyckeltal			
Ej verkställda beslut boende (inom 3 mån) SoL	0	3	0%
Ej verkställda beslut boende (inom 3 mån) LSS	8	10	25%
Vård och omsorg			
Antal nyttjade boendep.	495	509	3%
Möjliga tim hemvård	219 529	236 110	8%
Medicinskt färdigbehandlade			
Antal patienter	1 404	1 382	-2%
Antal vård dagar med betalningsansvar	287	406	41%
Omsorg om funktionshindrade			
Personlig ass FK	61	56	-8%
Boendebeslut enligt LSS	134	142	6%
Boendebeslut enligt SoL	23	25	9%
Boendestödsbeslut enl SoL	86	86	0%
Dagl verks beslut enligt LSS	134	125	-7%
Hem för vård och boende			
Antal vård dagare eller boende			
barn 0-21 år	3 095	1 895	-39%
Antal vård dagar vuxna	2 705	1 943	-28%
Försörjningsstöd			
Antal bidragshushåll	855	837	-2%
Flyktingverksamhet			
Antal mottagna flyktingar	105	121	15%
Arbetsmarknadsavdelningen			
Antal anvisade personer	922	988	7%

ANSLAGSBINDNING				
Mkr	Intäkt	Kostnad	Netto	Budget-diff.
Nämnd/administration	3,0	21,9	-18,9	1,1
Vård och omsorg	72,8	487,3	-414,5	-0,4
Omsorg om funktionshindrade	65,2	267,3	-202,1	-4,0
Individ- och familjeomsorg	17,0	130,1	-113,1	6,8
Arbetsmarknadsavd	32,3	42,9	-10,6	0,6
Summa	190,3	949,5	-759,2	4,1

Nämnd/administration

Verksamheten redovisade överskott med 1,1 Mkr. Överskottet genererades av återhållsamhet samt delvis vakanta tjänster.

Vård och omsorg

Verksamheterna totalt redovisade ett underskott på 0,4 Mkr. Semesterlöneskulden ökade med 0,4 Mkr. Gemensam verksamhet gav ett överskott på 1,8 Mkr. Orsaker till överskottet är diverse statsbidrag som bokförts på denna verksamhet, vakant chefstjänst samt reavinst på försäld lägenhet.

Särskilt boende redovisade ett underskott på 0,4 Mkr. Underskottet härrör från ökad vårdtyngd framförallt på servicehus och allvårdsboende, samt högre kostnad för kost. Flertalet enheter följer sin budget.

Stöd i eget boende redovisade ett underskott på 1,8 Mkr. Underskottet härrörde huvudsakligen från hemsjukvården avseende delegerad tid från sjuksköterska till undersköterska.

Utskrivningsklara redovisade ett underskott på 0,7 Mkr. Underskottet förklaras av fördröjningar som uppstod då in-tagningsstopp rådde på Nyhaga p.g.a. maginfluensa samt uppstart av ett nytt boende. Entreprenaden redovisade ett överskott på 0,6 Mkr.

Omsorg om funktionshindrade

Verksamheten redovisade underskott med 4,0 Mkr. Detta förklaras dels av underskott inom färdtjänst 1,8 Mkr dels att köpta platser inom LSS och SoL visade underskott med 4,8 Mkr.

Personlig assistans enligt socialförsäkringsbalken (SFB) visade underskott med 0,9 Mkr och personlig assistans LSS visade underskott med 1,3 Mkr. Sänkningen av ersättningen till privata utförare inom personlig assistans LSS minskade kostnaderna med 0,4 Mkr jämfört med 2012.

Daglig verksamhet LSS redovisade underskott med 0,7 Mkr dels beroende på resor till och från daglig verksamhet men även vissa tillkommande lokalkostnader under året. Socialpsykiatri redovisade överskott med 0,7 Mkr främst beroende på lägre kostnader inom boendestöd och dagverksamhet.

Flera verksamheter redovisade budgetbalans eller överskott såsom fritids- och korttidsverksamhet, boende inom LSS samt gemensam verksamhet.

Individ- och familjeomsorg

Verksamheten redovisade ett överskott på 6,8 Mkr.

Barn och familjestöd redovisade överskott på 1,6 Mkr vilket främst beror på mindre antal placeringar och vård dygn på HVB jämfört med 2012. Antalet dygn minskade med 1 134.

Glädje och gemenskap i musiken på serviceboende.

Foto: Olle Gustafsson

Vuxenstöd redovisade ett underskott på 0,8 Mkr, vilket främst beror på kostnader för HVB och familjehem. Antalet dygn på HVB minskade jämfört med 2012 med 762. Ekonomiskt bistånd redovisar ett överskott med 5,6 Mkr. Budgetramen för 2013 utökades med 17,0 Mkr. Såväl antal hushåll (-18) som totalt utbetalt försörjningsstöd (-1,5 Mkr) minskade jämfört med 2012 års siffror.

Vänersborgs kommun har avtal med migrationsverket att ta emot 50 flyktingar per år. Antalet mottagna flyktingar under 2013 var 121. Alla flyktingar kommer inte genom migrationsverket utan väljer att flytta hit från andra kommuner under tiden som de ingår i etableringsinsatsen. För dem som flyttar från en annan kommun följer deras ersättning med till den nya kommunen.

Arbetsmarknadsavdelningen

Arbetsmarknadsavdelningen redovisar ett överskott på 0,6 Mkr. Överskottet har uppstått p.g.a. minskad semesterlöneskuld, 0,3 Mkr, samt genom intäkter inom uppdraget samhällsorientering för nyanlända, 0,5 Mkr. Intäkterna har uppstått genom försäljning av platser till andra kommuner under november och december. Uppdrag från Arbetsförmedlingen har inkommit i något lägre omfattning än budgeterat, -0,2 Mkr.

Personal

PERSONAL			
	2011	2012	2013
Antal anställda	1 412	1 413	1 475

Antalet anställda var 1 475 personer (visstids- och tillsvidareanställda 1/11). Av dessa var 1 297 kvinnor och 178 män (147 män 2012). Ökningen av antalet anställda under 2013 beror till största del (46 personer) på att AMA sedan 1 januari

2013 är organiserade under socialförvaltningen. Under 2013 (januari-november) var sjukfrånvaron 7,1 %, vilket var högre än för motsvarande period 2012, då den var 6,5 %.

Under år 2013 hade 82,7 % av de tillsvidareanställda kvinnorna heltidstjänster, vilket var en ökning med 0,7 procentenheter jämfört med 2012. Motsvarande andel heltidstjänster för män var 84,1 %, vilket är en minskning med 3,9 procentenheter jämfört med 2012.

Investeringar

INVESTERINGAR			
Mkr	Investeringsplan 2013	Årets utfall	Diff.
Nämnd- och adm	1,0	0,0	1,0
Vård- och omsorg	6,3	4,3	2,0
Omsorg om funktionshindrade	1,0	0,1	0,9
Individ- och familjeomsorg	0,2	0,3	-0,1
Arbetsmarknadsavdelningen	0,0	0,0	0,0
Summa	8,5	4,7	3,8

Årets investeringar inom vård och omsorg avsåg utrustning till det nyöppnade Björkens äldreboende samt arbetstekniska hjälpmedel.

Restad Gärd, asylboende.

Bolagen inom koncernen

AB Vänersborgs bostäder

LEDNING OCH ÄGARANDEL

ORDFÖRANDE: Anders Forsström (M)

VICE ORDFÖRANDE: Sigyn Lindbom (S)

VD: Gunnar Johansson

KOMMUNENS ANDEL: 100 %

RESULTATRÄKNING

Mkr	2012	2013
Intäkter	228,8	230,6
Kostnader	-182,6	-171,9
varav avskrivningar	-25,9	-12,1
Rörelseresultat	46,2	58,7
Finansnetto	-44,0	-53,5
Resultat efter finansnetto	2,2	5,2
Bokslutsdispositioner och skatt	0,8	-1,2
Årets resultat	3,0	4,0

BALANSRÄKNING

Mkr	2012	2013
Tillgångar	1 177,5	1 225,7
Skulder	1 050,2	1 094,4
Eget kapital	127,3	131,3
Skulder och eget kapital	1 177,5	1 225,7

AB Vänersborgs bostäder (ABVB) startade sin operativa verksamhet 1995, från att ha bedrivits i stiftelseform sedan 1947. Bolaget, helägt av Vänersborgs kommun, har till uppgift att främja kommunens försörjning med bostäder och kommersiella lokaler. Förutom att förvalta bostadsbeståndet har bolaget uppdraget att samordna förvaltningen av kommunägda verksamhets- och förvaltningsbyggnader. Fastighetsbeståndet består av nästan 3 040 lägenheter och ca 120 lokaler.

I bolagets vision är trivsel och trygghet viktiga ledord. Strävan är att ge större möjligheter för hyresgästerna att själva påverka och utforma sitt boende samtidigt som bolaget ska ha en god ekonomi.

Marknadsutvecklingen

År 2013 inleddes med ett lågt antal vakanser, 28 st. Under året har vakanserna ökat till i genomsnitt 39 st. I slutet av året har vi märkt en tydlig ökad efterfrågan, vilket har resulterat i sjunkande vakanser. Per den 15 december 2013 saknades intäkter på 37 lägenheter (26), endast tre av dessa lägenheter var direkt inflyttningsbara. 26 lägenheter var ställda i samband med renovering i kvarteret Vesslan och i övriga delar av beståndet. Under 2013 hade ABVB 564 avflyttningar, vilket genererade en omflyttning på 21,0 % (19,8). Sett totalt var de

främsta anledningarna till flytt ändrade familjeförhållanden, storleken på lägenheten eller att man fått arbete/studier på annan ort.

Årets verksamhet

Under året har bolaget genomfört etapp 3 av påbyggnads- och stambytesprojekt i kvarteret Vesslan, Roddaregatan 8. Tolv nya lägenheter har tillförts och arton lägenheter har stamrenoverats med nya kök och badrum. Samtliga nya lägenheter hyrdes snabbt ut och beslut togs under våren 2013 att gå vidare med de två sista etapperna, Roddaregatan 6 och 4.

Bolaget betalar sedan 2011 borgensavgift till kommunen för bolagets lån med kommunal borgen. Vänersborgs kommun har i december 2013 antagit nya ägardirektiv för bolaget vilket innebär att bolaget skall eftersträva en god soliditet och generera en marknadsmässig avkastning.

Bolaget har underhållit fastigheter för 45,8 Mkr (41,6 Mkr) under 2013. Några av åtgärderna har förutom i kvarteret Vesslan varit en omfattande relining av stammar i kvarteret Hägern där även badrummen har renoverats. Köksbyten har genomförts bl.a. i kvarteret Sedimentet i Vargön. Tvättutrustning har bytts ut i ett antal kvarter samt fönsterbyte i kvarteren Ripan och Sparven samt takbyte i kvarteret Linjalen.

Äldreboendet Björken på Niklasbergsområdet har byggts om och till. Färdigställandet skedde i början av året. Fastigheten blockförhyrs som särskilt boende av socialförvaltningen, Vänersborgs kommun. Beslut har även tagits om att avvakta med de återstående äldreboendena Gläntan och Solbacken.

Vänersborgs bostäder bygger om på Roddaregatan. Foto: ABVB

De två kommunala besluten påverkade bolaget enligt följande: Omläggningen av sophanteringens kostade bolaget över 0,1 Mkr extra för 2013. Separeringen av dag och spillvatten 0,4 Mkr. Bolaget räknar med ökade kostnader för besluten även under 2014.

Årets resultat

ABVB visar ett positivt resultat efter finansnetto på 5,2 Mkr (2,2 Mkr), vilket ligger i linje med det budgeterade resultatet. Under året har reversering av tidigare gjorda nedskrivningar gjorts, samtidigt som andra fastigheter skrivits ned. Nettoeffekten av detta i årets resultat är +16,1 Mkr. Kapitalkostnader överstiger budget med 11,6 Mkr, vilket avser förtidsinlösen av räntederivat. Driftskostnader visar en positiv avvikelser mot budget på 3,1 Mkr. Med hjälp av ovanstående budgetavvikelser har bolaget kunnat satsa ytterligare 8,3 Mkr på underhåll av fastigheterna.

Eget kapital och investeringar

Eget kapital uppgick vid årets slut till 131,3 Mkr (127,3 Mkr). Detta innebär en soliditet på 10,7 % (10,8 %). Årets investeringar i fastigheter uppgår till 59,8 Mkr (114,6 Mkr), varav fastighetsförvärv 0,0 Mkr (0,0 Mkr) och ny- och ombyggnad 59,8 Mkr (114,6 Mkr).

Framtiden

Förbättrade kommunikationer till Göteborg leder till ökad efterfrågan i Vänersborg, vilket kommer att påverka kommunen och regionen som boendeort. Även 2013 var bolaget med på Boplats Göteborg för att visa upp vilka goda boendemiljöer Vänersborg kan erbjuda. Denna satsning kommer att fortsätta även under 2014.

Bolaget har fått nya ägardirektiv under 2013 där ett marknadsmässigt avkastningskrav framgår. Avkastningskravet är en konsekvens av den nya lagen om allmännyttiga bostadsbolag. Lagen innebär i korthet att man som kommunalt fastighetsbolag inte skall ha några fördelar av att kommunen äger bolaget. För bolaget kommer det innebära ett tydligare resultatfokus. Bolaget har nu att lösa hur självkostnadsavtalet med socialförvaltningen skall lösas inom ramen för den nya lagen.

Kommunens fastighetsenhet har sagt upp den administrativa förvaltningen av kommunens fastigheter. Bolaget kommer under 2014 att fortsätta utvecklingen av den tekniska förvaltningen för att kunna hantera fastigheterna på ett så effektivt sätt som möjligt inom de ramar man beslutat om.

2014 och två år framåt kommer bolaget att fortsätta med påbyggnads- och stambytesprojekt i kvarteret Vesslan, Roddaregatan. Två våningar byggs på och hiss installeras i samtliga trapphus vilket leder till ett ökat kvarboende.

Roddaregatan interiör.

Foto: ABVB

Fastighets AB Vänersborg

LEDNING OCH ÄGARANDEL

ORDFÖRANDE: Johan Ekström (FP)
 VICE ORDFÖRANDE: Marie Dahlin (S)
 VD: Ove Thörnqvist
 KOMMUNENS ANDEL: 100 %

RESULTATRÄKNING

Mkr	2012	2013
Intäkter	6,1	6,2
Kostnader	-3,2	-3,2
varav avskrivningar	1,5	-1,5
Rörelseresultat	2,9	3,0
Finansnetto	-0,9	-0,8
Resultat efter finansnetto	2,0	2,2
Bokslutsdispositioner och skatt	0,0	-1,0
Årets resultat	2,0	1,2

BALANSRÄKNING

Mkr	2012	2013
Tillgångar	40,9	40,9
Skulder	26,1	24,9
Eget kapital	14,8	16,0
Skulder och eget kapital	40,9	40,9

År 1963 förvärvade dåvarande Vänersborgs stad samtliga aktier i Vallmon 4 i Vänersborgs AB. Namnet ändrades 1987 till Fastighets AB Vänersborg. Bolaget har som uppgift att uppföra byggnader, förvalta fast och lös egendom och utöva därmed förenlig verksamhet. Bolaget arbetar utifrån fastställda ägardirektiv.

Årets verksamhet

Bolaget äger i dag fyra fastigheter. Samtliga objekt är uthyrda med långsiktiga hyresavtal. Ägardirektiven innebär att bolaget ska inta en offensiv roll i samarbetet med kommunens övriga näringspolitiska aktörer.

Årets resultat

Fastighets AB Vänersborg visar ett positivt resultat på 1,2 Mkr för 2013. Poster som påverkade resultatet var bl.a. skattekostnader för 2012 och 2013; ej tidigare betalt p.g.a underskottsavdrag. Driftskostnader har ökat p.g.a. mer underhåll än budgeterat. Personalkostnaderna är lägre än budgeterat, liksom räntetäkterna. Räntekostnaderna är däremot högre än budgeterat. Avsättning är gjord till periodiseringsfond Tax 2014.

Likvida medel uppgick vid årsskiftet till 5,5 Mkr (3,8 Mkr). Soliditeten var vid årsskiftet 39,0% jämfört med 36,1% föregående år.

Kungajaks- och viltmuseum.

Kunskapsförbundet Väst

LEDNING OCH ÄGARANDEL

ORDFÖRANDE: Maud Bengtsson (S)
 VICE ORDFÖRANDE: Henrik Josten (M)
 FÖRBUNDSREKTÖR: Johan Olofsson
 KOMMUNENS ANDEL: 39 %

RESULTATRÄKNING

Mkr	2013
Intäkter	559,4
varav uppdragsersättning	0,0
Kostnader	-579,0
Rörelseresultat	-19,6
Finansnetto	-0,4
Resultat efter finansnetto	-20,0
Bokslutsdisp och skatt	0,0
Årets resultat	-20,0

BALANSRÄKNING

Mkr	2013
Tillgångar	109,2
Skulder	129,2
Obeskattade reserver	0,0
Eget kapital	-20,0
Skulder och eget kapital	109,2

Vuxenutbildningen består av verksamheterna:

- Grundläggande vuxenutbildning (GRUV)
- Gymnasial nivå (GY)
- Utbildning i svenska för invandrare (SFI)
- Särskild utbildning för vuxna

Utöver detta bedriver vuxenutbildningen uppdragsutbildningar och utbildningar som beviljats statsbidrag, såsom yrkesutbildningar för vuxna och yrkeshögskoleutbildningar.

Under 2013 har förbundet arbetat med följande mål:

- Alla elever ska nå alla nationella mål
- 80 % av gymnasieeleverna väljer Kunskapsförbundet Väst.
- Kunskapsförbundet Väst har en budget i balans

För att nå upp till målen har det identifierats tre olika fokusområden: kvalitet, attraktivitet och effektivitet.

Riktlinjer för kvalitetsarbete och skolutveckling togs fram och genom process implementerades dess idé i chefsorganisationen. Några större satsningar för kvalitetshöjning inleddes, bland andra utnämning av förstelärare, Matematiklyftet, kollegialt lärande om bedömning, utveckling av arbetsplatsförlagt lärande samt en intensiv ledarsatsning i syfte att stärka det systematiska kvalitetsarbetet och leda skolan i riktning mot den nya visionen:

”En drömfabrik där alla växer och känner framtidslust.”

Verksamhet

Den 1 januari 2013 sjuöppades Kunskapsförbundet Väst, som en följd av att Trollhättans stad och Vänersborgs kommun hade bestämt sig för att samla sina gymnasie- och vuxenutbildningar i ett gemensamt kommunalförbund. Avsikten med förbundsbyggandet var att tillsammans åstadkomma en effektivisering av det totala resursutnyttjandet så att det blir möjligt att långsiktigt säkerställa resurser för undervisning och stöd för elevernas utveckling.

Förbundet ansvarar för Birger Sjöbergsgymnasiet, Magnus Åbergsgymnasiet, Nils Ericsonsgymnasiet samt vuxenutbildningen i Vänersborg och Trollhättan. 3 000 elever på gymnasiet och nästan 3 000 studenter inom vuxenutbildningen gör Kunskapsförbundet Väst till en av Västsveriges största utbildningsproducenter. Cirka 600 personer är anställda i förbundet och ytterst ansvariga är en politisk direktionsfunktion med 14 ledamöter från ägarkommunerna.

Gymnasieskolorna omfattar 16 nationella program och flera program finns i både Trollhättan och Vänersborg. Vuxenutbildningen inom Kunskapsförbundet Väst finns i Vänersborg och i Trollhättan.

Musikesteterna på Birger Sjöberg gymnasiet satte upp musikalen Annie.
 Foto: Olle Gustavsson

Elevarbete på gymnasieskolan.

I samband med att Kunskapsförbundet Väst verksamheter samlades i en och samma organisation så blev det viktigt att skapa en gemensam identitet och ett gemensamt varumärke. Under hösten har det nya varumärkeskonceptet lanserats och implementerats i organisationen.

För att förbundet ska komma tillrätta med sin ekonomiska situation på lång sikt krävs olika typer av förändringar. Personalvolymen måste anpassas till den minskade elevvolymen. Denna åtgärd räcker dock inte utan det krävs även omfattande strukturella förändringar som håller över tid. En kombination av minskad personalstyrka och andra rationaliseringar gör det möjligt att minska kostnaderna samtidigt som kvaliteten kan bibehållas på dagens nivå. Det långsiktiga arbetet handlar om att skapa en ny effektivare organisation som möjliggör minskade lokalytor samt att effektivisera arbetet inom en rad olika områden.

Den politiska direction gav under våren 2013 i uppdrag åt förbundsdirektören att göra en översyn av hur verksamheten kan effektiviseras fram till 2016 och presentera det i en rapport. Rapporten med beslutsunderlag behandlades av directionen i oktober som beslutade om justeringar i programutbudet samt en fortsatt översyn av lokalerna.

Utfall december

Resultatet för Kunskapsförbundet Väst verksamheter blev ett underskott på 19 965 Tkr. Kunskapsförbundet Väst har begärt ett ägartillskott från medlemmarna för att täcka underskottet.

Omedelbart efter att Kunskapsförbundet Väst erhållit förbundsbidraget från ägarkommunerna för 2013 stod det klart att ekonomin var i obalans. En rad åtgärder gjordes under året

för att minska kostnaderna. Verksamheterna hade från och med halvårsskiftet begränsningar i inköp och vid alla anställningar gjordes en vakansprovning. En annan åtgärd var att de program som hade färre än tio sökande elever inför höstterminen inte startade på mer än en skola. Personalvolymen minskades också och den åtgärden genomfördes i första hand för att möta minskade elevkullar. Förbundet varslade nio tjänster och avvecklade ytterligare cirka tjugo tjänster genom naturliga avgångar.

Trots neddragningarna översteg personalkostnaderna budgeten. En del av underskottet berodde på ökade personalkostnader p.g.a. fler elever inom språkinstruktionen.

Under året har verksamheterna inte kunnat lämna alla lokaler som tidigare beslutats. Detta har medfört ett underskott.

Andra poster som bidragit till underskottet var en ökning av nettokostnaderna för de elever som väljer andra kommuner eller friskolor samt kostnader för att bryta ut gymnasie- och vuxenutbildningarna från kommunerna och starta ett förbund

Investeringar

Kunskapsförbundet Väst övertog inventarier och annan lös egendom från Trollhättans stad och Vänersborgs kommun till bokförda värden. Motorbranschen och Kunskapsförbundet har tillsammans startat Motorbranschens Tekniska Utbildning (MTU) i Vänersborg. För att kunna starta utbildningen krävdes investeringar i viss utrustning. En del möbler och IT-utrustning köptes också under året.

Hunnebergs Kungajakt- och Viltmuseum AB

LEDNING OCH ÄGARANDEL

ORDFÖRANDE: Astrid Karlsson Björkman (M)

VICE ORDFÖRANDE: Lennart Niklasson (S)

VD: Monica Alfsdotter

KOMMUNENS ANDEL: 100 %

RESULTATRÄKNING

Mkr	2012	2013
Intäkter	4,1	4,5
varav uppdragsersättning	2,8	2,8
Kostnader	-4,1	-4,3
Rörelseresultat	0,0	0,2
Finansnetto	0,0	0,0
Resultat efter finansnetto	0,0	0,2
Bokslutsdispositioner och skatt	0,0	-0,1
Årets resultat	0,0	0,1

BALANSRÄKNING

Mkr	2012	2013
Tillgångar	1,7	2,1
Skulder	0,8	1,0
Obeskattade reserver	0,1	0,2
Eget kapital	0,8	0,9
Skulder och eget kapital	1,7	2,1

Stiftelsen Bergagården bildades år 1982 av Vänersborgs, Trollhättans och Grästorps kommuner samt Domänverket, numera Sveaskog. Aktiebolaget bildades år 1999 inför stiftelsens byggande av ett kungajakt- och viltmuseum på Hunneberg. Sedan år 2003 är Vänersborgs kommun ägare av samtliga bolagets aktier.

Bolagets primära uppgift är att driva verksamheten på Kungajaktmuseet Älgens Berg, Vargön. Bolaget ska bedriva musei-, friluft- och turistverksamhet. Verksamheten syftar i huvudsak till att höja attraktionskraften i regionen för att öka omsättningen i besöksnäringen.

Årets verksamhet

Under året hade museet över 35 000 besökare, vilket i jämförelse med föregående år visar på ett stabilt antal besökare. Större delen av besökarna kommer från närområdet men en viss ökning från Göteborgsregionen har noterats. Merparten av utländska besökare kommer från Tyskland.

De större evenemangen under året var sportlovsaktiviteter, Älgens dag, Bergens dagar, höstlovsaktiviteter samt Handla Vilt Naturligtvis. Handla Vilt Naturligtvis är ett evenemang

som visar en stadig tillväxt. Årets marknad besöktes av närmare 12 000 personer och anses av både besökare och utställare som en av Västsveriges bästa julmarknader.

Årets resultat

Bolaget visar ett positivt resultat. Ökade intäkter vid evenemang och aktiviteter samt intäkter vid försäljning till Stiftelsen Bergagården har resulterat i något högre intäkter än budgeterat. Kostnaden för en kulturkonsulent har reducerats med 60 % vilket resulterat i lägre kostnader än budgeterat.

Framtiden

Bolaget har påbörjat ett nytt utvecklingsprojekt, "Tvillingbergens Geologi". Projektet finansieras med EU-bidrag som erhålls via Leader Göta Älv. Projektet avser att utöka och stärka bolagets produktutbud och besöksmålets attraktionskraft, genom att på ett pedagogiskt och lättillgängligt vis lyfta fram de två platåbergen Halle- och Hunnebergs unika geologiska värden.

Sammanfattningsvis kan konstateras att bolaget har goda förutsättningar för en fortsatt gynnsam utveckling med utgångspunkt från ovanstående besökstrend och verksamhetsgrund.

Kungajakt- och viltmuseum.

Vattenpalatset Vänerparken AB

LEDNING OCH ÄGARANDEL

ORDFÖRANDE: Lars G Blomgren (FP)

VICE ORDFÖRANDE: Lennart Niklasson (S)

VD: Carina Svensson

KOMMUNENS ANDEL: 100 %

RESULTATRÄKNING

Mkr	2012	2013
Intäkter	14,0	13,5
varav förlusttäckningsbidrag	6,8	6,5
Kostnader	-14,0	-13,5
Rörelseresultat	0,0	0,0
Finansnetto	0,1	0,1
Resultat efter finansnetto	0,1	0,1
Bokslutsdispositioner och skatt	-0,1	-0,1
Årets resultat	0,0	0,0

BALANSRÄKNING

Mkr	2012	2013
Tillgångar	9,4	10,8
Skulder	4,4	4,2
Obeskattade reserver	0,1	0,1
Eget kapital	4,9	6,5
Skulder och eget kapital	9,4	10,8

Bolaget har till uppgift att driva äventyrsbad med kompletterande serviceutbud såsom motions- och friskvårdsaktiviteter, solarieavdelning och caféverksamhet. Vattenpalatset är beläget i Vänerparken, med omedelbar närhet till Högskolecentrum, Marinan och Motionspalatset.

Årets verksamhet

Bolaget har under året haft ca 101 000 badande besökare, ca 6 200 solariegäster samt ca 600 simskoleelever. Under första halvåret var antalet badbesökare betydligt mindre jämfört med 2012, men återhämtades under hösten och förvinterns regnperiod.

Årets resultat

Bolagets intäkter har minskat med ca 230 Tkr mot år 2012 och ligger jämt fördelat över de olika varugrupperna.

Bolagets kostnader har minskat med ca 500 Tkr mot år 2012. Största skillnaderna här har varit el, värme samt VA med ca 370 Tkr. Övriga minskade kostnader är minskat inköp av förbrukningsinventarier samt lägre lokalkostnader.

Ägaren beslöt under år 2013 att öka aktiekapitalet från 4 Mkr till 5,5 Mkr.

Framtiden

Bolagets hyresavtal är under omförhandling då nuvarande avtal avslutas 2015-06-30.

Vattenlek i vattenpalatset.

Nätaktiebolaget Biogas Brålanda

LEDNING OCH ÄGARANDEL

ORDFÖRANDE: Johan Ekström (FP)

VICE ORDFÖRANDE: Lars-Göran Ljunggren (S)

VD: Ingmar Johansson

KOMMUNENS ANDEL: 73 %

RESULTATRÄKNING

Mkr	2012	2013
Intäkter	0,0	0,4
Kostnader	-0,1	-0,2
Rörelseresultat	-0,1	0,2
Finansnetto	-0,2	-0,2
Resultat efter finansnetto	-0,3	0,0
Bokslutsdispositioner och skatt	0,0	0,0
Årets resultat	-0,3	0,0

BALANSRÄKNING

Mkr	2012	2013
Tillgångar	10,0	9,7
Skulder	7,3	7,1
Eget kapital	2,7	2,6
Skulder och eget kapital	10,0	9,7

Årets resultat

Bolaget visar ett resultat på -40 Tkr.

Årets verksamhet

Biogas Brålanda AB har byggt en uppgraderingsanläggning i anslutning till Bergungens produktionsanläggning. Biogas Brålanda AB har även upphandlat en tankstation för biogas som är placerad i Brålanda centrum. Den invigdes under året.

Avtal har tecknats mellan produktionsanläggningarna och Biogas Brålanda AB för leverans av "rågas". Avtal har även tecknats mellan bolaget och Biogas Brålanda AB för transport av gas via nätbolagets ledningssystem.

Anläggningen togs i drift under 2013. Gas transporteras till Dahlbergs slakteri via ledningssystemet för användning till uppvärmning av vatten.

Framtid

I dagsläget finns inga konkreta planer på ytterligare utbyggnad av ledningsnätet. 2014 kommer att ägnas åt att de befintliga investeringarna i bolaget och i de fyra privata produktionsanläggningarna ska optimeras för största möjliga avkastning.

Investeringar

Årets bruttoinvesteringar i ledningsnät uppgår till 7,168 Tkr. Erhållet statligt bidrag under året uppgår till 2 996 Tkr, varför nettoinvestering är bokförd till 4 172 Tkr. Eget kapital uppgår vid årets slut till 2 639 Tkr. Bolagets likvida medel uppgår till 2 983 Tkr.

Urtidskor.

Foto Gun-Britt Karlsson

Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbund

LEDNING OCH ÄGARANDEL

ORDFÖRANDE: Bo Carlsson (C)
 VICE ORDFÖRANDE: Monica Hansson (S)
 FÖRBUNDSCHEF: Per Andersson
 KOMMUNENS ANDEL: 35,59 %

RESULTATRÄKNING

Mkr	2012	2013
Intäkter	84,5	89,6
varav medlemsavgifter	71,4	76,4
Kostnader	-78,2	-88,9
Rörelseresultat	6,3	0,7
Finansnetto	-0,3	-0,1
Resultat efter finansnetto	6,0	0,6
Bokslutsdispositioner och skatt	0,0	0,0
Årets resultat	6,0	0,6

BALANSRÄKNING

Mkr	2012	2013
Tillgångar	95,8	99,4
Skulder	74,3	77,2
Eget kapital	21,5	22,2
Skulder och eget kapital	95,8	99,4

Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbund, (NÄRF), är ett kommunalförbund som har i uppdrag av medlemskommunerna Färgelanda, Mellerud, Trollhättan och Vänersborg att bedriva räddningstjänst inom kommunernas geografiska ansvarsområde. Förbundet har nio brandstationer lokaliserade i Brålanda, Färgelanda, Högsäter, Mellerud, Sjuntorp, Trollhättan, Vargön, Vänersborg och Åsensbruk.

Årets verksamhet

NÄRF´s ledningscentral (LC), kontinuerligt bemannad med ett inre befäl för strategisk ledning, har fortsatt skapa rutiner och erfarenhet för en effektivare ledning av förbundets räddningsinsatser, vilket medfört större kostnadseffektivitet och en trygghet för uttryckande personal.

Samverkansavtalet och arbetet med den interna arbetsmiljön har bl.a. resulterat i ombyggnader av brandstationerna i Vänersborg och Vargön.

Räddningsavdelningen har genomfört 1 236 insatser samt fortlöpande övning och utbildning för de uppdrag som dagligen inträffar. Stort fokus har under året varit på förberedelser för införandet av ett 5:e arbetslag samt på införlivandet av Lilla Edets räddningstjänst i förbundet. Verksamheten drabbades under hösten av stor sorg när en medarbetare tragiskt omkom och tre medarbetare skadades vid en trafikolycka strax söder om Mellerud. Rutiner och kompetenskrav som rör

utryckningskörning har diskuterats flitigt och NÄRF kommer arbeta vidare med dessa frågor under 2014.

IVPA-frågan har ännu inte funnit sin lösning. I väntan på ambulans(IVPA) innebär att på orter där det inte finns en ambulans stationerad, men en brandstation, så ingår räddningstjänstens brandpersonal i beredskapen vid vissa typer av allvarligare sjukdoms- och olycksfall. I avvaktan på medlemskommunernas beslut har förbundet satsat på att utrusta varje släckbil med defibrillator och utbilda personalen i användandet av halvautomatiska defibrillatorer, för den egna personalens behov av säkerhet och trygghet. Frågan om regionens roll när det gäller finansiering av IVPA har skickats till regionstyrelsen men något svar har ännu inte kommit.

Årets resultat

Förbundet redovisar ett positivt resultat på 648 Tkr. Personalkostnader redovisar mindre avvikelse mot budgeterade medel. Under 2013 har förbundet endast haft en stor personalkrävande insats och genom en bra personalplanering har personalkostnaderna lyckats hålla nere. Utfallet för övriga kostnader överstiger budgeterade medel, vilket bl.a. beror på kostnader för konsultverksamhet, jurister, sambruksanalys och utredning angående Lilla Edets inträde i förbundet.

Ett område som ständigt visar på ökade kostnader och ökad sårbarhet är den allt högre graden av IT-beroende i allt från kartdatabaser, insatsplaner till säkerhetsfunktioner på utryckningsfordon. Förbundet har gjort nedskrivning av den skadade brandbilen i Mellerud och erhållit inlösen från försäkringsbolag. Netto mellan inlösen och nedskrivningen av den skadade bilen har starkt bidragit till det positiva resultatet. Under 2013 har förbundet inte erhållit återbetalning av premier för avtalsgruppsförsäkring (AGS) från Fora för år 2005 och 2006. I december kom besked från Fora, att förbundet kommer att erhålla återbetalning under år 2014.

Bolagen inom koncernen

Fyrstads Flygplats AB

LEDNING OCH ÄGARANDEL

ORDFÖRANDE: Paul Åkerlund (S)
 VICE ORDFÖRANDE: Gunnar Lidell (M)
 VD: Anna Råhnängen
 KOMMUNENS ANDEL: 34 %

RESULTATRÄKNING

Mkr	2012	2013
Intäkter	20,1	20,2
varav förlusttäckningsbidrag	4,0	4,0
Kostnader	-18,9	-19,7
Rörelseresultat	1,2	0,5
Finansnetto	0,0	0,0
Resultat efter finansnetto	1,2	0,5
Bokslutsdispositioner och skatt	0,0	0,0
Årets resultat	1,2	0,5

BALANSRÄKNING

Mkr	2012	2013
Tillgångar	19,4	19,4
Skulder	8,0	7,3
Obeskattade reserver	0,0	0,0
Eget kapital	11,4	12,1
Skulder och eget kapital	19,4	19,4

Fyrstads Flygplats AB har till uppgift att driva flygplats i Fyrstadsregionen och att verka för flygets utveckling. Bolaget ägs av kommunerna Trollhättan med aktieandel 49 %, Vänersborg med 34 %, Uddevalla med 16 % och Lysekil med 1 %.

Årets verksamhet

Under 2013 har flygplatsen haft en linje till Stockholm/Bromma, trafikerad av Golden Air med SAAB 340 och SAAB

2000 med 19-20 avgångar per vecka. Vara kommun utnyttjade under hösten flygplatsen för chartrad trafik till Tallinn. Under semestertid reducerades antalet turer kraftigt.

På flygtrafik till Stockholm kan noteras att något färre antal passagerare reste under 2013 än under 2012. Totalt reste ca 43 000 passagerare (44 000 år 2012) under året till och från flygplatsen varav ca 2 000 till Tallinn. Vid flygplatsen har antalet landningar ökat något, främst med privat- och skolflyg.

Årets resultat

Av preliminärt bokslut för 2013 framgår att verksamheten redovisar ett överskott om ca 500 Tkr. Verksamhetsanslag från ägarkommunerna uppgick till 4 000 Tkr. Flygplatsen har erhållit regionalt driftbidrag från Västra Götalandsregionen på 3 000 Tkr för 2013.

Jämfört med föregående år ligger intäkterna lägre på Stockholmstrafiken. Intäktsminskningen beror främst på färre passagerare och att en mindre andel av rörelserna har skett med SAAB 2000.

Kostnaderna för uppvärmning har sjunkit med ca 250 Tkr jämfört med 2012 eftersom en övergång till bergvärme skett. Flygplatsen har nu helt fossilfri uppvärmning.

Flygplatsens ansökan om nytt miljötillstånd behandlades i Mark- och Miljödomstolen i maj och dom meddelades den 2 september. Av domen följer prövotidsutredningar och framtagning av kontrollprogram där externa konsulter kommer att anlitas i större utsträckning 2014 än under 2013.

Investering

Bolagets totala investeringssumma för perioden uppgår till ca 3 100 Tkr varav 900 Tkr har erhållits i investeringsbidrag för bergvärmeanläggning från Västra Götalandsregionen. Investeringssumman om ca 700 tkr för ny bagageröntgen täcks av ersättningssystemet för säkerhetskontroll. Därmed ligger securityintäkterna över budget. Installation av nya lås- och larmsystem har fortsatt under hela året och visst arbete kvarstår.

Fyrstads Flygplats.

Ordförklaringar

Anläggningstillgångar: Tillgångar avsedda för stadigvarande bruk, exempelvis byggnader, mark och inventarier.

Anställda: Antalet anställda motsvaras av de personer som var tillsvidareanställda den 1 november.

Ansvarsförbindelse: Upplysningspost till balansräkningen, men ingår inte i balansräkningens siffror. Består i huvudsak av pensionsförpliktelser intjänade före 1998.

Avskrivningar: Årlig kostnad för värdeminskning av anläggningstillgångar beräknad utifrån förväntad nyttjandetid.

Avsättning: Avsättningar är ekonomiska förpliktelser, vilkas storlek eller betalningstidpunkt inte är helt bestämd. Pensioner intjänade fr.o.m. 1998, inklusive löneskatt 24,26 %, redovisas som en avsättning i balansräkningen.

Balanskrav: Balanskravet innebär att intäkterna ska vara större än kostnaderna, d.v.s. resultatet ska vara positivt. Detta är en miniminivå för att ha god ekonomisk hushållning.

Balansräkningen: Balansräkningen visar totala tillgångar, skulder, avsättningar och eget kapital på bokslutsdagen.

Bromsen: I ansvarsförbindelsen för pensioner finns bruttoutfästelser i vilka den allmänna pensionen från Pensionsmyndigheten räknas in. När det allmänna pensionssystemet har varit underfinansierat slår den s.k. bromsen till, vilket påverkar pensionskostnaderna. Bromsen påverkar även avsättningen något.

Diskonteringsränta: Denna ränta används för att beräkna nuvärdet av framtida pensionsutbetalningar. Ju högre denna ränta är, desto mindre pengar behöver avsättas idag för att klara framtida utbetalningar. En sänkt diskonteringsränta innebär därför högre pensionsskuld, medan höjd ränta innebär sänkt skuld.

Eget kapital: Eget kapital definieras som totala tillgångar minus totala avsättningar och skulder.

Extraordinära intäkter och kostnader: En post klassificeras som extraordinär om den saknar samband med kommunens ordinarie verksamhet, inte inträffar ofta eller regelbundet och uppgår till väsentligt belopp.

Finansieringsanalysen: Finansieringsanalysen ska redovisa betalningsflödena uppdelat på sektorerna löpande verksamhet, investeringar och finansiering. Finansieringsanalysen ska mynna ut i förändring av likvida medel.

Generellt statsbidrag omfattar dels det utjämningsystem för kommuner som infördes från och med år 2005, dels utjämningsavseende LSS samt övriga generella statsbidrag såsom t.ex. sysselsättningsstöd.

Internränta: Kalkylmässig kostnad för det kapital (bundet i anläggningstillgångar), som utnyttjas inom en verksamhet. Internräntan beräknas på tillgångarnas bokförda värde. Internräntan var 4 % under år 2012.

Kapitalkostnader: Benämning för internränta och avskrivning.

Kassalikviditet: Betalningsförmåga på kort sikt. Likvida medel i förhållande till kortfristiga skulder.

Koncern: Kommunen och dess koncernföretag, d.v.s. företag kommunen har ett varaktigt, bestämmande eller betydande inflytande i.

Kortfristiga skulder/fordringar: Skulder och fordringar som förfaller inom ett år.

Leasing: Klassificering av ett leasingavtal grundar sig på transaktionens ekonomiska innebörd. Ett finansiellt leasingavtal kan sägas motsvara ett köp av objektet i fråga, medan ett operationellt leasingavtal motsvarar hyra av objektet. Upplysning lämnas i not till verksamhetens kostnader om under året betalda leasingavgifter samt framtida årliga förfallobelopp.

Likvida medel: Medel i kassa, på bank- och plusgiro.

Likviditet: Betalningsberedskap på kort sikt.

Långfristiga skulder/fordringar: Skulder/fordringar som förfaller senare än ett år efter räkenskapsårets utgång.

Mkr: miljoner kronor

Nettoinvesteringar: Investeringsutgifter efter avdrag för investeringsbidrag.

Omsättningstillgångar: Tillgångar avsedda att omsättas, förbrukas för framtagandet av en vara/tjänst eller på annat sätt användas för kommunens verksamhet, t.ex. kontanter, fordringar hos kunder, förråd.

Periodisering: Fördelning av kostnader och intäkter till den period då resurserna tillkommer eller förbrukas.

Resultaträkningen: Resultaträkningen innehåller kostnader och intäkter och visar årets ekonomiska resultat och hur det uppkommit. Den visar även förändringen av det egna kapitalet.

Sammanställd redovisning: Resultat- och balansräkning samt finansieringsanalys och tilläggsupplysningar som omfattar både kommunen och dess större koncernföretag.

Skattefinansieringsgrad: Anger hur många procent av verksamhetens internt tillförda medel (årets resultat samt av- och nedskrivningar) som finansierar nettoinvesteringar i anläggningstillgångar.

Skatteintäkter: Kommunens utdebitering uppgick 2011 till 22:64 kronor per skattekrona. Tillsammans med landstingsskatt var den totala genomsnittliga utdebiteringen 33:09 kronor per skattekrona.

Skuldsättningsgrad: Den del av tillgångarna som finansierats med främmande kapital.

Skuld till anställda: De anställdas fordran på kommunen i form av sparade semesterdagar och ej utbetalad övertid ersättning samt timlönersättning redovisas som kortfristig skuld. Årets skuldförändring ingår i verksamhetens nettokostnad.

Soliditet: Betalningsförmåga på lång sikt. Andelen eget kapital av de totala tillgångarna, d.v.s. graden av självfinansierade tillgångar.

Tkr: tusen kronor.

Årsarbeten: Totalt antal närvarotimmar under ett år/1 700.

Revisionsberättelse

Vänersborgs kommun

Revisorerna

Kommunfullmäktige i
Vänersborgs kommun

Revisionsberättelse för år 2013

Vi har granskat kommunens verksamheter och räkenskaper samt, genom utsedda lekmanrevisorer, verksamheterna i AB Vänersborgsbostäder, Fastighets AB Vänersborg, Vatten-palatset Vänerparken AB och Hunnebergs Kungajakt- och Viltmuseum AB för år 2013.

Vi bifogar en redogörelse för vår granskning 2013 och sammanfattar våra iakttagelser enligt följande:

Vi bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt är upprättad enligt god redovisningssed och uppfyller kravet på rättvisande räkenskaper med undantag av 15 mkr i extra pensionsavsättningar som nu uppgår till 90 mkr. Denna avsättning är ett avsteg från kommunal redovisningslag, men är beslutad av kommunstyrelsen i enlighet med pensionspolicy som är beslutad av fullmäktige 2011 med hänvisning till att detta är god ekonomisk hushållning i enlighet med kommunallagen. Därför tillstyrker vi att årsredovisningen godkänns.

Vi har inte funnit skäl till anmärkning.

Vi tillstyrker att ansvarsfrihet beviljas kommunstyrelsen och övriga nämnder samt de enskilda förtroendevalda i dessa organ.

Vänersborg 2014-04-03

Benny Jonasson
Ordförande

Thomas Boström
Vice ordförande

Åke Claesson

Magnus Cassel

Eva Jonsson

Lave Thorell

Peter Lénberg

Kommentar till omslagets framsida:

■ *Invigningen av äldreboende
Björken 31 maj 2013.*

Foto: Curt-Göran Crantz.

■ *Bandy VM arrangerades i
Vänern under januari/februari.*

Foto: Patrik Karlsson.

■ *Musik sprider glädje för både unga
och gamla.*

Foto: Olle Gustafsson.

■ *Solisttävlingen genomfördes av
Musikskolan.*

Foto: Olle Gustafsson.

Vänersborgs kommuns logotyp Vänersborgs sköld upprättades på drottning Kristinas tid i mitten av 1600-talet. Det är ett heraldiskt vapen som är definierat med ord. Sköldens form har varierat med omgivning, tid och konstnär. Grunddragen är dock väl bevarade.

SÅ HÄR BESKRIVS VAPNET: ”I blått fält en bojort* av guld med beslagna segel på en av en vågskura bildad stam av silver. Bojorten har en naturfärgad svensk flagga på masttoppen och en i aktern.”

* Bojorten var den typ av båt som användes under Vänersborgs storhetstid som hamnstad.

Vänersborgs kommun

Sundsgatan 29, 462 85 Vänersborg
Telefon 0521-72 10 00, fax 0521-72 11 54
www.vanersborg.se